

AVALIK ARVAMUS JA RIIGIKAITSE

Kaitseministeerium

Tõnis Ormisson

Detsember 2006

Tatari 6, 10116 Tallinn
tel (0) 627 7583, faks (0) 627 7584
post@turu-uuringute.ee
www.turu-uuringute.ee

Turu-uuringute AS

SISUKORD

KOKKUVÖTE	4
UURINGU TAUST	8
1 Valim	8
2 Küsitlustöö	9
3 Andmetöötlus	9
UURINGUTULEMUSED.....	13
1 Riigiinstitutsioonide usaldusväärsus.....	13
2 Valdkonnad, millele valitsus peaks tähelepanu pöörama	17
3 Julgeolek ning ohud.....	18
3.1 Julgeolek maailmas	18
3.2 Ohud Eestile.....	19
3.3 Eesti liitlased	21
4 Eesti julgeolekut tagavad tegurid	23
5 NATO	25
5.1 Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist	25
5.2 NATO liikmeks oleku plussid ja miinused	26
5.3 Suhtumine NATO-sse kuulumisse.....	31
5.4 Informeeritus NATO-st.....	34
6 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta.....	37
7 Eesti elanikkonna kaitsetahe	39
8 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda	44
9 Kaitsekulutused	45
9.1 Suhtumine kaitsekulutustesse	45
9.2 Ajateenijate toetused	48
10 Seisukohad kaitsevõime arendamisel	51
10.1 Sõjaväeteenistuse vajalikkusest.....	51
10.2 Ajateenistus naistele	52
10.3 Suhtumine ajateenistusest kõrvale hoidmisse.....	53
10.4 Suhtumine asendusteenistusse	54
10.5 Suhtumine kutselisse sõjaväesse	56
10.6 Suhtumine Eesti sõjaväelaste tegevuse jätkamise rahvusvahelistes missioonides	56
11 Militaarvaldkond elukutsena.....	57

11.1	Valmisolek missioonidel ise osaleda.....	57
11.2	Sõjaväelase amet.....	59
12	Suhtumine Kaitseliidu tulevikku	60
LISAD	61
1	Tabeljaotused	61
2	Küsimustik.....	61

KOKKUVÕTE

- Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks peavad elanikud Päästeteenistust, Piirivalvet, Eesti Panka ning Kaitseväge, mida peab usaldusväärseks enam kui 80% elanikkonnast.

Eestlastest peab Kaitseväge usaldusväärseks 87%, mitte-eestlastest 75%. Nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on Kaitseväge usaldusväärsus läbi aegade kõrgeimal tasemel. Viimase paari aasta jooksul on trendina vähenenud lõhe eestlaste ning mitte-eestlaste usaldusprotsendi vahel.

Kaitseliidu usaldusväärsus jääb traditsiooniliselt alla Kaitseväge omale. Kaitseliitu usaldab täielikult või pigem kokku 66% küsitletutest, sh 74% eestlastest ning 46% mitte-eestlastest.

- Valitsuse tähelepanu nõudvate probleemide osas nähakse kolme kõige olulisemana inimeste elatusaseme tõstmist, turvalisuse tagamist/võitlust kuritegevusega ning majanduse arengu tagamist. Neid kolme valdkonda on olnud viie olulisima valdkonna seas ka kuuel eelnenud aastal. Võrreldes eelnenud aastatega on kasvanud hariduse ja kultuuri arengu olulisus (48%). Oluliselt on aga kahanenud nende elanike osakaal, kes peavad oluliseks tegelemist tööpuuduse vähendamisega (43%).

Riigi kaitsevõime tugevdamist ning koostööd NATO-s rahvusvahelise julgeoleku tagamisel peetakse muude valdkondadega võrreldes endiselt vähemtähtsaks – need valdkonnad paigutab viie olulisema hulka vastavalt 12% ning 5% küsitletutest.

- Olukorda maailmas peetakse jätkuvalt ebastabiilseks – sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas lähema kümnenäendi jooksul peab tõenäoliseks 43% vastanutest. Vastajaid, kelle hinnangul muutub maailm turvalisemaks, on 12%.
- Kõige tõenäolisemaks võimalikuks ohuks Eestile peetakse ulatuslikku keskkonnareostust. Teisi võimalikke ohte peetakse pigem ebatõenäoliseks. Seejuures peetakse võimaliku sõjalist kallaletungi mõne teise riigi poolt üheks ebatõenäolisemaks ohuks (sellest vähem kardetakse vaid UFO-de rünnakut). Mõne teise riigi sõjalist rünnakut Eestile peab tõenäoliseks 13% vastanutest.
- Eesti julgeoleku tagamise seisukohast peetakse kõige sagedamini Eesti liitlasriikideks Soomet (saldo 88%), Rootsit (83%), Saksamaad (68%) ning USA-d (67%). Vaenulike riikidena nähakse Venemaad (-41%), Iraani (-22%) ning Põhja-Koread (-20%).
- Eesti olulisemate julgeolekut tagavate tegurite seas nähakse kõige sagedamini kuulumist NATO-sse. Sellele järgnevad koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga ning Balti riikide kaitsealane koostöö. Võrreldes eelmise uuringulainega on

Julgeolekugarantiina enam hakatud väärtustama Balti riikide kaitsekoostööd, vähem aga Euroopa Liitu kuulumist.

Eestlaste seas peetakse ülekaalukalt kõige olulisemaks kuulumist NATO-sse, mitte-eestlaste seas Koostööd ning heanaaberlikke suhteid Venemaaga.

- 53% vastanutest leiab, et Eesti turvalisus on peale NATO-ga liitumist suurenenud, 37% arvates pole muutusi toimunud. Kahanenud on turvalisus 2% vastajate hinnangul. Paari viimase aasta jooksul on pisut kasvanud nende elanike osakaal, kes usuvad NATO-ga liitumise positiivsesse mõjusse Eesti julgeolekule.
- Muudest mõjudest, mida NATO liikmestaatus on Eesti jaoks kaasa toonud, peetakse kõige positiivsemaks Eesti infrastruktuuri ning tehnoloogia arengut – neis valdkondades peab NATO mõju positiivseks vastavalt 45% ning 38% vastajatest. 29% hinnangul on NATO liikmeks astumine mõjutanud positiivselt Eesti majanduse arengut ning inimõiguste järgimist.

Võimalikke negatiivseid mõjusid nähakse positiivsetest selgelt vähem. Kõige sagedamini usutakse endiselt, et NATO-ga liitumine on mõjunud negatiivselt Eesti suhetele Venemaaga (48%), 10% näeb negatiivseid mõjusid Eesti iseseisvumisele ning keskkonna seisundile.

- Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kokku 75% elanikest, sh 29% pooldab seda kindlasti ning 46% pigem pooldab seda. NATOsse kuulumise vastaseid on kokku 17%. Viimase aasta jooksul on toetus NATO-le olnud stabiilne.

Eestlastest toetab NATO-sse kuulumist 88% ning mitte-eestlastest 44%.

- 3% küsitletutest peab oma informeeritust selle kohta, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek väga heaks ning 39% pigem heaks.
- Nii eestlased kui mitte-eestlased saavad kõige sagedamini informatsiooni Eesti riigikaitse ning NATO kohta kohalikest kanalitest. Eestlased eestikeelsetest (televisioon, trükimeedia, raadio) ning mitte-eestlase venekeelsest (trükimeedia, raadio) kohalikest väljaannetest. Viimase aasta jooksul on oluliselt kasvanud nende mitte-eestlaste osa, kes on saanud selle teema kohast infot Venemaa telekanalitest (41%).
- Sõjalise vastupanu osutamist võimalikule kallalekippujale peab vajalikuks 78% elanikest, mis on ca 10% võrra kõrgem tulemus kui eelmiste viimase paari aasta uuringute tulemused. Seejuures peavad vastupanu osutamist pea võrdselt oluliseks nii eestlased kui mitte-eestlased (77% ning 80%).

Kui Eestile tungitaks kallale, oleks ise oma võimete kohaselt valmis kaitsetegevusse asuma 66% vastanutest, sh 26% oleks valmis seda tegema kindlasti.

Lahkuda üritaks Eestist kallaletungi korral kindlasti (3%) või tõenäoliselt kokku 13% küsitletutest. Kui viimase paari aasta jooksul on mitte-eestlaste seas soov Eestist sõjalise rünnaku korral lahkuda onud eestlastest ca 10% võrra suurem, siis sellel aastal oleme kahes uuringus (mais ja detsembris) mõõtnud ka mitte-eestlaste seas eestlastest oluliselt mitte-erineva tulemuse (kevadeli oli vahe 3%, nüüd 0%).

Kindlasti ei üritaks Eestist lahkuda 44% vastanutest, tõenäoliselt ei teeks seda 35% (kokku 79%).

- Eesti riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab 39% (sh 5% pooldab kindlasti) elanikest, mida on samaväärselt palju kui neid, kes pooldavad kulutuste säilitamist praegusel tasemel (40%). Kaitsekulutuste vähendamist on viimase paari aasta jooksul toetanud stabiilselt 11% vastanutest.

Kaitsekulutuste praegust täpset suurusjärku (1,56% SKP-st) teab 28% elanikest. Kaitsekulutuste tõstmist lubatud 2%-ni SKP-st toetab (peale praeguse taseme selgitamist) 40%, 10% sooviks kulutuste tõstmist üle 2% SKP-st. Kulutuste hoidmist endiselt alla 2% eelistab 37% küsitletutest.

- Valdav osa elanikkonnast (88%) toetab põhimõtteliselt otsust tõsta alates 2007 aasta algusest ajateenijate igakuiselt saadavaid toetusi. Sealjuures on 46% pidanud täiesti õigeks otsust suurendada toetusi seniselt 150 kroonilt keskmiselt 3000 kroonini kuus; 42% toetavad küll summa tõstmist kuid mitte nii suurel määral. Vaid 8% elanikest on toetuste tõstmise vastu, sh 2% leiab, et ajateenijatele ei peaks üldse toetusi maksma.
- Täpselt pooled küsitletutest leiavad, et ajateenijate igakuine toetussumma võiks jääda kuni 2000 krooni piiresse või alla selle. Keskmist toetussummat 3000 krooni või enam eelistaks näha kokku 43% elanikkonnast.
- Kaitseväeteenistuse läbimist peab noormeeste jaoks vajalikuks 86% vastanutest (sh 58% peab kindlasti vajalikuks). Ajateenistuskohustuse kehtestamist neidudele sarnaselt noormeestega peab 88% ebavajalikuks (sh 52% hinnangul ei tohiks seda teha mitte mingil juhul). Sõjaväekohustuse kehtestamist neidudele peab vajalikuks kokku 8% vastajatest.

Ajateenistusest kõrvale hoidmisse suhtutakse valdavalt negatiivselt. 63% kõigist vastajatest mõistab sellise käitumise hukka või suhtub sellele negatiivselt. 30% vastajatest suhtub ajateenistusest kõrvale hoidmisse mõistvalt ning 1% kiidab selle heaks.

Sõjaväkke mittesobivate noormeeste asendusteenistust päästetöödel, keskkonnakaitstes või mujal peab kindlasti või pigem vajalikuks 75% vastajatest. 21% peab asendusteenistuse rakendamist mittevajalikuks.

- Eesti üleminekut täielikult kutselisele armeele toetab 13% elanikest. Valdav osa vastanutest (78%) toetab senise süsteemi säilimist, kus kutseline sõjavägi on kombineeritud ajateenistusega.
- Eesti sõjaväeliste üksuste tegevuse jätkamist rahvusvaheliste sõjaliste jõudude koosseisus maailma erinevates kriisipiirkondades toetab 50% elanikest sh on 14% kindlasti ning 36% tõenäoliselt selle poolt. Eestlastest toetab kriisipiirkondades tegutsemise jätkamist 59%, mitte-eestlastest 29%.
- Ise oleks valmis mõnel rahvusvahelisel missioonil osalema kindlasti või pigem 29% sõjaväeteenistuse läbinud vastajatest ehk 7% kogu elanikkonnast. Kindlasti sooviks mõnest missioonist osa võtta 95% tõenäosusega kokku 9 800 – 26 900 inimest.

Kutselise sõjaväelase ameti pidamise osas on positiivselt meelestatud kokku 10% vastanutest, sealjuures 4% vastanutest on korduvalt mõelnud kutseliseks sõjaväelaseks hakkamise peale (31 300 – 57 500 inimest).

- Kaitseliidu peamise rollina tulevikus nähakse kõige sagedamini tegutsemist sisejulgeolekut tagava organisatsioonina (52% vastajatest). 23% leiab, et Kaitseliit peaks säilima sellisena nagu ta praegu on. Muid alternatiive toetab alla 10% küsitletutest.

UURINGU TAUST

Käesolev aruanne on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt ajavahemikus 30.11-20.12 2006. aastal läbi viidud omnibussiküsitluse tulemuste põhjal. Aruanne esitatakse **Kaitseministeeriumile**. Uuringu eesmärgiks oli selgitada:

- Kaitsejõudude usaldusväärsus teiste institutsioonide seas;
- Milliseks peetakse turvalisust ning julgeolekut nii maailmas kui Eestis, võimalike rünnakute tõenäosust;
- Millised on tegurid, mis elanike silmis kõige enam tagavad Eesti julgeoleku;
- Suhtumine NATO liikmeks olekusse ning NATO-ga liitumise mõju Eesti julgeolekule;
- Informeeritus ning infoallikad NATO kohta;
- Milline on elanikkonna kaitsetahe;
- Suhtumine kaitsekulutustesse;
- Millised on hoiakud kaitseväge üldise ülesehituse suhtes;
- Suhtumine võimalikku militaarkarkääri;
- Suhtumine Kaitsejõudude tulevikku.

Lisaks tavapärasele, kolm korda aastas küsitavatele monitooringu küsimustele sisaldasid selles uuringus ka küsimused Eesti ühiskonna olulisemate probleemide kohta, selle kohta kuidas NATO-ga liitumine on Eesti arengut erinevates valdkondades mõjutanud, millised on erinevad võimalikud julgeolekuriskid Eestile ning selle kohta, milliseid riike nähakse Eesti julgeoleku seisukohalt meie liitlastena.

Aruande esimeses osas on toodud meetoodika kirjeldus, teises osas tulemused koos jooniste ning kommentaaridega, lisa on esitatud kasutatud ankeet ning tulemuste tabeljaotused oluliste taustatunnuste lõikes.

1 Valim

Uuring viidi läbi Omnibuss-keskkonnas. Omnibuss-uuringu üldkogumi moodustavad Eesti elanikud vanuses 15-74 aastat. Turu-uuringute AS-i poolt teostatavates omnibuss-uuringutes on valimi suuruseks **1000 elanikku** vanuses 15-74, mis tagab esinduslikud ning kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale üldistatavad tulemused.

Vastajad leiti juhuvaliku alusel, et tagada kõikide Eesti maakondade ja asulatüüpide proportsionaalne esindatus küsitlusvalimis. Valimi territoriaalne mudel on koostatud Eesti Statistikaameti rahvastikustatistika andmebaasi alusel seisuga 01.01.2005.a.

Juhuvaliku esimeses etapis leiti 100 valimipunkti üle Eesti ja teises etapis igas valimipunktis konkreetsed intervjuueeritavad.

Aadressi valikul rakendati lähte-aadressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlejale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitleja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga viies korter või iga teine maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus.

Vastaja valikul rakendati nn. noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 17-aastane. Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumeetod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava šansi valimisse sattuda. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimise.

2 Küsitlustöö

Küsitlusmeetodina kasutati trükitud ankeedi alusel läbiviidavat personaalintervjuud. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles. Küsitlustöös osales 76 vastava ettevalmistuse saanud Turu-uuringute AS-i küsitajat. Täpsema ülevaate küsitlustööst annab allolev tabel.

Tabel 1 Ülevaade küsitlustööst

TULEMUS	Arv	% külastatud aadressidest
Intervjuu	999	46%
Sihtrühm puudub	138	6%
Kontakt puudub (kedagi pole kodus)	426	20%
Sihtrühma kuuluv pereliige pole kodus	64	3%
Keelduti kontaktist	250	12%
Keeldumine sihtrühmas	291	13%
Kokku külastatud aadresse	2168	100%
<i>Kokku korduvvisiite</i>	<i>611</i>	<i>28%</i>

Vastajate jagunemine sotsiaal-demograafilistes lõigetes on toodud [joonisel 1](#)

3 Andmetöötlus

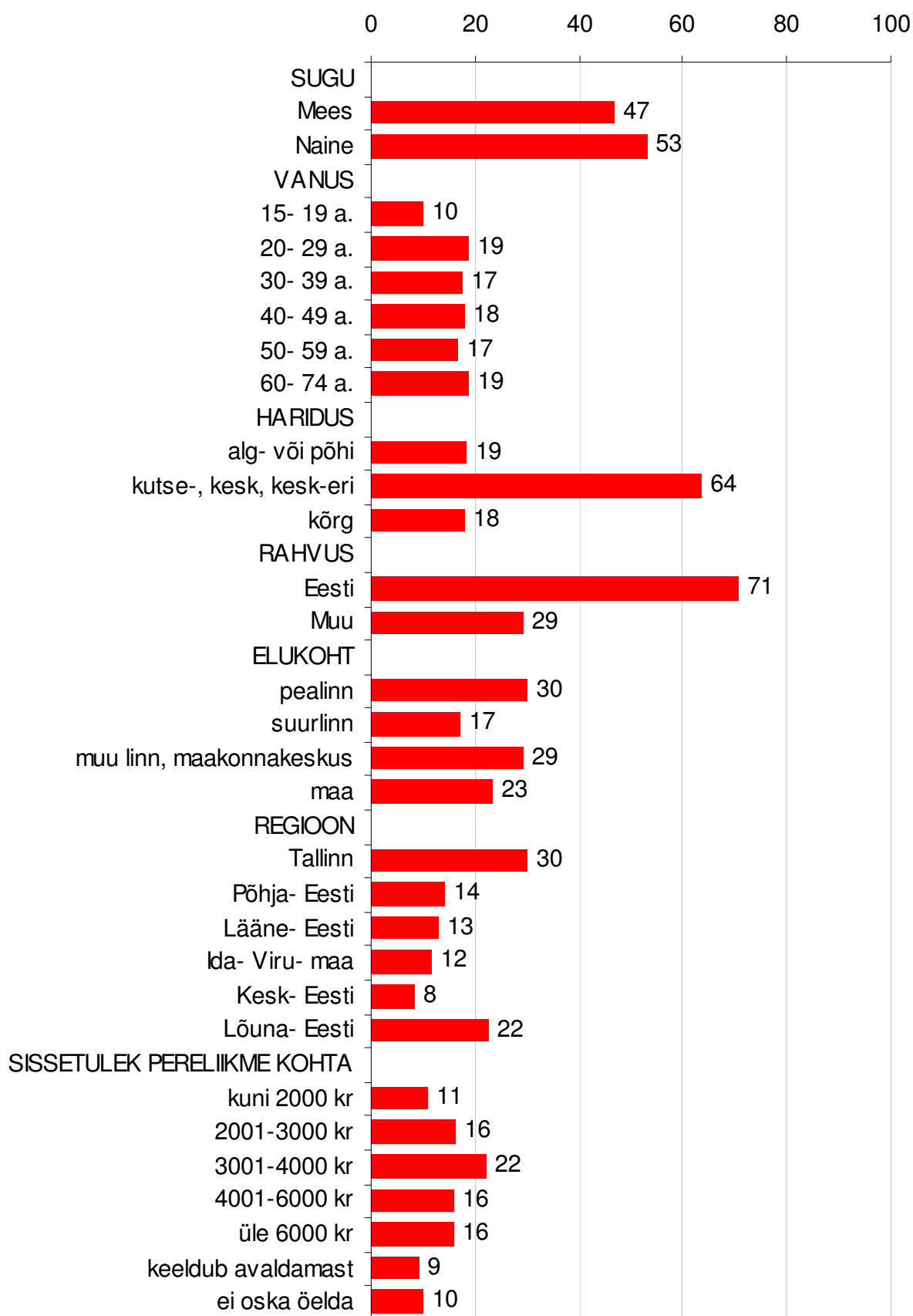
Töötluks kõlblikke intervjuusid tehti 999. Uuringutulemuste töötluks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows.

Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute sotsiaaldemograafilist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks.

Järgnevas tabelis on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 2 Valimivea piirid

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1 000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Joonis 1 Vastanute profiil, % n=999

TEOSTAJAD

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

▪ Küsimustiku ja aruande koostaja:	Tõnis Ormisson
▪ Valimi koostaja/küsitlustöö koordineerija:	Marina Karpištšenko/Kristel Toom
▪ Andmesisestuse koordineerija:	Asta Pajos
▪ Tabeltöötlus:	Kaire Siimon

Kontaktandmed:

▪ Telefon:	6 684 869
▪ Faks:	6 277 584
▪ E-post:	tonis,ormisson@turu-uuringute.ee
▪ Kodulehekülg:	www.turu-uuringute.ee
▪ Adress:	Tatari 6 (3. korrus), 10 116 Tallinn

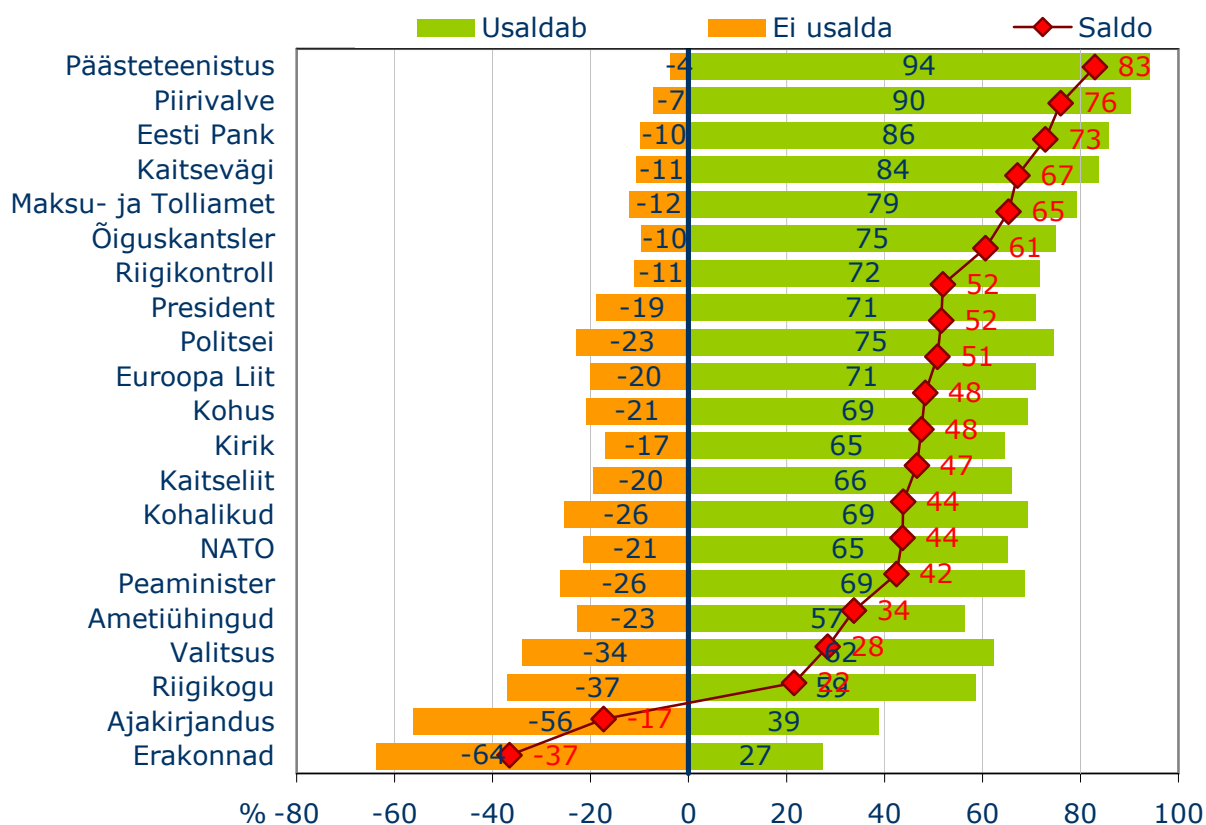
UURINGUTULEMUSED

1 Riigiasutuste usaldusväärsus

Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15-74 aastase elanikkonna hinnangul Päästeteenistus ning Piirivalve mida usaldab täielikult või pigem 90-94% elanikkonnast (Joonis 2). Usaldajate osakaal küündib üle 80% lisaks Eesti Panga ning Kaitseväge puhul.

Selgelt kõige vähemusaldusväärseks peetakse erakondi, kus mitteusaldajate osakaal ületab usaldajate oma tervelt 37% võrra. Mitteusaldajate osakaal ületab usaldajate osakaalu ka ajakirjanduse puhul (17% võrra), kes on erakondade järel järgmine kõige vähem usaldatud institutsioon.

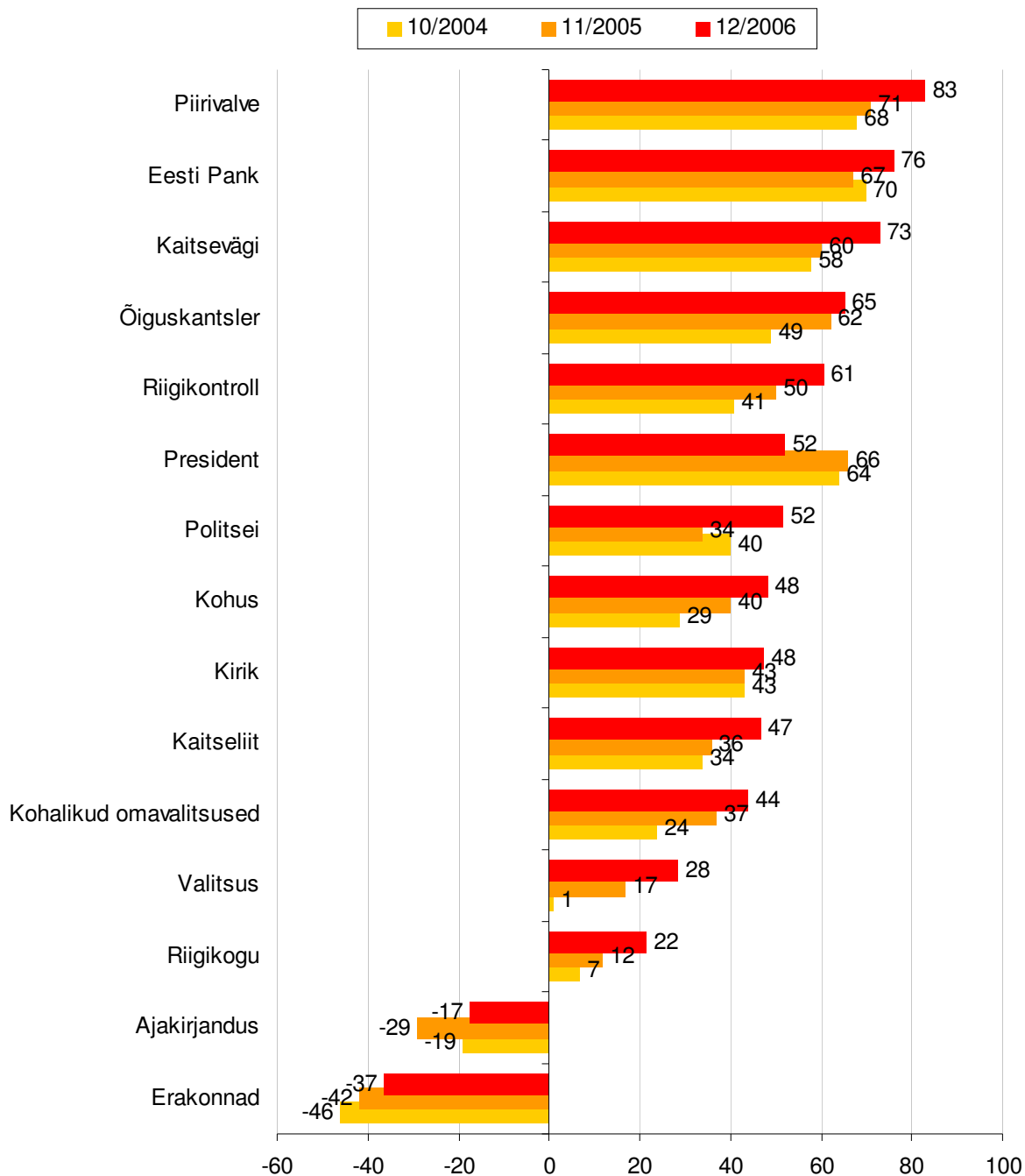
Joonis 2 Institutsioonide usaldusväärsus, % n=999

Võrreldes aastatega 2005-2004, on elanike usalduse paljude institutsioonide vastu kasvanud. Kõige enam on võrreldes eelmiste aastatega kasvanud Valitsuse, Kohalike omavalitsuste, Riigikontrolli, Kohtute ja Õiguskantsleri usaldusväärsus (Joonis 3).

Selgelt madalam on võrreldes eelmise kahe aasta sama ajaga presidendi usaldusväärsus¹.

¹ 2006 aasta oktoobris ehk kaks kuud enne käesoleva uuringu toimumist andis ametivande uus Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves. Presidendivalimiste ajal ning järgselt langes Turu-uuringute AS-I igakuise monitooringu andmetel presidendi institutsiooni usaldusväärsus märkimisväärselt. Peale ametisse asumist on Presidendi usaldusväärse Saldo oma madalseisust augustis-septembris (35-36%) selgelt liikunud tõusujoones.

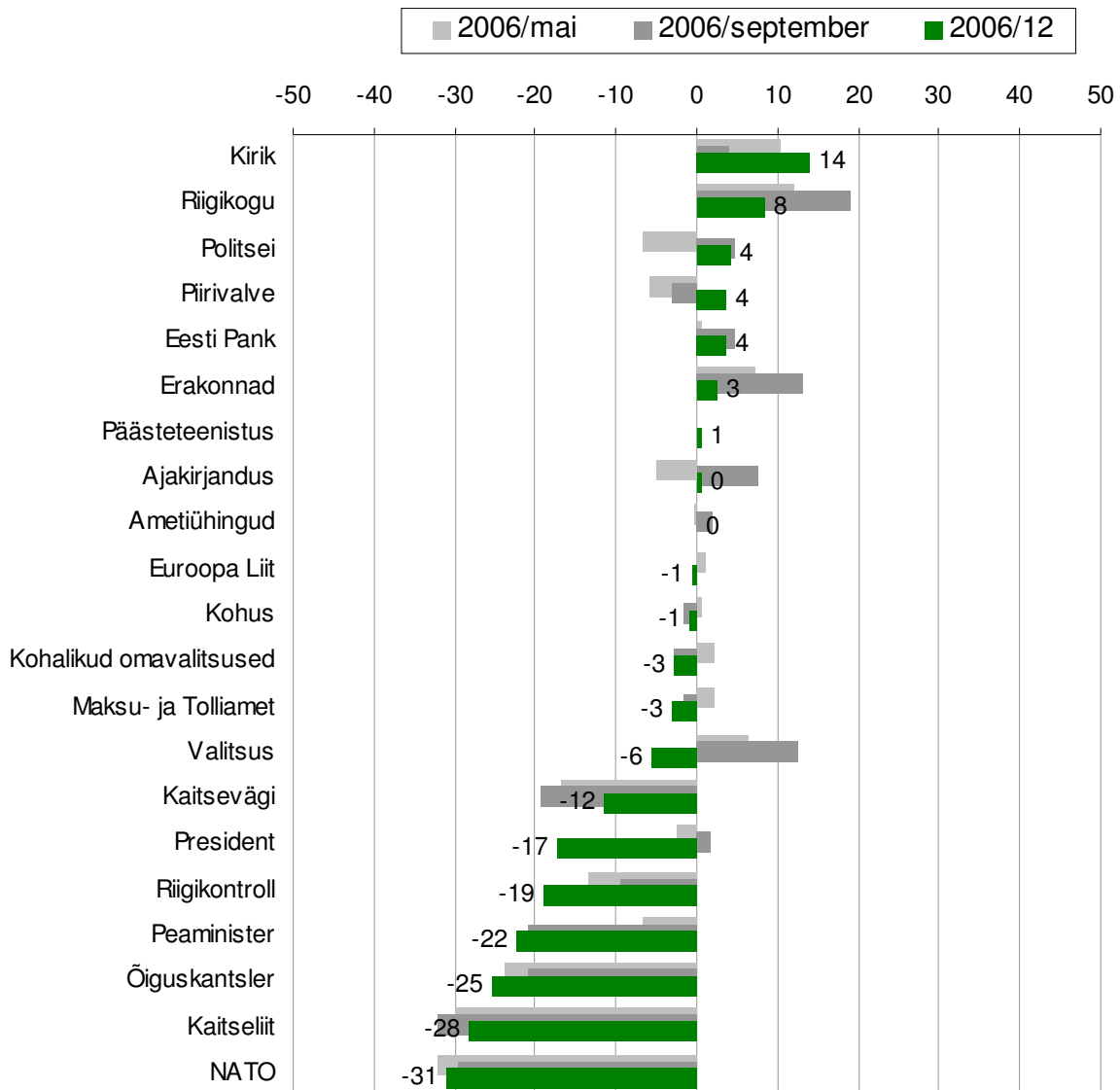
Joonis 3 Võrdlus varasemate aastatega, saldo %

Rea institutsioonide puhul erineb eestlaste suhtumine riigiinstitutsioonide usaldusväärsusesse mitte-eestlaste omast. Et võrdlust selgemalt esile tuua, esitame [joonisel 4](#) tulemused selle kohta, kui palju erineb mitte-eestlaste puhul igat institutsiooni täielikult või pigem usaldavate elanike osakaal vastavast usaldusväärsusest eestlaste seas. Jooniselt näeme, et paljude institutsioonide puhul on mitte-eestlaste seas usaldusväärsus eestlastest madalam. Samaselt kahele eelnevale sel aastal tehtud uuringule on mitte-eestlaste usaldus NATO ning Kaitseliidu vastu pea kolmandiku võrra madalam kui eestlastel. Samuti on mitte-eestlaste usaldus võrreldes eestlastega selgelt madalam Õiguskantsleri, Peaministri, Riigikontrolli, Presidendi ning Kaitseväge puhul.

Usaldus Kiriku ning Riigikogu vastu on mitte-eestlaste seas aga võrreldes eestlastega kõrgem. Mitte-eestlaste seas on kohati enam ka neid, kes ei oska institutsioonide usaldusväärsusele hinnangut anda. Nii on mitte-eestlased sagedamini jätnud hinnangu andmata Presidendi, Peaministri, Erakondade, Maksu- ja Tolliameti, Kaitseliidu, Riigikontrolli, kohtute, Kaitseliidu, Riigikontrolli, Õiguskantsleri, NATO hindamisel.

Mõnede institutsioonide puhul on kõigi vastajate seas märkimisväärselt palju neid, kes ei oska usaldusväärsust hinnata. Nii on paljud vastajad jätnud hindamata (vastasid: „Raske öelda“) Ametiühingud (21%), Kirikut (18%), Riigikontrolli (17%).

Joonis 4 Mitte-eestlaste usaldushinnangute erinevus Eestlaste hinnangutest, %
(mitte-eestlaste usaldusprotsendist on lahutatud eestlaste usaldusprotsent)

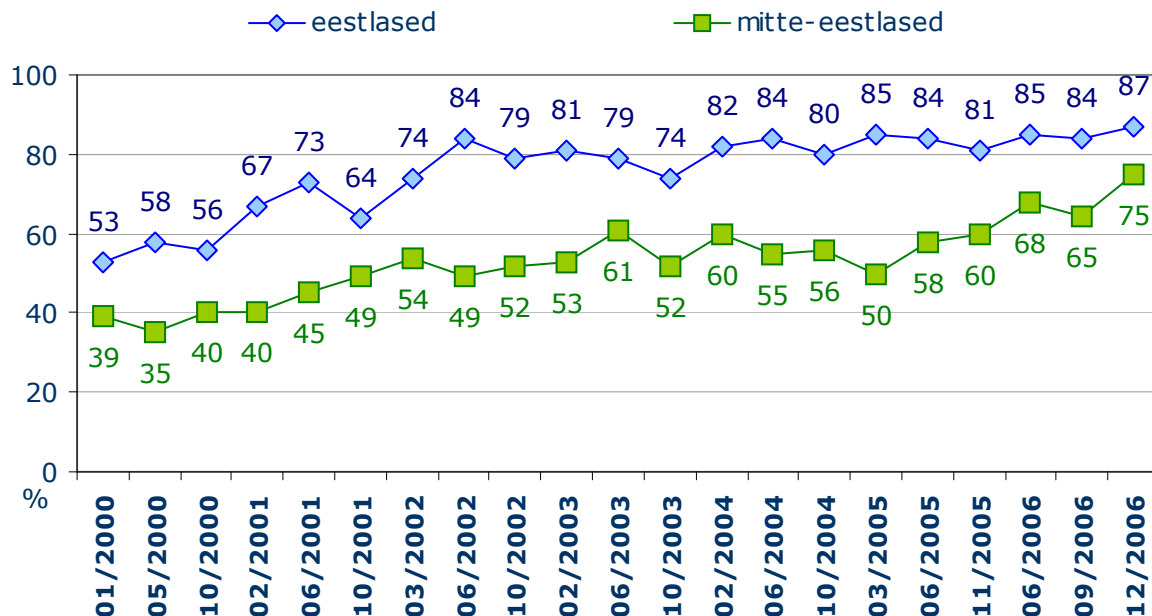

Kaitseväge usaldusväärsus on eestlaste seas viimase paari aasta jooksul olnud suhteliselt stabiilne, kõikides 80-87% vahel. Selle aasta kolme uuringu puhul on Kaitseliidu usaldusväärsus olnud pisut kõrgem kui eelmisel kahel aastal. Tavapäraselt on aastat kokkuvõttev baasuuring viidud läbi sügisperioodil ning usaldus kaitseväge vastu on siis olnud tavalisel pisut madalam kevadel-suvel mõõdetuga. Sel aastal viidi aasta viimane uuring esmakordselt läbi detsembrikuus vahetult enne jõule, mille tõttu võib andmetes olla teatav jõulueelse positiivsuse lisamõju.

Kogu 15-74 aastase elanikkonnast usaldas detsembris Kaitsevägesid kindlasti või pigem 84%. Traditsiooniliselt on viimaste aastate jooksul alati mitte-eestlaste seas Kaitseväge usaldus olnud selgelt madalam. Nii on ka seekordses uuringus mitte-eestlaste usaldusprotsent eestlaste omast 12% võrra madalam. Samas võib viimase paari aasta jooksul märgata selget trendi, kus mitte-eestlaste ning eestlaste vaheline erinevus siin järjest väheneb (Joonis 5).

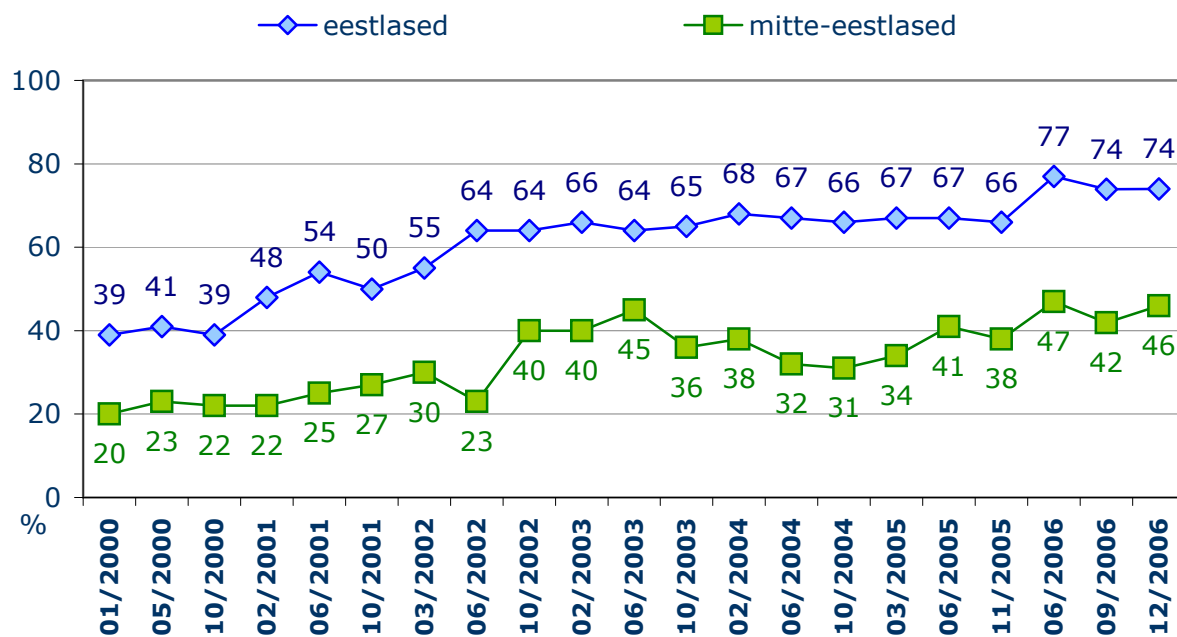
Kaitsevägi on elanike silmis suhteliselt kõrge usaldusväärsusega institutsioon. Käesolevas uuringus on Kaitsevägi järjestuses neljas enamusaldatud institutsioon mõõdetud kahekümne ühest. Kaitseväest usaldusväärsemaks peetakse Päästeteenistust, Piirivalvet ning Eesti Panka.

Joonis 5 Kaitseväe usaldusväärsus 2000-2006, % täiesti ja pigem usaldajad

Kui Kaitseväe usaldusväärsus on ülejäänud institutsioonidega võrreldes traditsiooniliselt keskmisest kõrgem, siis Kaitsealiidu usaldusväärsus on viimase aasta jooksul jäänud sarnaseks institutsioonide keskmise usaldusprotsendiga. Seega on Kaitsealiidu usaldusväärsus jäänud läbivalt selgelt alla Kaitseväe usaldusväärsusele. Sarnaselt Kaitseväele, on ka Kaitsealiidu usaldusväärsus selgelt madalam mitte-eestlaste seas (Joonis 6). Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas Kaitsealiitu usaldanud inimeste hulk 28% võrra väiksem. Võrreldes selle aasta kahe eelmise uuringuga ei ole Kaitsealiidu usaldusväärsus märkimisväärselt muutunud.

Joonis 6 Kaitsealiidu usaldusväärsus 2000-2006, % täiesti ja pigem usaldajad

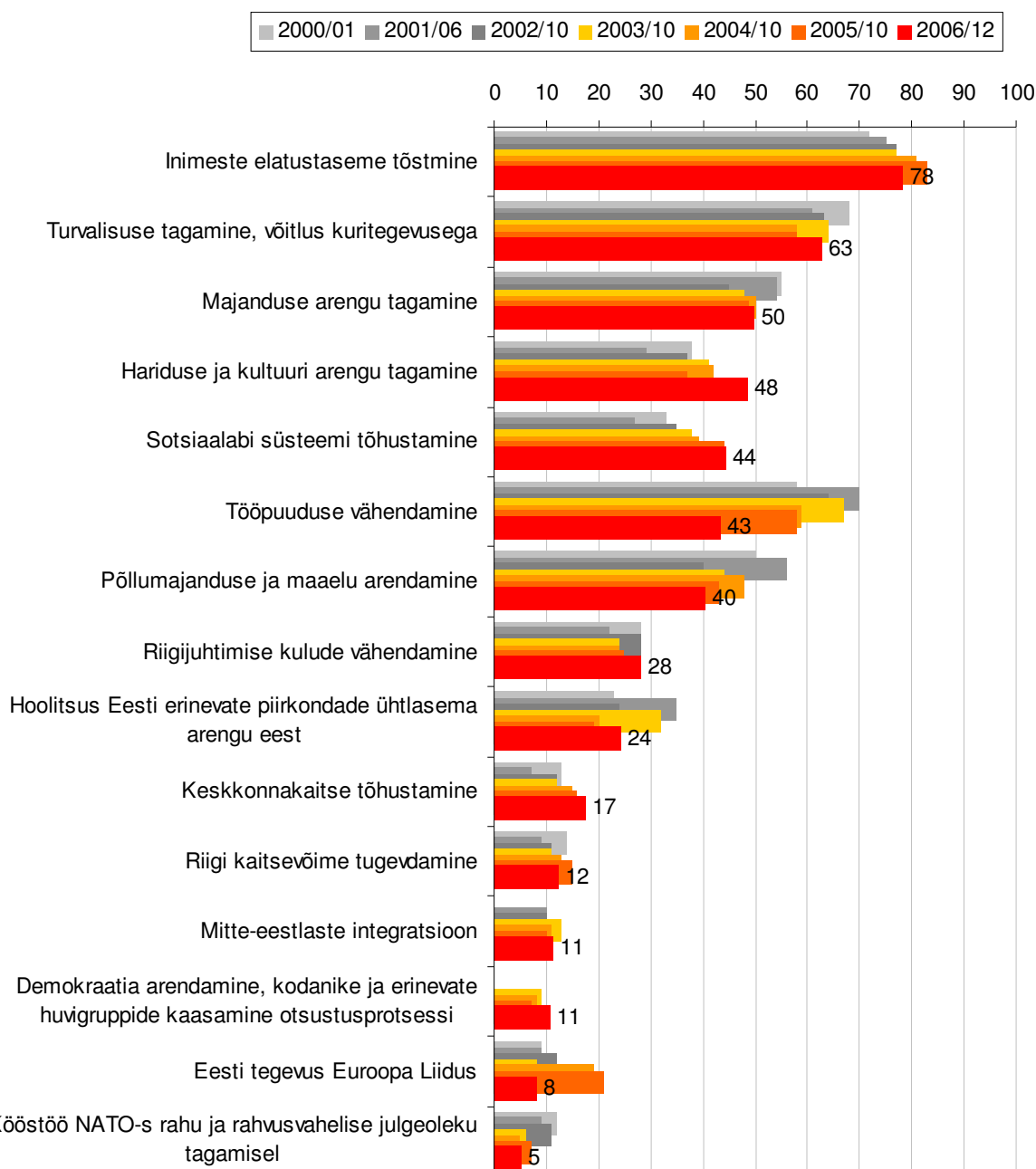

2 Vald-konnad, millele valitsus peaks tähelepanu pöörama

Vastajatel paluti küsimustikus loetletud viieteistkümnest probleemvaldkonnast välja valida viis, millele valitsus peaks eelkõige tähelepanu pöörama. Tulemused on võrdlevalt eelmiste perioodidega toodud [joonisel 7](#).

Kõige olulisemateks valitsuse tähelepanu nõudvateks probleemideks peetakse inimeste elatustaseme tõstmist, turvalisuse tagamist ning majanduse arengu tagamist. Nimetatud kolme probleemi peab vähemalt üheks viiest olulisemast probleemist vähemalt pool elanikkonnast. Seejuures on need kolm probleemi olnud viie olulisema probleemi seas ka kuuel eelnenud aastal. Seejuures on elatustaseme tõstmine olnud igas eelnenud uuringus kõige enam nimetatud oluline valdkond.

Joonis 7 Vald-konnad, millele valitsus peaks tähelepanu pöörama, % n=999

Võrreldes eelmise paari aastaga on selgelt kasvanud nende elanike osakaal, kes peavad oluliseks hariduse ja kultuuri arengu tagamist. Kui eelmistes uuringutes on haridus ja kultuur olnud järjekorras olulisuselt 6.-7. valdkond, siis selle aasta uuringus on see tõusnud neljandaks oluliseks teemaks.

Väga selgelt on aga kahanenud nende elanike osakaal, kes peavad oluliseks tööpuuduse vähendamist ning Eesti tegevust Euroopa Liidus. Tööpuudus on olnud kõigis eelnevates uuringutes elanike hinnangul olulisuselt 2.-3. tähelepanu nõudev valdkond. Seekordses uuringus on Eesti ülikiire majanduskasvu ning jõudsa tööpuuduse vähenemise taustal antud valdkond kukkunud ka avaliku arvamuse hinnangul olulisuse järjestuses kuuendale kohale. Siiski on ka sel aastal (sarnaselt eelmisele) tööpuudust selgelt enam esile tõstnud mitte-eestlased (olulisuselt kolmas teema: 57% vs 38% eestlaste seas). Samas on ka mitte-eestlaste seas teema olulisus võrreldes eelmise aastaga selgelt taandunud (71%-lt 57%-le).

Mitte-eestlased on eestlastest sagedamini nimetanud ka elatustaseme tõstmist (87% vs 74% eestlaste seas) ning mitte-eestlaste integratsiooni (29% vs 7% eestlastest). Eestlased tähtsustavad aga enam põllumajanduse arendamist ning ühtlast regionaalarengut.

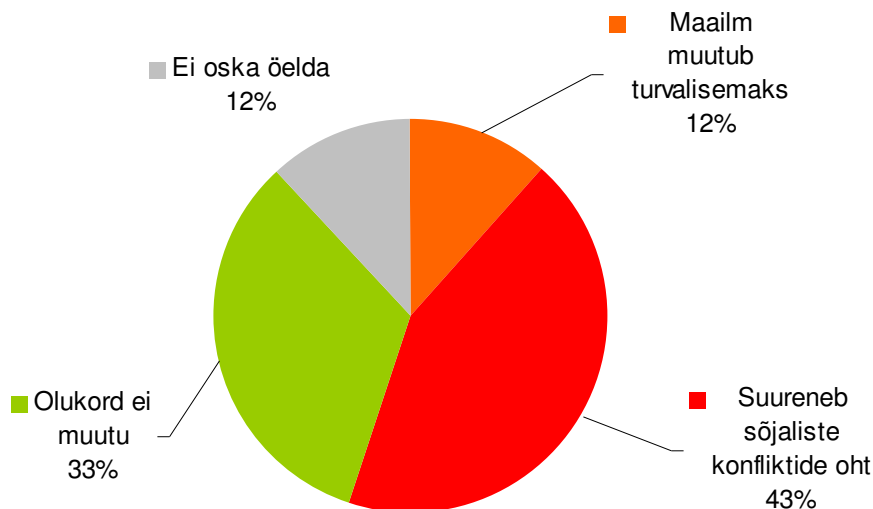
Riigi kaitsevõime tugevdamist ning Eesti koostööd NATO-s rahvusvahelise julgeoleku tagamisel peetakse muude valdkondadega võrreldes endiselt vähemtähtsaks – need valdkonnad paigutab viie olulisema hulka vastavalt 12% ning 6%.

3 Julgeolek ning ohud

3.1 Julgeolek maailmas

Eesti elanikud näevad maailma julgeolekut järgmise aastakümne perspektiivis valdavalt negatiivsetes värvides. Alates 2001 aasta sügisest ületab pessimistlik suhtumine optimistide hulga. 2006 aasta detsembris arvab 43% vastanutest, et järgmisel aastakümnel sõjaliste konfliktide oht maailmas suureneb, 33% vastanute hinnangul jääb olukord muutmatuks ning vaid 12% leiab, et maailm muutub järgmise kümnendi jooksul turvalisemaks (Joonis 8).

Joonis 8 Julgeolek maailmas, % n=999

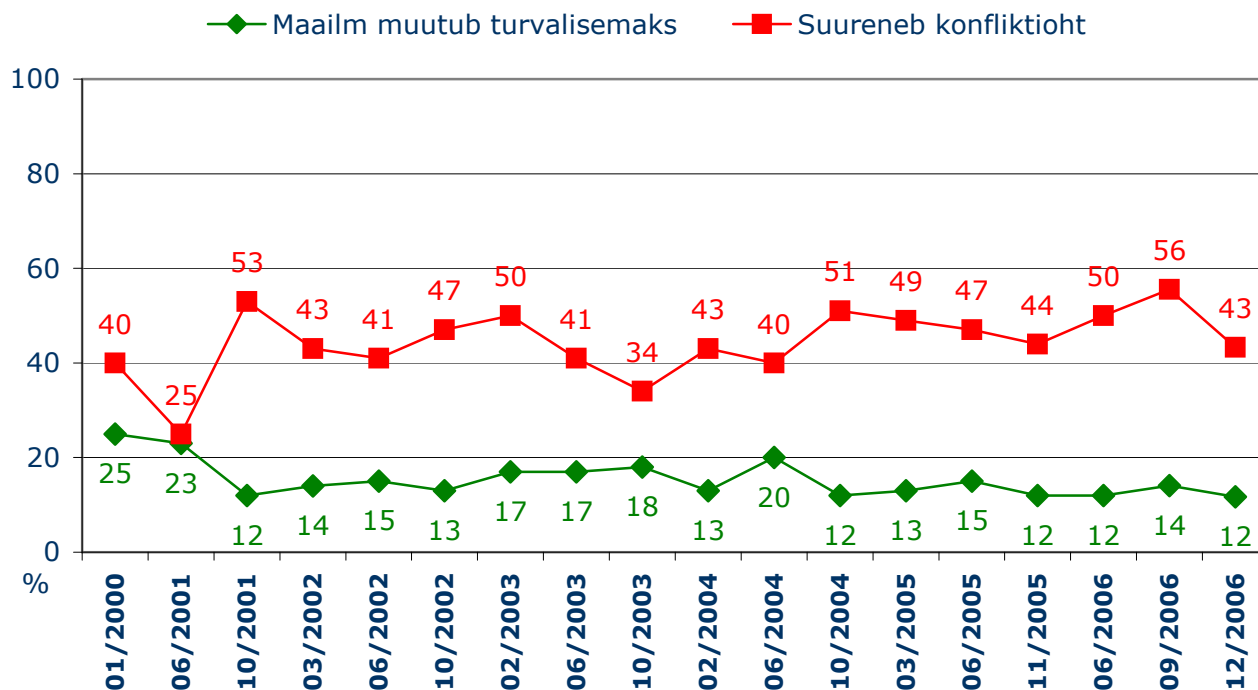

Kui kevadises ning sügisese uuringus mõõtsime selgelt elanikkonna ohutunde kasvamist, siis seekordses, jõulueelsel ajal läbi viidud uuringus, on konfliktiohu suurenemist uskuvate vastajate osakaal selgelt langenud eelmise aasta sügisesele tasemele (Joonis 9).

Nende vastajate osakaal, kes usuvad olukorra muutumist turvalisemaks, on viimase kolme aasta jooksul kõikunud stabiilselt 12-15% piires.

Mitte-eestlased hindavad võimalikku konfliktohtu eestlastest selgelt madalamalt. Kui eestlastest seas ennustab sõjalise ohu suurenemist 48%, siis muulaste seas on selliseid vaid 32% ehk 16% võrra vähem. Muulaste seas on võrreldes eestlastega seevastu enam nii neid, kes prognoosivad olukorra mittemuutumist (44% vs 28% eestlastest).

Joonis 9 Julgeolek maailmas – muutus 2000-2006, %

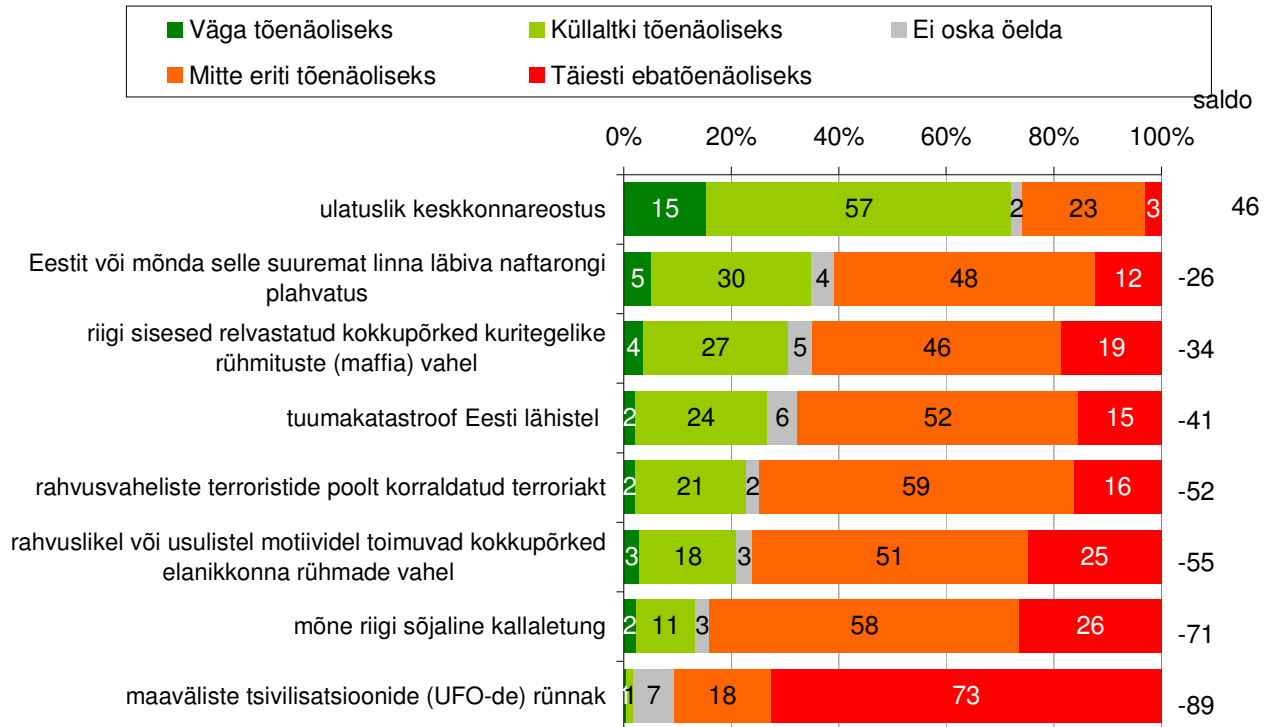

3.2 Ohud Eestile

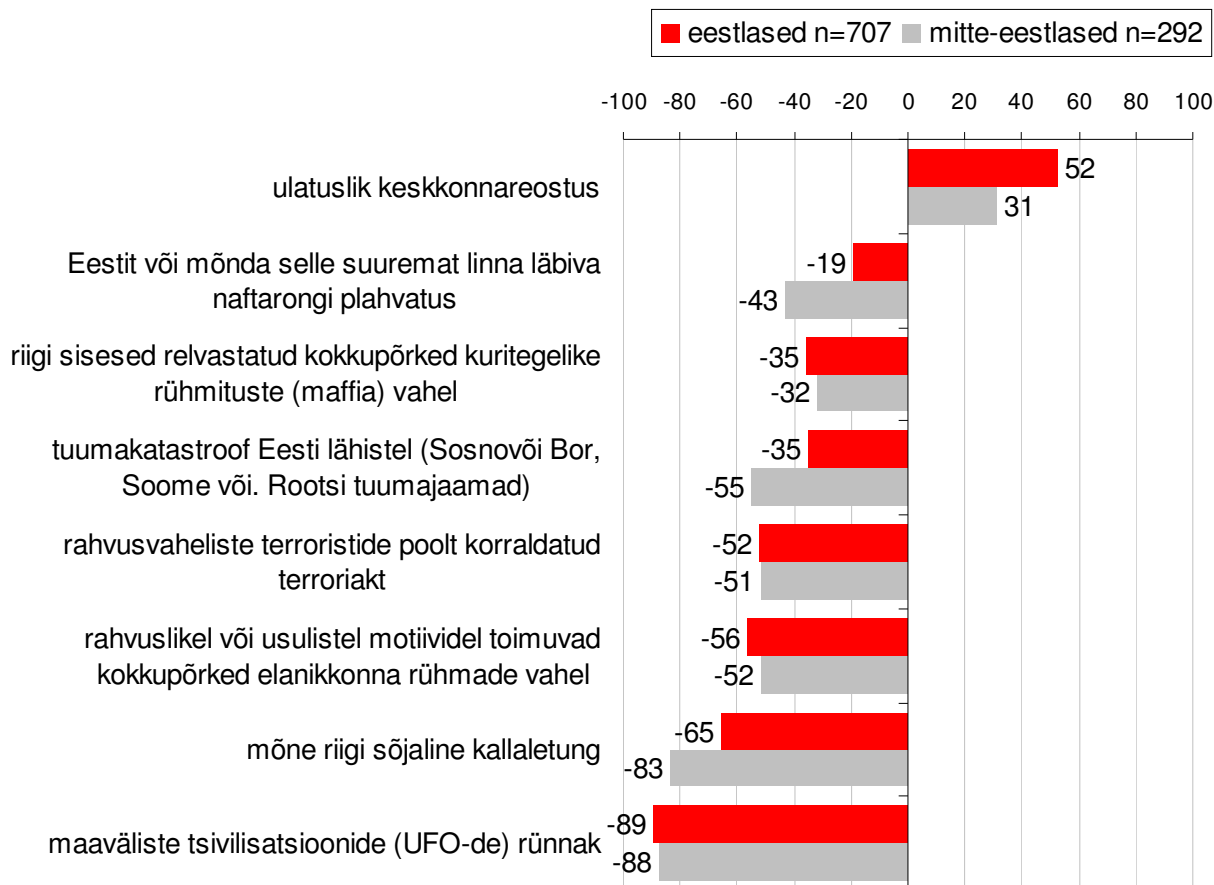
Tavapärasel monitooringus oleme küsinud vastajatelt üksnes seda, kui tõenäoliseks peetakse võimalust, et Eestit ründab mõni teine riik. Seekordses uuringus mõõtsime esmakordselt põhjalikumalt seda, mida arvab elanikkond ka teiste võimalike ohtude tõenäosusest. Vastajatele esitati rida potentsiaalseid ohuallikaid ning paluti hinnata, kui tõenäoliseks peetakse, et lähemate aastate jooksul nimetatud ohud Eestit ähvardavad.

Tulemused [Joonisel 10](#) näitavad, et Eesti elanikud kardavad pakutud ohtudest ainsana selgelt tõenäoliseks võimalikku ulatuslikku keskkonnareostust. Selle ohu puhul ületab ohtu tõenäoliseks pidavate vastajate osakaal 46% võrra nende osa, kes peavad ohtu ebatõenäoliseks (saldo). Kõigi muude ohtude puhul on saldo selgelt negatiivne ning neid peetakse võrreldes ülalmainituga ülekaalukalt pigem ebatõenäoliseks.

Vaatamata sellele, et ohte peetakse ebatõenäoliseks, saame võrrelda seda, milliseid ohte peetakse vähem või rohkem ebatõenäoliseks. Selgub, et keskkonnareostusest järgmisena tajutakse ohtudest mõne naftarongi plahvatust ning seejärel riigisiseseid relvastatud kokkupõrkeid kuritegelike rühmituste vahel. Kõige vähemtõenäoliste ohtudena Eesti riigile tajutakse UFO-de rünnakut ning seejärel mõne teise riigi sõjalist kallaletungi. Meie uuringutes tavapäraselt mõõdetavat mõne teise riigi sõjalist rünnakut peetakse üheks ebatõenäolisemaks ohuks.

Joonis 10 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul, %

Mõnevõrra erinevad siin eestlaste ning mitte-eestlaste hoiakud. Oleme [Joonisel 11](#) toonud võrdlevalt eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud saldona (lahutasime ohtu tõenäoseks pidavate vastajate osakaalust mitte-tõenäoseks pidajate osa). Nagu selgub, peavad eestlased selgelt enam tõenäoseks ulatusliku keskkonnareostuse ohtu, samuti naftarongi plahvatuse, võimaliku tuumakatastroofi, aga ka mõne teise riigi sõjalise rünnaku ohtu.

Joonis 11 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul, Saldo %**3.3 Eesti liitlased**

Seekordses uuringus uurisime esmakordselt ka seda, milliseid maailma riike peavad Eesti elanikud Eesti julgeoleku seisukohalt meie liitlasteks või teistpidi võimalikuks ohu allikateks. Esitasime vastajatele terve rea erinevaid riike ning palusime vastajatele anda oma hinnang igale riigile eraldi. Tulemused on toodud [joonisel 12](#).

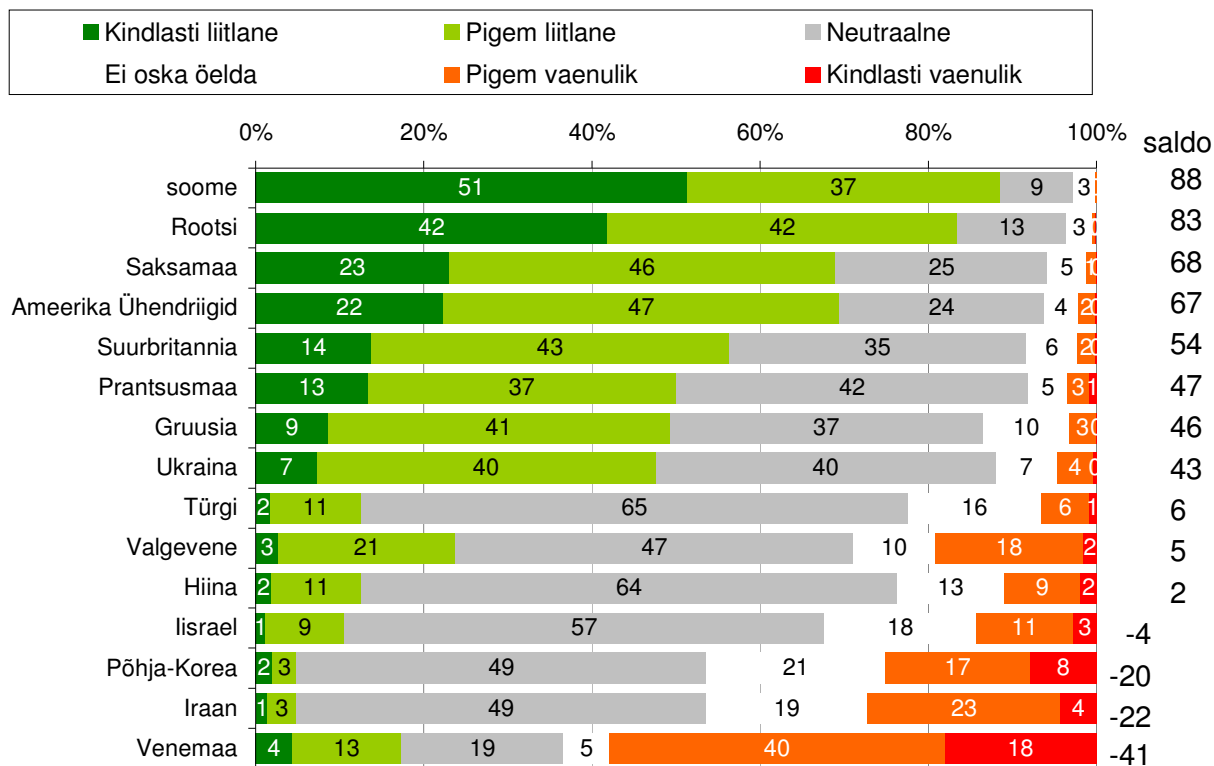
Selgub, et valdavat osa nimetatud riikidest peavad Eesti elanikud kokkuvõttes pigem meie liitlasteks kui vaenlasteks. Kui arvutada kokku positiivsete ning negatiivsete hinnangute vahed (saldo), siis ilmneb, et hinnatud viieteistkümnest riigist 11 puhul oli suhtumine pigem positiivne (saldo positiivne). Seejuures väga selgelt liitlastena nähti kaheksat riiki.

Selgub, et kõige sagedamini nähakse Eesti riigi julgeoleku tagamisel liitlasena meie põhjanaabreid – Soomet ja Rootsit, keda enam kui 80% vastajatest peab kindlasti või pigem meie liitlasriikideks. Neist jäävad selgelt maha suhteliselt võrdse toetusega Saksamaa ning USA. Samuti nähakse selgelt plusspoolel Suurbritanniat, Prantsusmaad, Gruusiat ning Ukrainat.

Võrdlemisi neutraalne on elanike suhtumine Türgi, Valgevene, Hiina ning Iisraeli suhtes, kelle puhul saldo ei ole selgelt ei positiivne ega negatiivne.

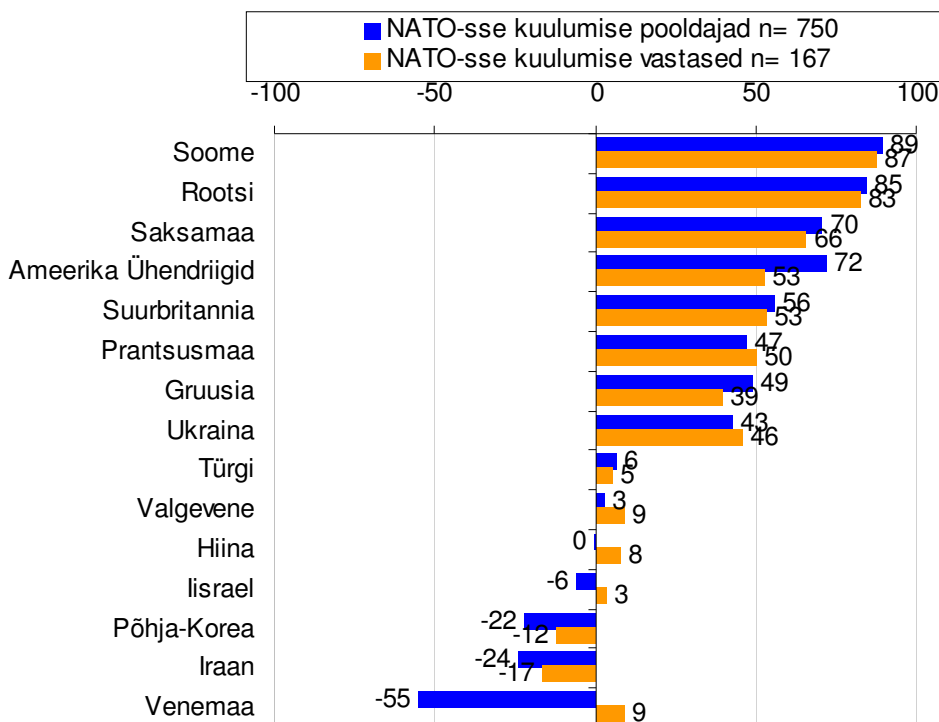
Selgete potentsiaalsete ohu allikatena nähakse Põhja-Koread, Iraani ning Venemaad. Kui kahe esimese puhul on siiski ca pooled vastanud pidanud riike neutraalseks, siis Venemaa puhul on vastajad oma seisukoha palju selgemalt välja öelnud.

Joonis 12 Hinnang erinevate riikide meelsusele Eesti julgeoleku suhtes, %

Mõnevõrra oodatult tekitab kõige vastakamaid arvamusi Venemaa. Joonisel 13 on kõrvutatud Eesti NATO-sse kuulumist pooldavate ning vastaste hinnangud erinevatele riikidele kui ohuallikatele. Selgub, et NATO toetajate ning NATO-vastaste saldo-hinnangud erinevad Venemaa puhul üksteisest tervelt 64% võrra – kui NATO toetajate seas nähakse Venemaad kui väga selgelt Eesti julgeoleku seisukohalt vaenulikku riiki, siis NATO vastaste seas kaldutakse Venemaad nägema pigem liitlasena.

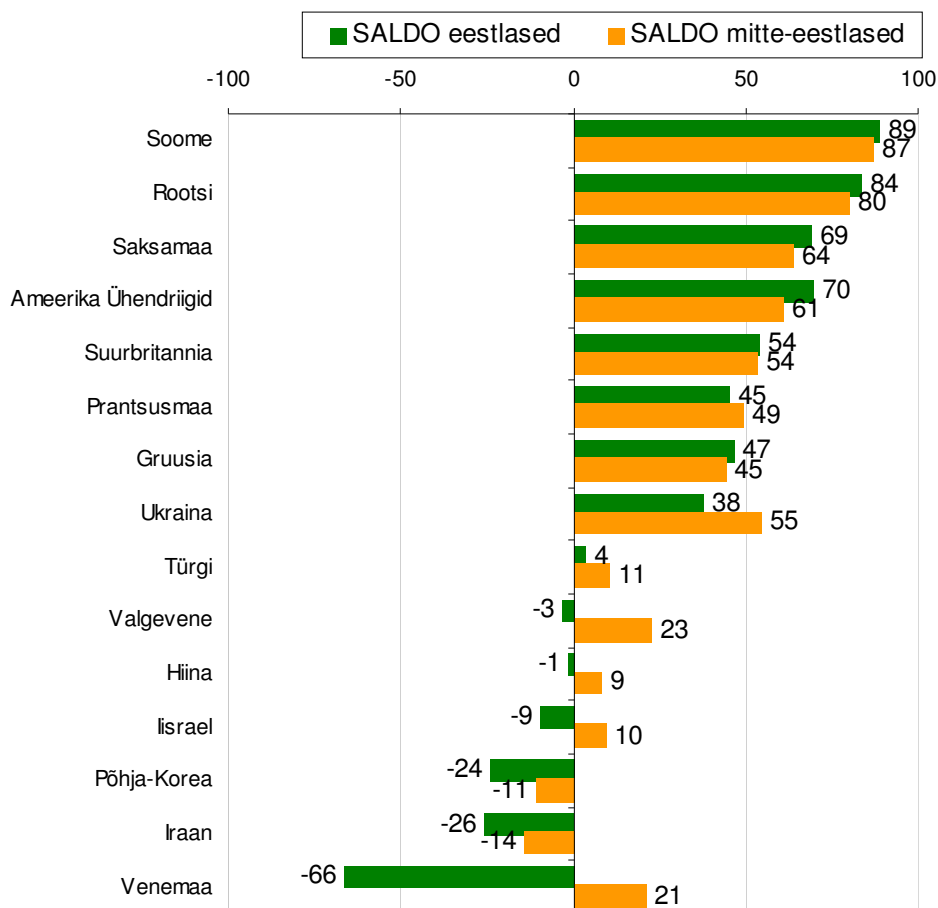
Joonis 13 Hinnang erinevate riikide meelsusele Eesti julgeoleku suhtes sõltuvalt hoiakust NATO suhtes, Saldo

Tagurpidine, kuigi selgelt pehmem, on vastandumine USA puhul. NATO toetajate saldo on USA puhul 19% võrra kõrgem kui NATO-vastaste seas. Seega on NATO vastased hinnanud USA-d kui liitlast selgelt tagasihoidlikumalt.

Ka eestlaste ning mitte-eestlaste vahel on hinnangutes mõned väga selged erinevused. Nii näevad Mitte-eestlased Venemaad pigem kui liitlast (saldo 21% - [Joonis 14](#)), samas kui Eestlastele paistab Venemaa Eesti julgeoleku seisukohalt selgelt vaenuliku riigina (Saldo 66% - vahe mitte-eestlastega 87%). Mitte-eestlased peavad eestlastest sagedamini liitlaseks Ukrainat, Valgevenet. Eestlased vastupidi USA-d.

Joonis 14 Hinnang erinevate riikide meelsusele Eesti julgeoleku suhtes, Eestlased vs mitte-eestlased, Saldo

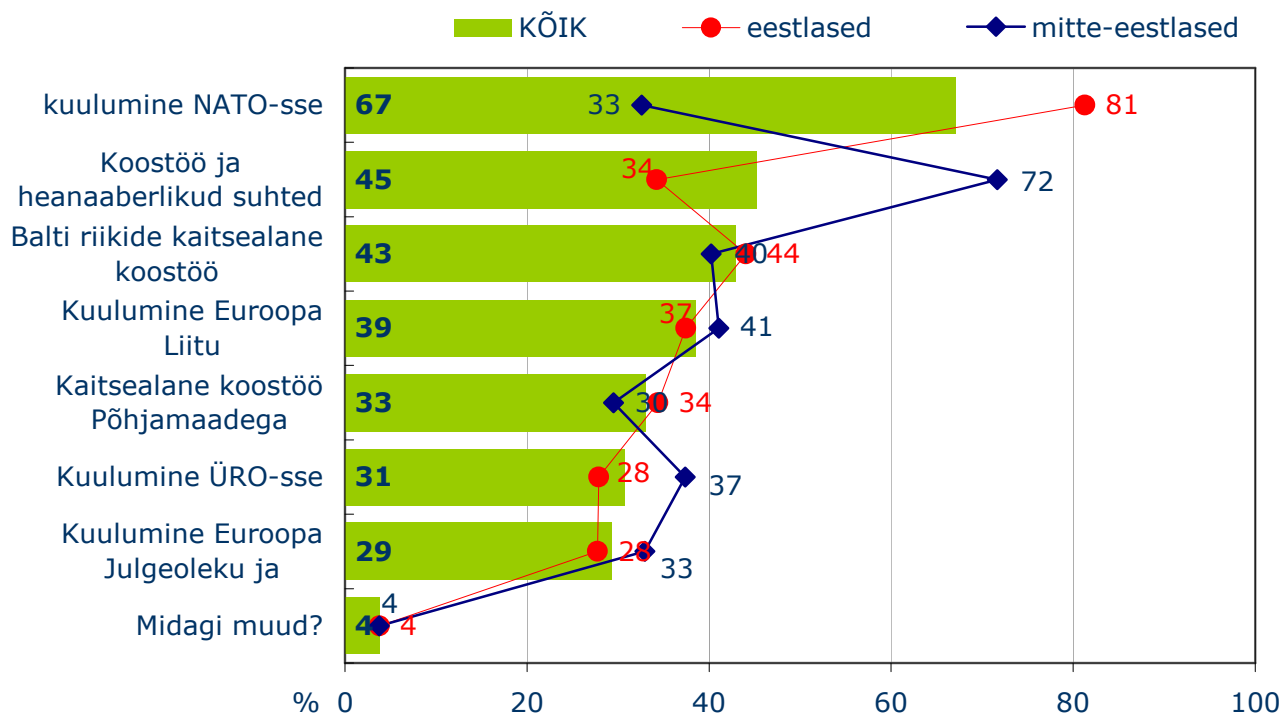

4 Eesti julgeolekut tagavad tegurid

Eesti julgeoleku kõige suurema tagatisena nähakse selgelt kuulumist NATO-sse ([Joonis 15](#)), mida on kolme tähtsama julgeolekugarantii seas nimetanud ca 2/3 vastajatest. Selgelt jäävad NATO liikmelisusest maha (nimetas alla poole vastajatest) koostöö ning heanaaberlikud suhted Venemaaga, Balti riikide kaitsekoostöö ning kuulumine Euroopa Liitu.

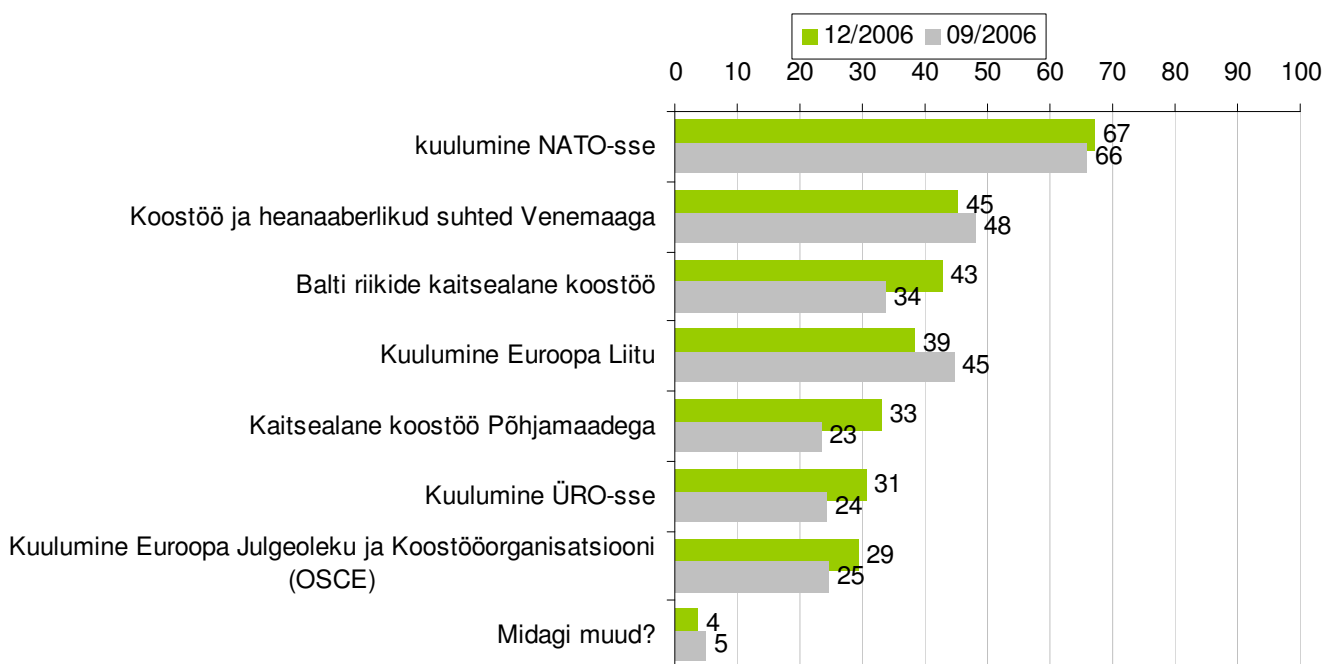
Väga selge lõhe on siin endiselt eestlaste ning mitte-eestlaste arvamusel vahel. Eestlased näevad võrreldes mitte-eestlastega julgeolekugarantiina oluliselt sagedamini kuulumist NATO-sse (48% võrra enam kui mitte-eestlased). Mitte-eestlased seevastu nimetavad palju sagedamini koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga (38% võrra eestlastest enam). Muude võimalike julgeolekugarantiide puhul on eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangud märksa sarnasemad.

Joonis 15 Eesti julgeoleku garantiid, % (iga vastaja võis märkida kuni kolm vastust)

Et muutsime antud küsimuse struktuuri selle aasta sügisiseses uuringulaines, ei saa me siin tuua väga selgeid võrdlusi eelmiste aastate uuringutega. Siiski võib öelda, et ka eelnenud kolmel aastal on kuulumist NATO-sse ning koostööd ning heanaaberlikke suhteid Venemaaga nähtud kui kahte kõige olulisemat julgeolekugarantiid. Võrdluses eelmise uuringulainega (selle aasta sügisel) on hakatud selgelt enam väärtustama kaitsealast koostööd Balti riikide ning põhjamaadega, vähem on oluliseks peetud aga kuulumist Euroopa Liitu (Joonis 16).

Joonis 16 Eesti julgeoleku garantiid, Võrdlus eelmise perioodiga %

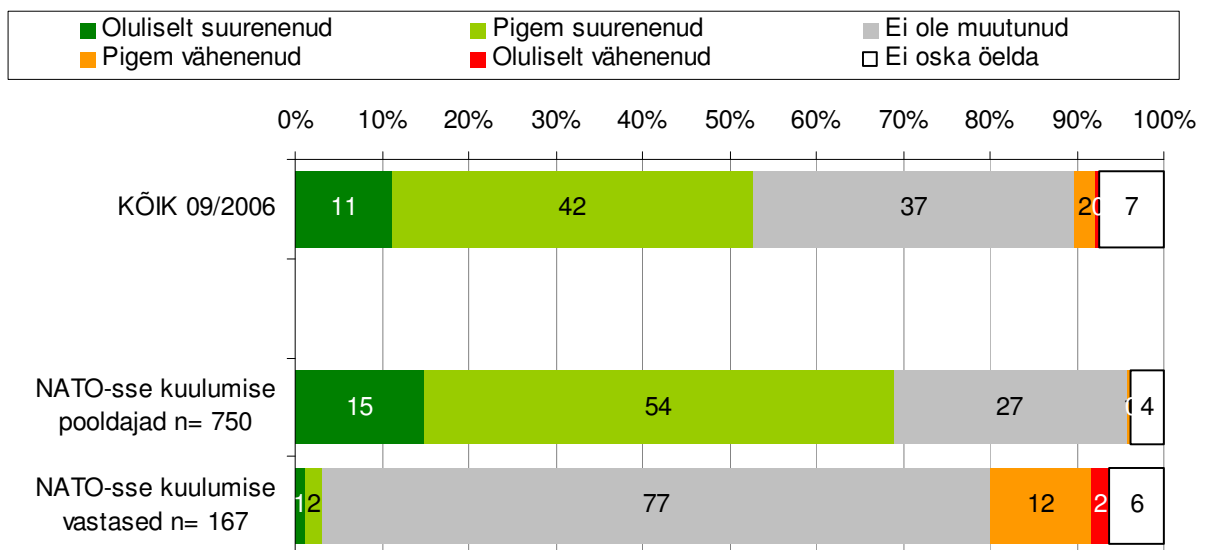
5 NATO

5.1 Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist

Üpris sarnaselt kevadise ning sügisese uuringuga leiab 53% vastanuist, et Eesti turvalisus on pärast NATO-ga liitumist oluliselt või pigem suurenenud. 37% arvates pole muutusi toimunud 2% hinnangul on see NATO-ga liitumise järel kahanenud (Joonis 17).

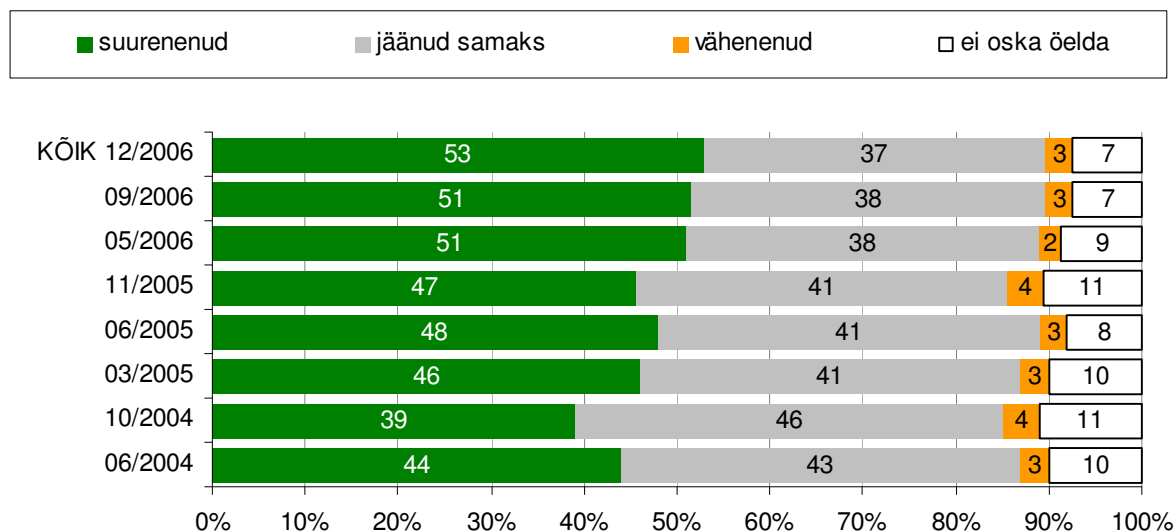
Selle hinnangu andmine on seotud üldise suhtumisega NATO-sse. Nii peab turvalisust kasvanuks 69% liitumise pooldajatest ja vaid 3% selle vastastest. Viimastest leiab 3/4, et midagi ei ole muutunud ja 14% leiab, et julgeolek on pigem või oluliselt vähenenud.

Joonis 17 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, %

Võrreldes tulemusi eelnenud uuringute tulemusega (Joonis 18), näeme, et trendina on kasvamas nende elanike osa, kes usuvad, et NATO-ga liitumine on Eesti julgeolekut suurendanud. Kui selle aasta algusega on vahe olnud suhteliselt väike (2%), siis võrreldes kahe eelmise aasta uuringutega on muutus 5-10%. Vastupidise trendina on vähenemas nende elanike hulk, kes arvavad, et NATO-ga liitumine ei ole muutnud midagi.

Joonis 18 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, muutus ajas, %

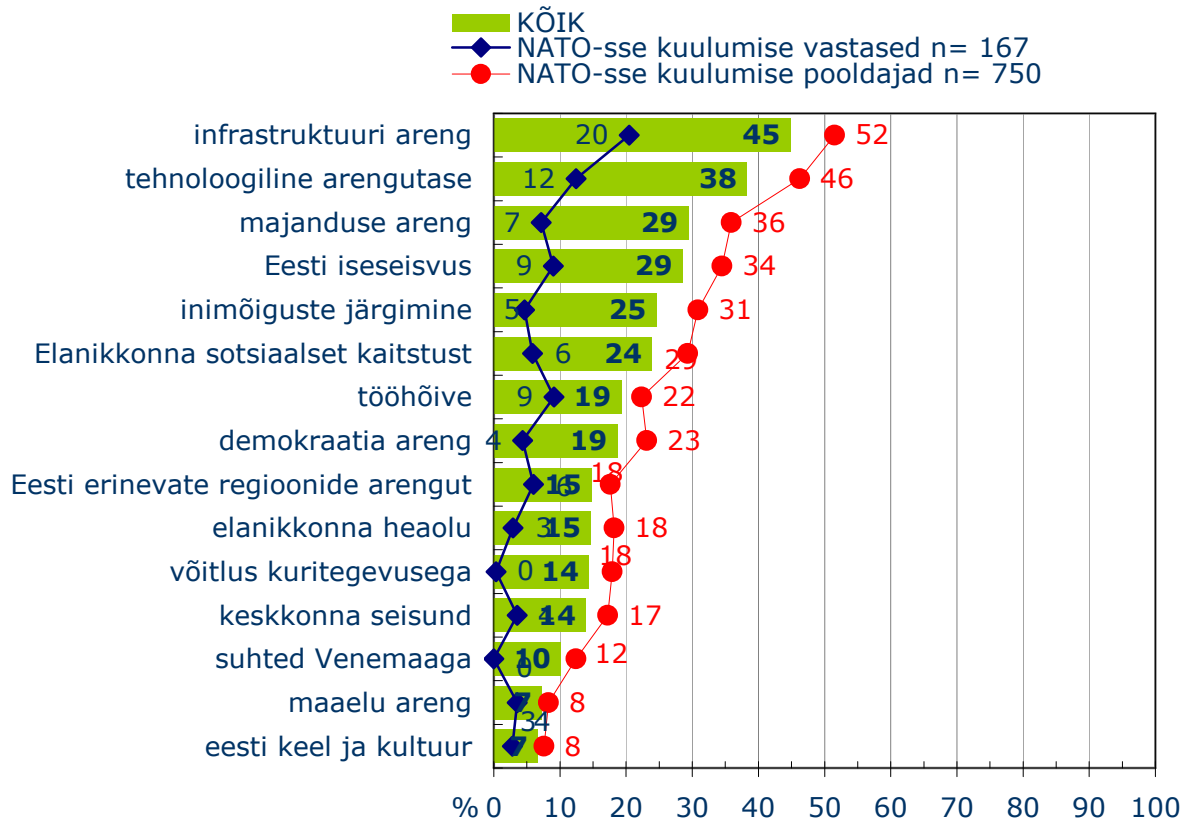

Ka siin tekivad väga selged erinevused eestlaste ning ülejäänute hinnangutes. Kui eestlastest tunnetab pärast NATO-ga liitumist julgeoleku suurenemist 65%, siis mitte-eestlastest arvab nii vaid 23%. Viimased arvavad eestlastest sagedamini, et olukord ei ole muutunud (59% vs 27% eestlastest).

5.2 NATO liikmeks oleku plussid ja miinused

Lisaks NATO liikmeks oleku üldisele mõjule Eesti julgeolekule, uurisime seekordses uuringus ka seda, kuidas on NATO liikmeks saamine mõjutanud erinevaid teisi valdkondi. Esitasime vastajatele sarnaselt eelmiste aastatega rea valdkondi ning palusime hinnata, kas NATO liikmeks olek on mõjutanud valdkondi positiivselt või negatiivselt.

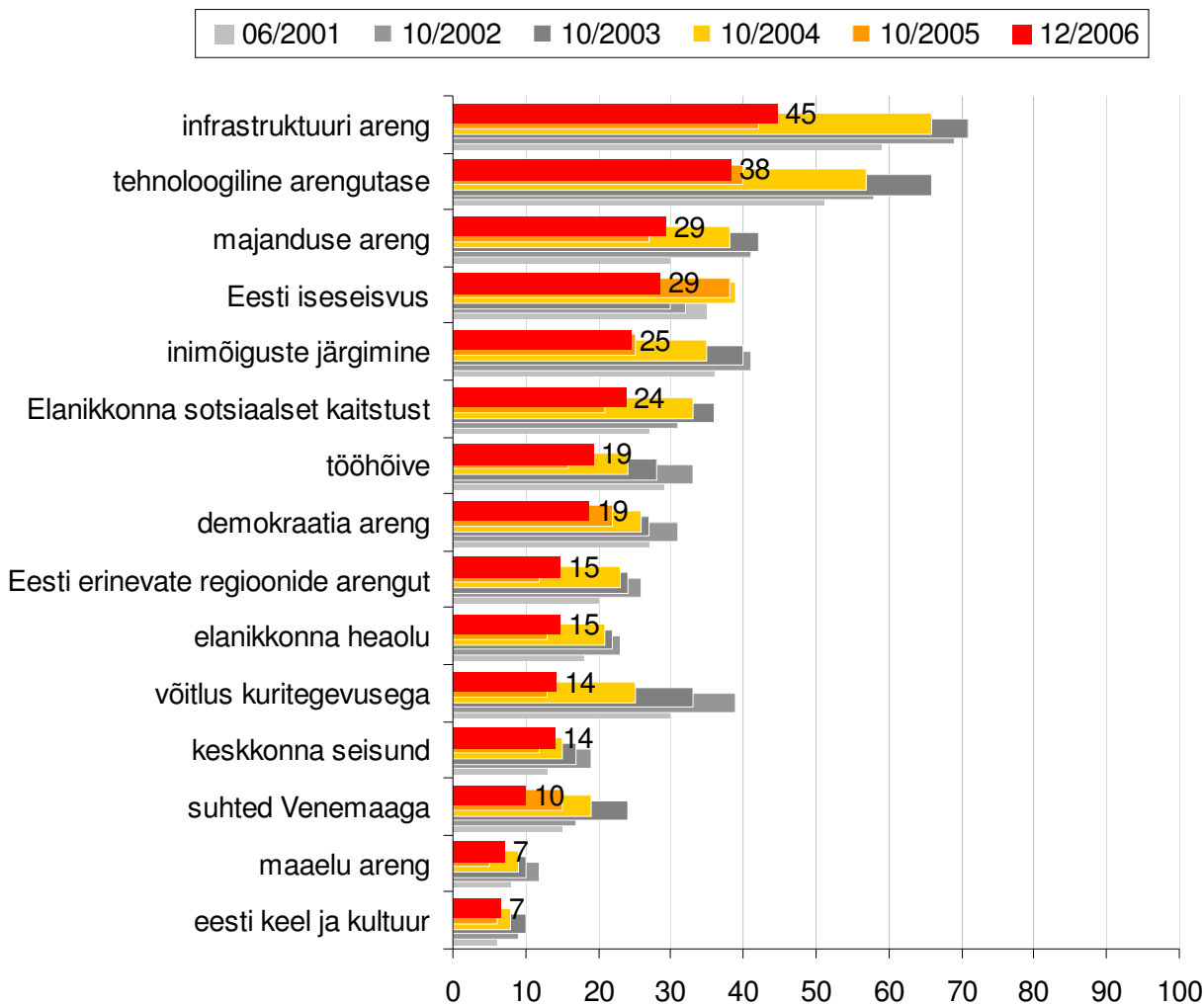
NATO liikmestaatuse juures peetakse kõige kasulikumaks Eesti infrastruktuuri (teed, sadamad) ning tehnoloogilist arengut – neis valdkondades näeb positiivseid muutusi vastavalt 45% ja 38% vastanutest (Joonis 19). 29% vastanute hinnangul on NATO-ga liitumine mõjutanud positiivselt majanduse arengut ning Eesti iseseisvust. Ca veerand näeb positiivseid mõjusid inimõiguste jälgimisele ning elanikkonna sotsiaalsele kaitstusele.

Joonis 19 NATO-ga liitumise positiivne tulem, n=999

Võrreldes muutusi ajas (Joonis 20) näeme, et selle aasta tulemused on võrdlemisi sarnased eelmise aastaga ning märkimisväärselt erinevad sellele eelnenud ajaga. NATO-ga liitumise eelnenud ning vahetult selle järgselt toimunud uuringutes (2001-2004) on näha kahe viimase aastaga võrreldes oluliselt suuremaid ootusi seoses NATO positiivse mõjuga. Praktiliselt iga pakutud valdkonna puhul on positiivse mõju ootus reaalsest kogemuse baasil antud hinnangutest (2005-2006) märkimisväärselt suurem.

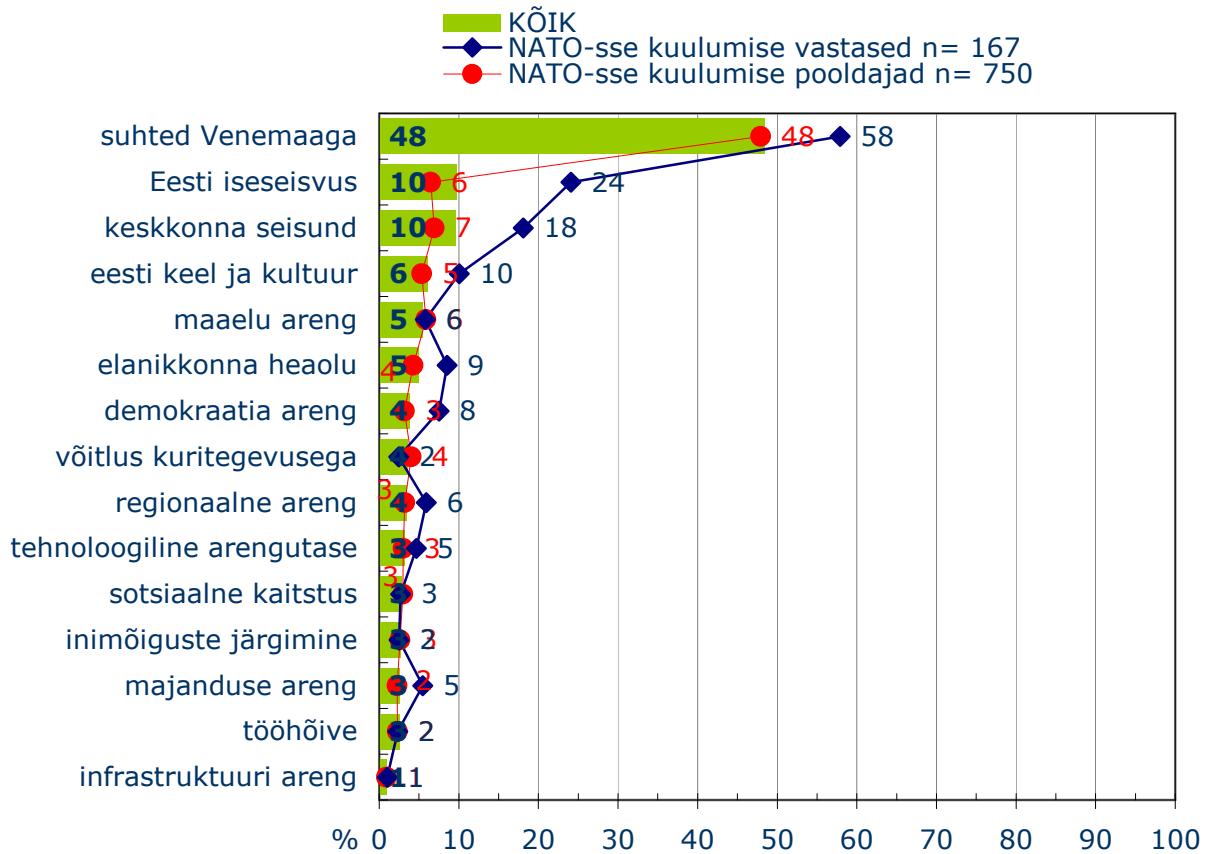
Ehkki tulemused on eelmise aastaga üpris sarnased, võib välja tuua, et selle aasta jooksul on toimunud „kainenemine“ ka võimalike positiivsete mõjude osas Eesti iseseisvusele. Kui üldisele kainenemisele sai väga selgelt viidata juba eelmisel aastal, siis toona oli ikkagi säilinud sarnaselt liitumise eelsele ajale tugevalt arvamus, et NATO-ga liitumine toob kaasa ka positiivseid mõjusid Eesti iseseisvusele. Selle aasta uuring näitab, et ka selle osas olid varem ootused suuremad, kui elanikud hindavad reaalselt tajutava ning kogetu alusel praegu.

Joonis 20 NATO-ga liitumise positiivne tulem – muutus ajas, n=999

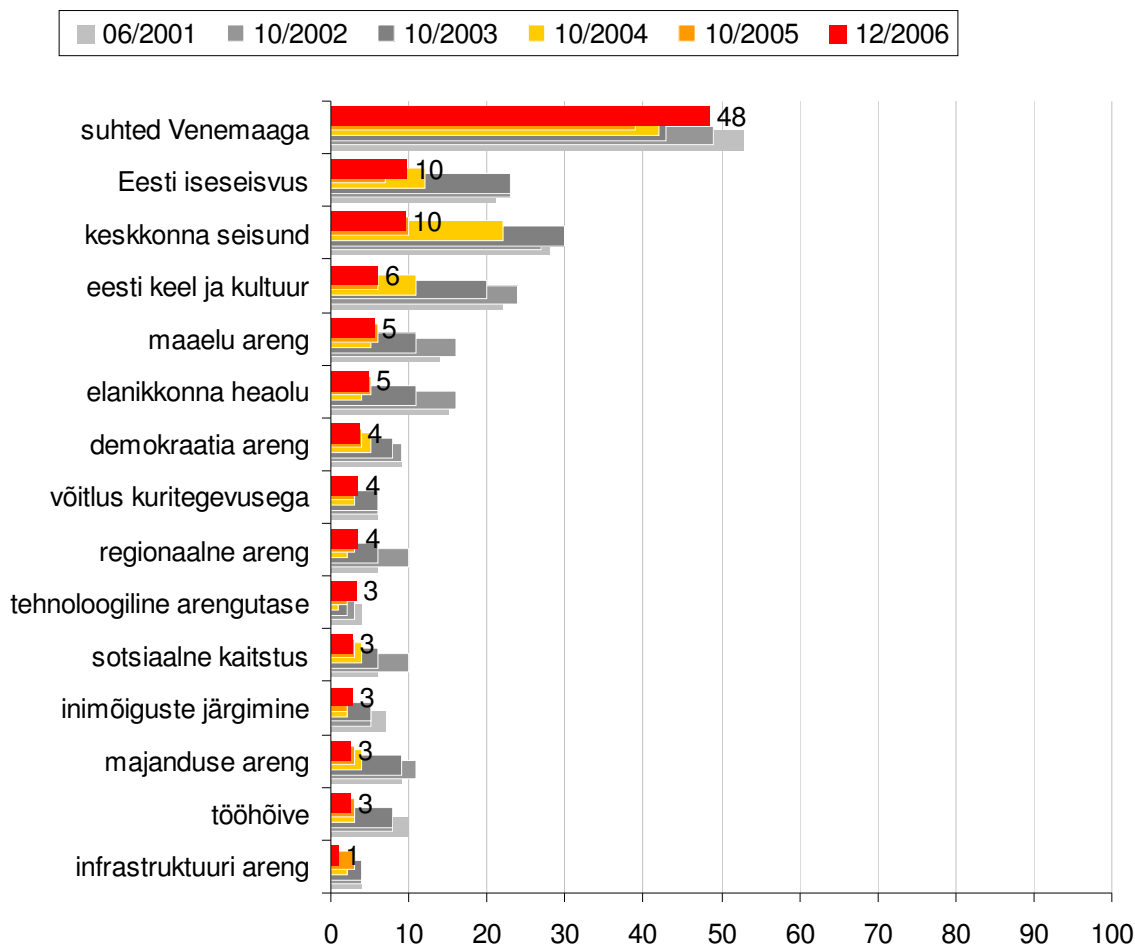
Võimalike negatiivseid mõjusid nähakse üldises plaanis selgelt vähem kui positiivseid. Ülekaalukalt kõige enam on negatiivseid mõjusid nähtud seoses Venemaa suhetega. Kui ülejäänud valdkondade puhul on vaid kuni 10% vastanutest nimetanud negatiivseid mõjusid seoses NATO-ga liitumisega, siis Venemaa suhete puhul näeb negatiivseid mõjusid tervelt 48% vastajatest (Joonis 21).

NATO-sse kuulumise vastaste hinnangul on võrreldes NATO toetajatega enam negatiivseid mõjusid Eesti iseseisvusele, keskkonna seisundile, samuti aga ka seoses Venemaa suhetega. NATO-sse kuulumise toetajad on läbivalt toonud negatiivseid mõjusid esile vähem.

Joonis 21 NATO-ga liitumise negatiivne tulem, n=999

Kui võrrelda tulemusi eelmiste uuringutega ([Joonis 22](#)), siis paljude valdkondade osas on liitumisele eelnenud kartused olnud selgelt suuremad, kui praegused hinnangud reaalsele negatiivsetele mõjudele (2005 ja 2006 aasta tulemused). Selle aasta tulemused on siingi suures osas sarnased eelmise aastaga. Ainsa selge erinevusena võib esile tõsta selle, et Venemaa suhetest tulenevaid negatiivseid mõjusid hinnatakse aastal 2006 taas sama kõrgena (kohati isegi kõrgemana) kui liitumisega eelnenud aastatel.

Joonis 22 NATO-ga liitumise negatiivne tulem – muutus ajas, n=999

Alljärgnevas tabelis on toodud vastajate hinnangute saldod, st positiivseid muutusi nägevate ja negatiivseid muutusi nägevate vastajate osakaalude vahed.

Tabel 3 NATO-sse kuulumise (liitumise) positiivsete ja negatiivsete tagajärgede saldo kuulumise (liitumise) pooldajate ning vastaste seas, %

	Toetavad NATO-ga liitumist/NATO-sse kuulumist					ei toeta NATO-ga liitumist/NATO-sse kuulumist				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
infrastruktuuri areng	77	74	69	44	51	52	55	51	32	19
tehnoloogiline arengutase	69	74	65	43	43	39	47	33	28	8
majanduse areng	46	44	44	27	34	5	11	9	9	2
inimõiguste järgimine	50	45	41	28	28	15	15	14	4	2
sotsiaalne kaitstus	39	44	36	25	26	-4	3	11	-6	3
Eesti iseseisvus	33	25	38	42	28	-24	-27	-10	-8	-15
tööhõive	42	31	26	17	20	0	-5	2	1	7
demokraatia areng	40	31	28	24	20	1	-6	0	1	-3
regionaalne areng	29	23	25	11	14	0	8	9	1	0
võitlus kuritegevusega	46	35	28	13	14	17	9	4	1	-2
elanikkonna heaolu	29	24	25	14	14	-24	-17	-6	-12	-6
keskkonna seisund	1	-6	-2	7	10	-24	-31	-28	-15	-15
maaelu areng	8	3	7	1	2	-25	-8	-1	-12	-2
eesti keel ja kultuur	-7	-4	-1	2	2	-29	-22	-12	-8	-7
suhted Venemaaga	-25	-9	-19	-19	-36	-47	-51	-39	-38	-58

NATO-sse kuulumise mõju infrastruktuuri arengule näevad nii NATO pooldajad kui vastased ühtmoodi plussmargiliselt, ehkki enam mitte nii kõrgelt kui liitumisele eelnenud perioodil. Samuti nähakse üksmeelselt veel selgelt plussmargilisena mõjusid tehnoloogilisele arengule.

Valdkonnad, mille puhul nähakse mõjusid NATO toetajate ja vastaste hinnangul selgelt vastasmärgilisena, on Eesti iseseisvus, keskkonna seisund aga ka Eesti keel ja kultuur ning elanikkonna heaolu. Nimetatud teemade puhul näevad NATO toetajad mõjusid positiivses suunas, vastased aga negatiivses suunas.

Nii pooldajad kui vastased on üksmeelel NATO-sse kuulumise negatiivse mõju osas suhetele Venemaaga.

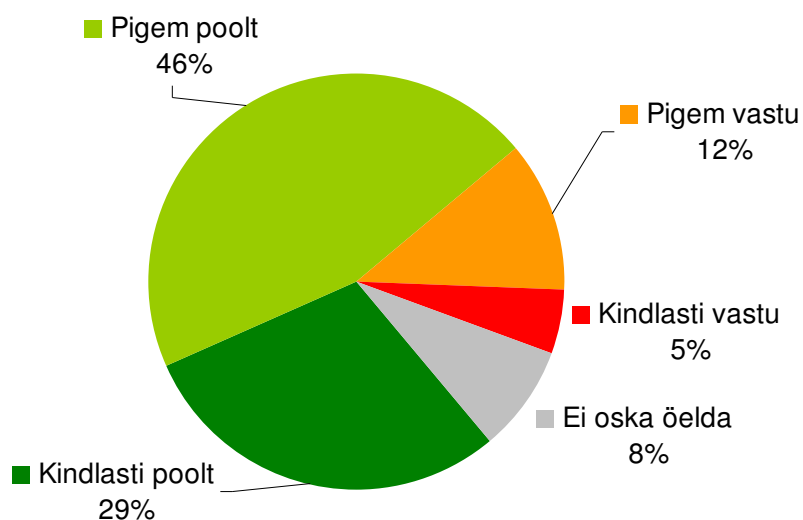
Seega võib võtmevaldkondadeks NATOsse kuulumise vastustamise seisukohalt (valdkonnad, millele NATO poolt avaldatavat mõju peavad vastased negatiivseks) pidada Eesti iseseisvuse, keskkonna seisundi, keele ja kultuuri ning elanikkonna heaolu küsimusi.

NATO-sse kuulumist pooldavateks argumentideks on aga lisaks infrastruktuuri ja tehnoloogilisele arengule ka inimõiguste järgimine, majanduse areng ning elanikkonna sotsiaalne kaitstus.

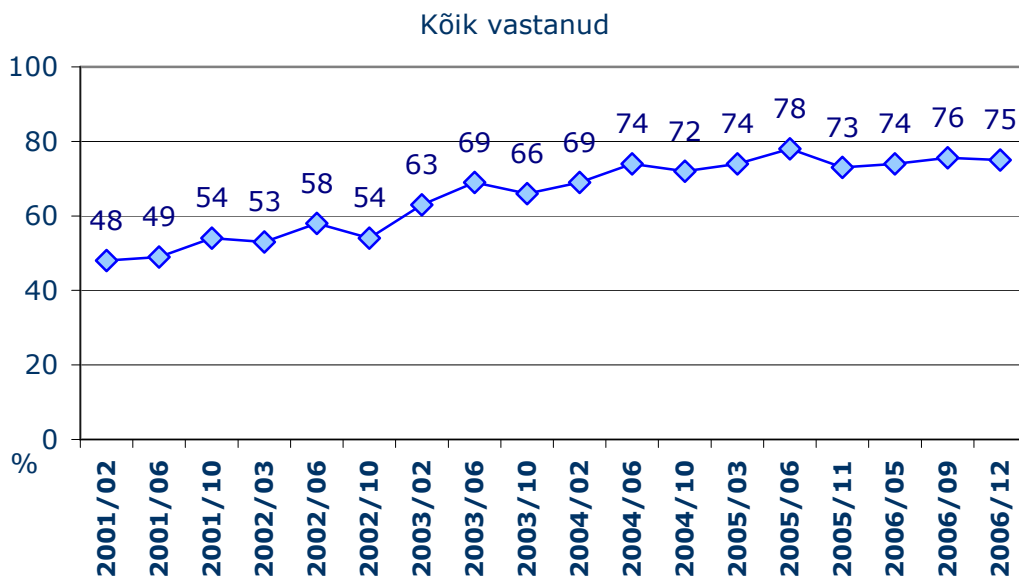
5.3 Suhtumine NATO-sse kuulumisse

Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kindlasti 29% ning pigem pooldab 46% elanikest (Joonis 23). Kokku on NATO-sse kuulumist pooldavaid elanikke 75%, selle vastaseid on kokku aga 17%. Tulemus ei ole võrreldes kevade ega sügisega märkimisväärselt muutunud (kevadel oli pooldajaid 74%, sügisel 76%) – Joonis 24.

Joonis 23 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, % n=999

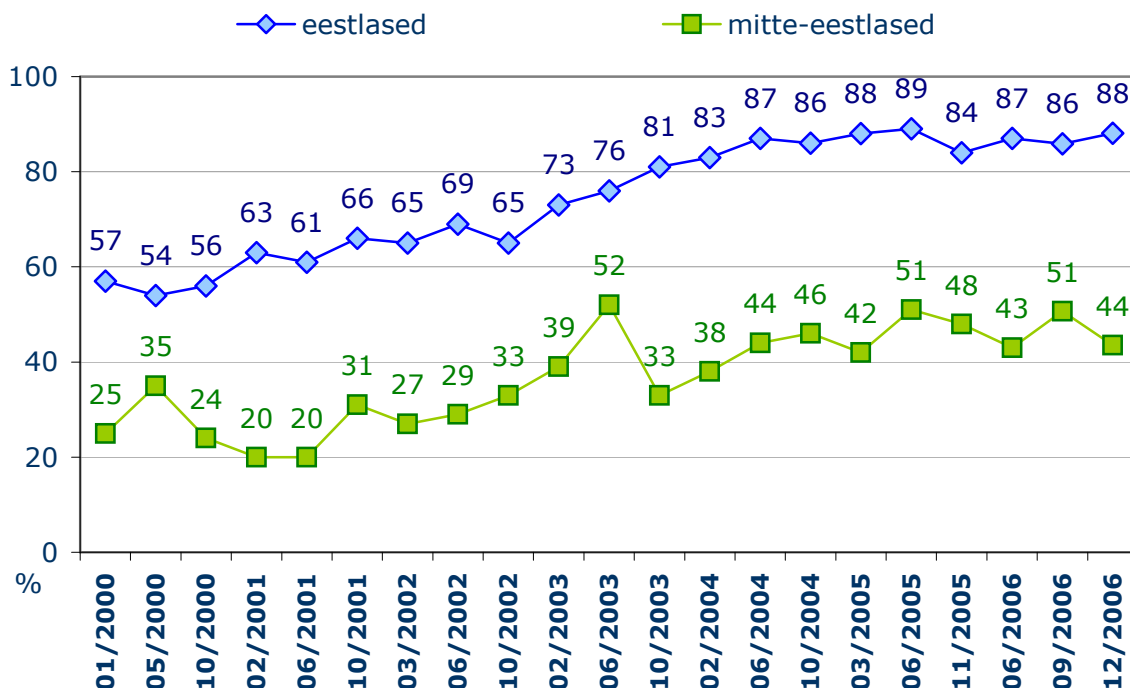

Joonis 24 NATO-ga liitumise/NATO-see kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt %

Eestlased on NATO suhtes positiivsemalt meelestatud kui mitte-eestlased. Kui eestlastest pooldab NATO-sse kuulumist 88%, siis mitte-eestlaste seas on neid vaid 44% ehk täpselt poole vähem (Joonis 25). Kui sätiseses uuringus võis märgata mitte-eestlaste toetuse mõningast tõusu, siis nüüd on toetus langenud kevadisele tasemele. Et võimalik statistiline kõikumine mitte-eestlaste grupis on suurusjärgus +- 5,6-5,7%, ei saa nimetatud kõikumisi pidada ilmselt kuigi olulisteks. Eestlaste seas on toetus NATO-sse kuulumisele viimase aasta jooksul püsinud oluliste muutusteta.

Joonis 25 NATO-ga liitumise/NATO-sse kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt – eestlased ja mitte-eestlased %

Eestlaste toetus NATO-sse kuulumisele on pisut kõrgem meeste (kindlasti pooldajate osas) ning kõrgema haridustasemega vastajate seas – Joonis 26.

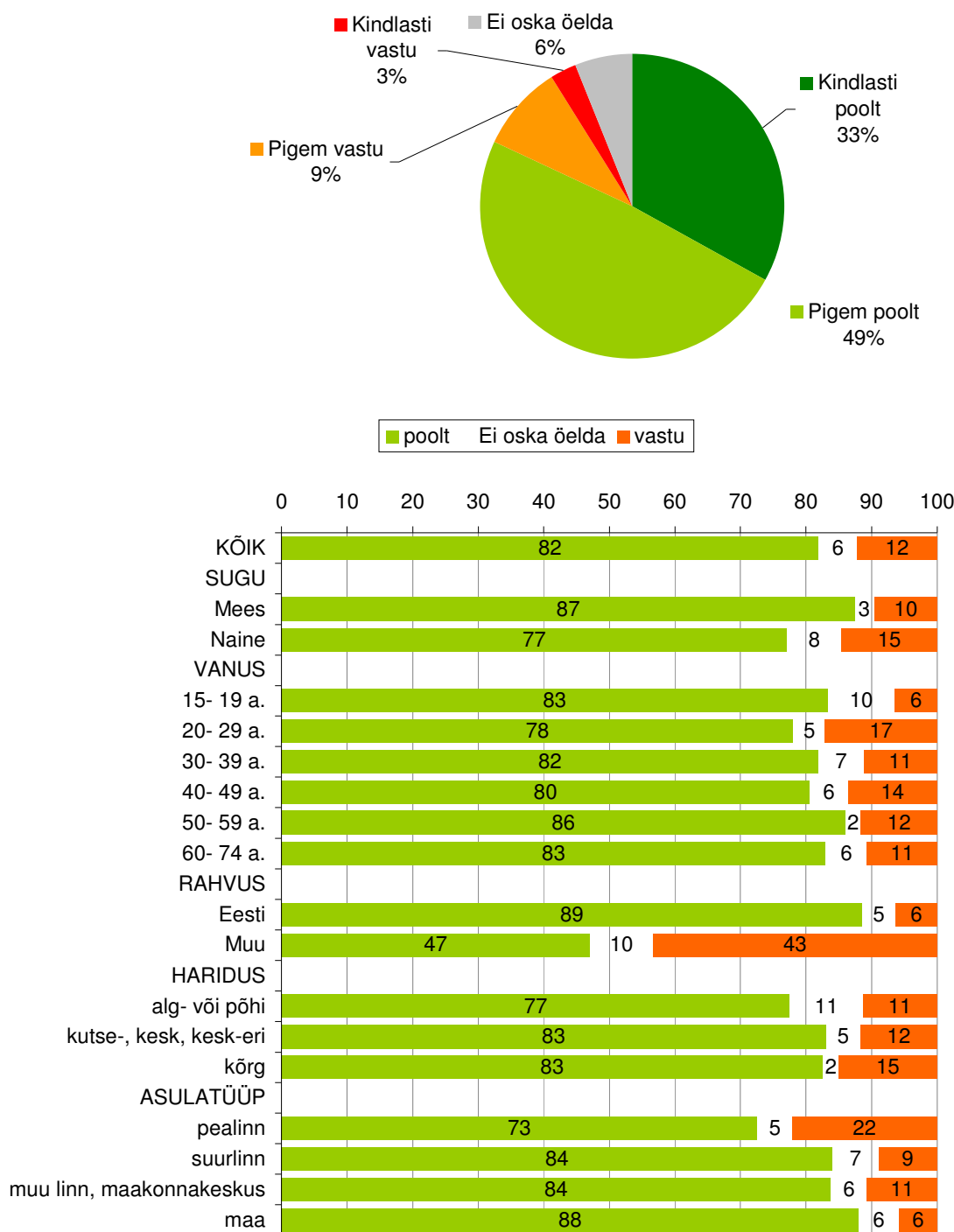
Mitte-eestlastest vastajate puhul on toetus NATO-le suurem nooremate vastajate puhul ning maapiirkondades elavate vastajate puhul.

Joonis 26 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, %

Eesti Vabariigi kodanike seas on toetus NATO-sse kuulumisele 82%, neist 33% on kindlasti NATO-sse kuulumise poolt (Joonis 27).

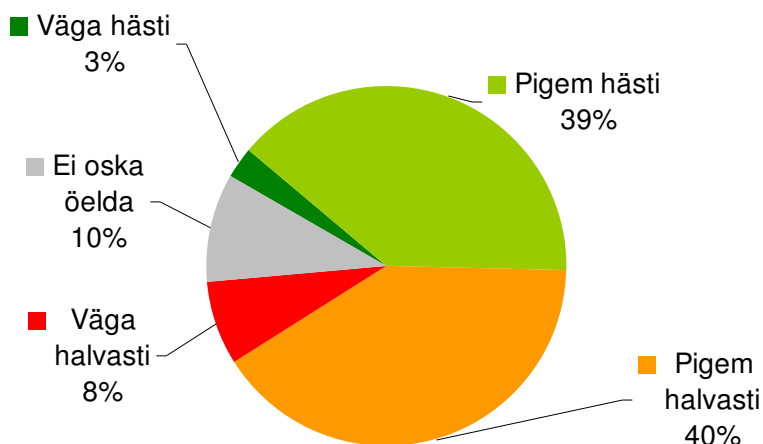
Joonis 27 Suhtumine NATO-sse kuulumisse Eesti Vabariigi kodanike seas, % n=836

5.4 Informeeritus NATO-st

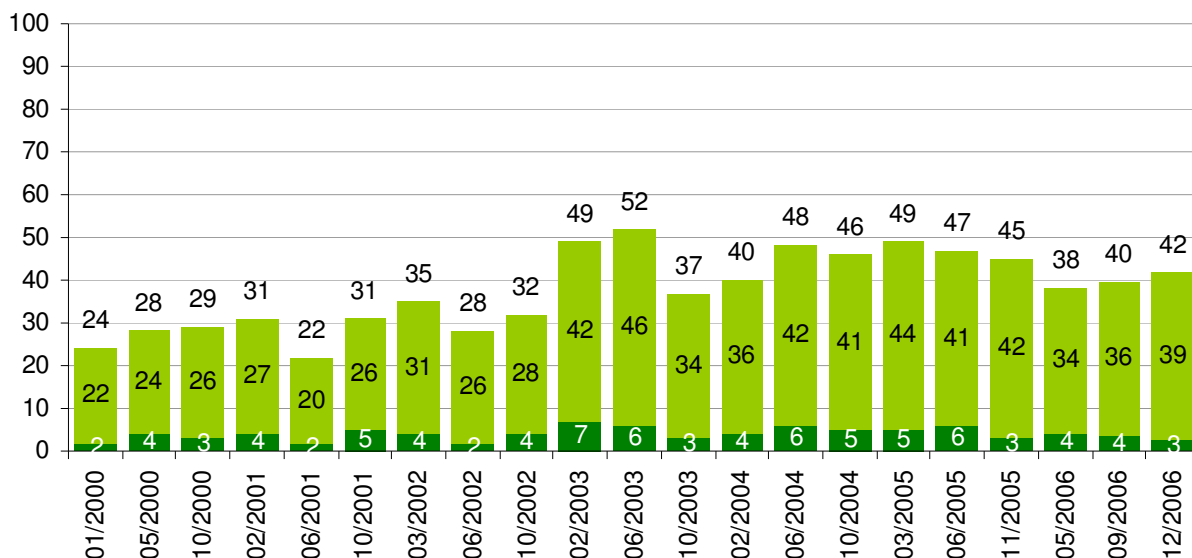
3% küsitletutest hindavad oma informeeritust selle kohta, mida tähendab Eesti jaoks NATO liikmeks olemine, väga heaks ning 39% pigem heaks (Joonis 28). Kuigi võrreldes kavadega on teadlike osakaal pisut tõusnud, on informeeritute osakaal endiselt pisut madalam kui eelmisel aastal (Joonis 29).

Joonis 28 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, % n=999

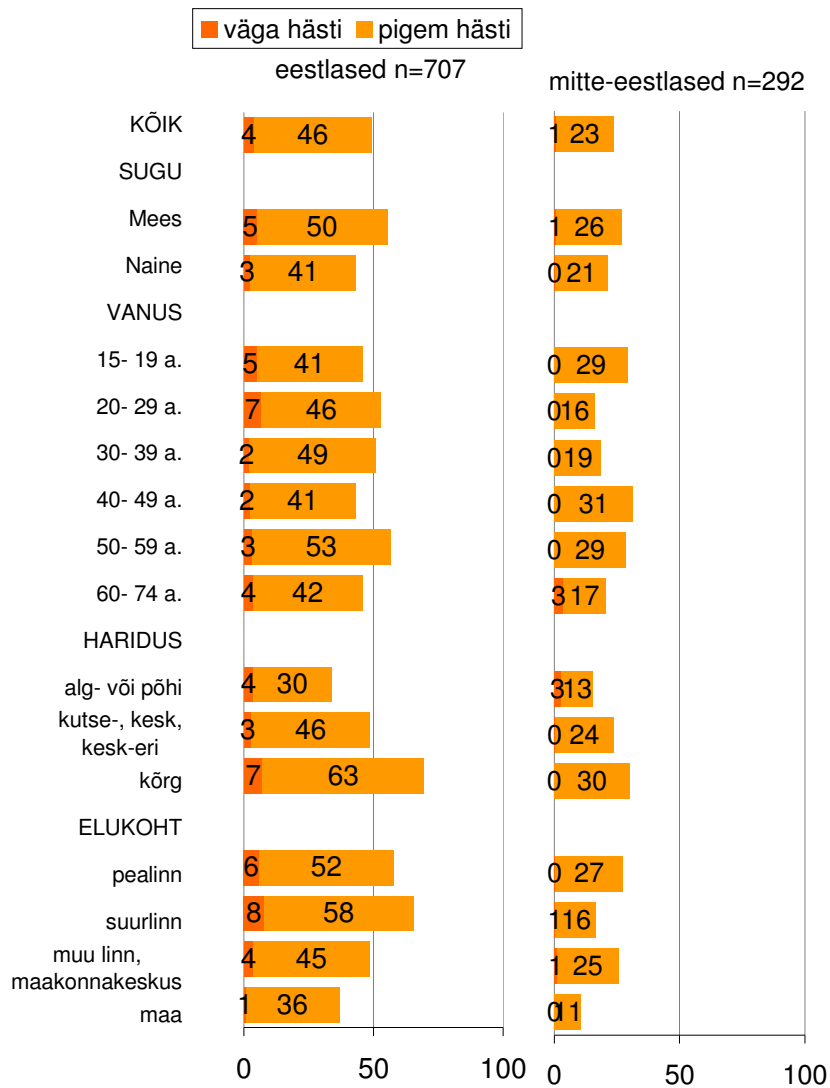
Joonis 29 NATO-ga liitumise protsessiga hästi informeeritute osakaal ajas, %

■ väga hästi ■ pigem hästi ■ kokku

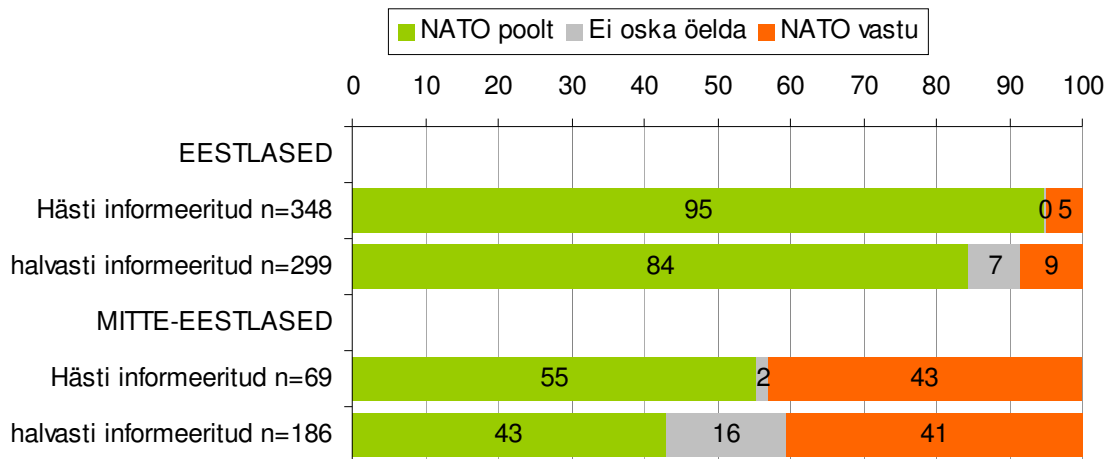
Eestlaste seas on NATO-st hästi informeerituid enam kui mitte-eestlaste seas: eestlastest peab informeeritust väga või pigem heaks 49%, mitte-eestlastest aga 24% (Joonis 30). Mõlemas grupis peavad oma informeeritust paremaks mehed võrreldes naistega, samuti kõrgema haridusega vastajad. Eestlaste seas on informeeritute hulk väiksem väiksemates asulates.

Joonis 30 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, % eestlaste ja mitte-eestlaste sihtgruppide võrdlus.

Informeerituse tase mõjutab seda, kuidas suhtutakse NATO-sse kuulumisse. Mida paremini on vastaja NATO-st informeeritud, seda tõenäolisemalt avaldab ta ka oma toetust NATO-sse kuulumisele ([Joonis 31](#)).

Joonis 31 Suhtumine NATO-sse kuulumisse sõltuvalt hinnangust oma informeeritusele, %

6 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta

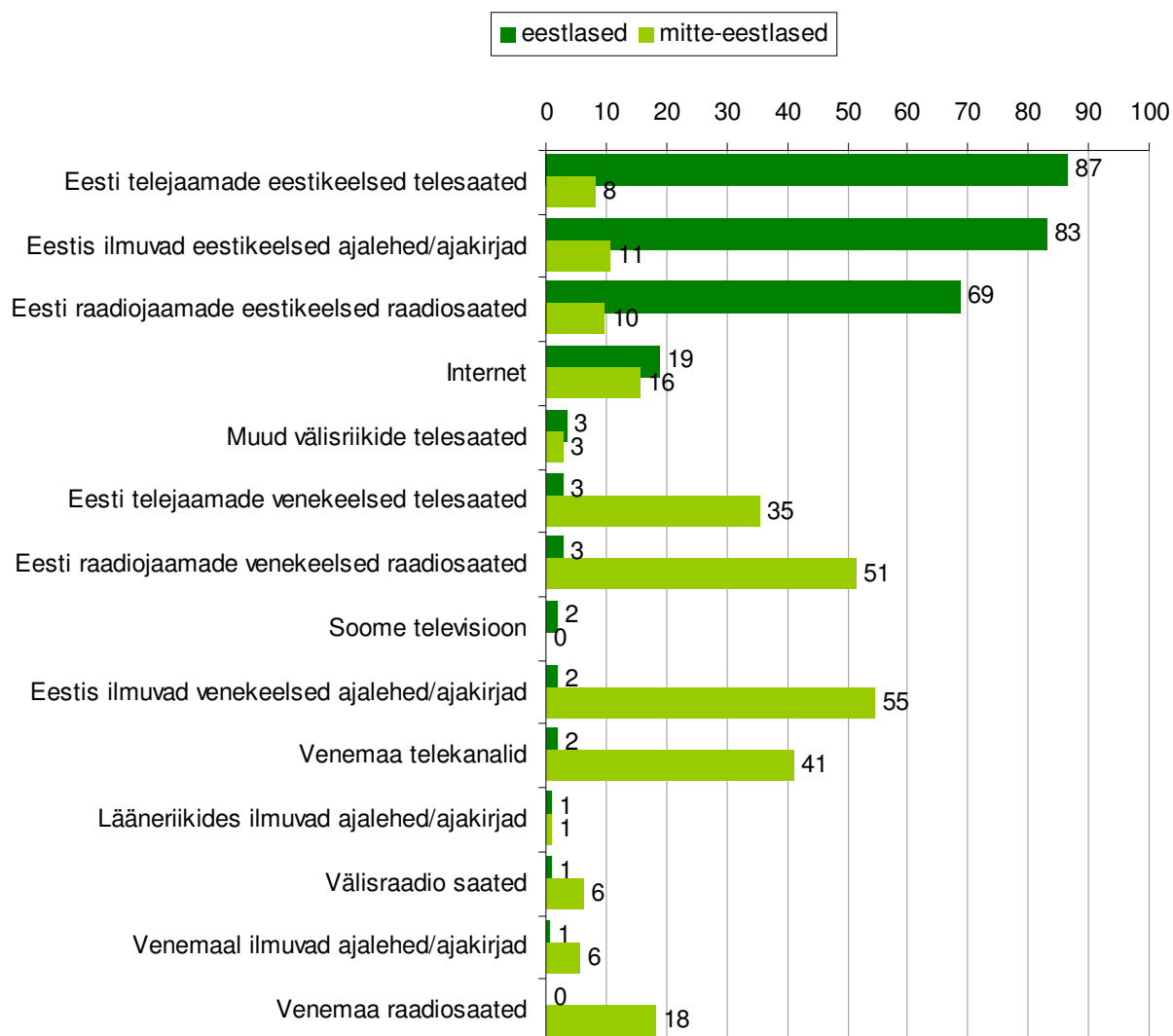
Kanalid, kust elanikud Eesti riigikaitse ning NATO kohta infot ammutavad, sõltuvad eelkõige vastaja rahvusest – Eestlastel ning mitte-eestlastel on siin kujunenud välja oma eelistused, mis on laias laastus püsinud viimaste uuringute puhul sarnastena.

Eestlaste seas on endiselt domineerimas kaks infokanalit (Joonis 32): eestikeelsed telesaated ning eestikeelne trükiajakirjandus. Telesaateid on kolme olulisema infoallikana nimetanud 87% ning trükiajakirjandust 83% eestlastest. Neist jääb pisut maha Eesti raadiojaamade eestikeelsetest saadetest infot saanute hulk (69%). Ülejäänud kanalitest on infot saanud sarnaselt eelmiste uuringutega juba selgelt vähem: internetist on infot saanud 19%, ülejäänud kanalitest aga juba alla 5%.

Nooremad vastajad ning keskealised vastajad on võrreldes vanematega enam infot saanud internetist (29-44%), vanuse kasvades kasvab seevastu aga raadiosaadete kuulamine.

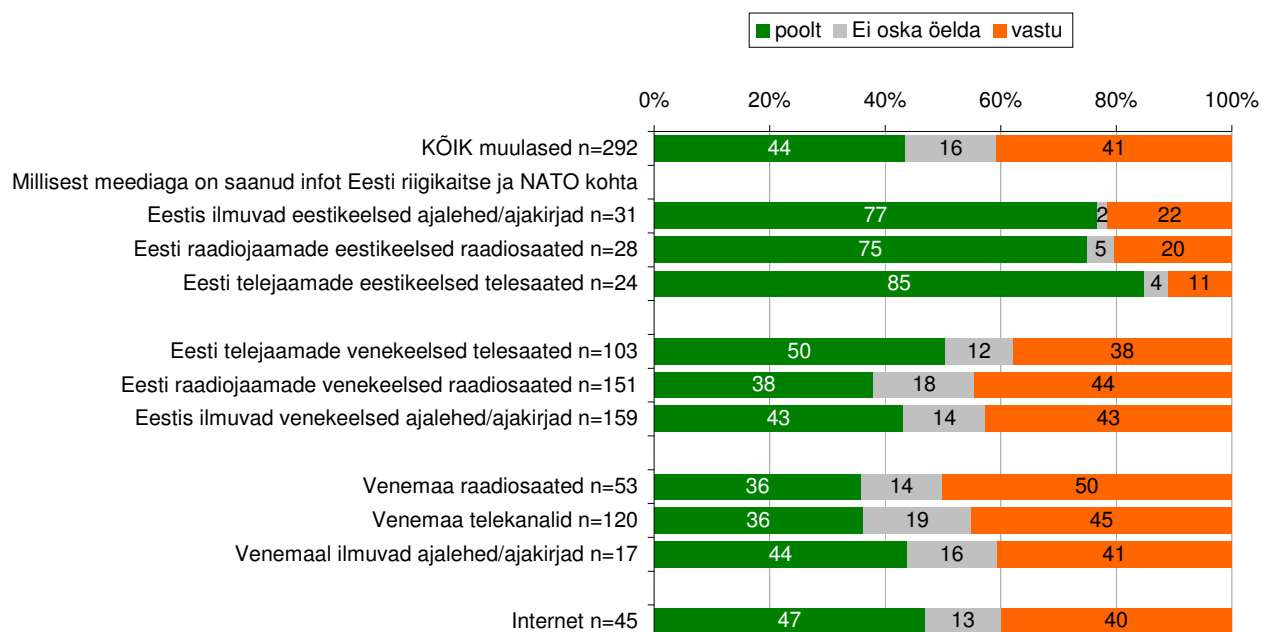
Ka mitte-eestlaste seas on kõige enam infot saadud kohalikest (kuigi veekeelsetest) infoallikatest – Eesti venekeelsest trükimeediast ning raadiost. Siiski on viimase aasta jooksul mitte-eestlaste seas selgelt **kasvanud** mitte-eestlaste seas **Venemaa telekanalitest** info saanute osakaal. Kui aasta tagasi oli vaid 19% ammutanud Venemaa telekanalitest infot Eesti riigikaitse ning NATO kohta, siis selle aasta uuringus on selliste vastajate osakaal tõusnud 41%-ni. Paralleelselt on kahanenud on nende vastajate osakaal, kes on säärast infot saanud kohalikest venekeelsetest kanalitest.

Eestikeelseid infoallikaid jälgivad mitte-eestlased suhteliselt vähe – 8% jälgib eestikeelseid telesaateid, 11% loeb eestikeelset trükimeediat ning 10% kuulab eestikeelseid raadiosaateid.

Joonis 32 Infoallikad, kust on saadud teavet Eesti riigikaitse ja NATO kohta, %

Meediatarbimisest sõltub ka see, kuidas mitte-eestlased suhtuvad eesti NATO liikmeks olemisse. Nagu näeme [jooniselt 33](#), on eestikeelset meediat tarvitavate mitte-eestlaste suhtumine NATO liikmeks olemisse selgelt pooldavam, kui nende seas, kes tarvitavad Eesti venekeelset meediat või Venemaa meediat.

Joonis 33 Muulaste suhtumine NATO-ga liikmeks olemisse sõltuvalt vastanute kontaktist erinevate infoallikatega, %

7 Eesti elanikkonna kaitsetahe

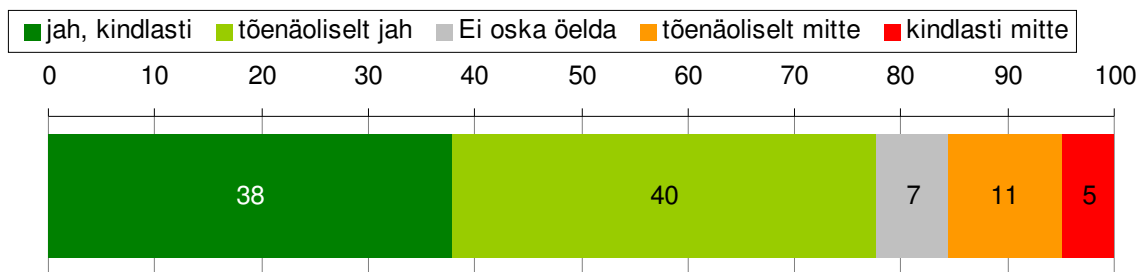
Elanikkonna kaitsetaht uuritakse kahe erineva küsimuse abil.

Üks neist mõõdab, mil määral tunnistavad vastajad vajadust Eestit sõjaohu korral kaitsta: *"Kui Eestit peaks ründama mõni teine riik, kas me peaksime igal juhul osutama relvastatud vastupanu – ka siis kui lõpptulemus on ei ole meile selge?"*

Teine küsimus mõõdab vastaja isiklikku valmisolekut kaitsetegevuses kaasa lüüa: *"Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja osakuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?"*

Sõjalise vastupanu osutamist rünnaku korral peab kindlasti vajalikuks 38% ning pigem vajalikuks 40%. Kokku pooldab sõjalise vastupanu osutamist 78% vastanutest (Joonis 34).

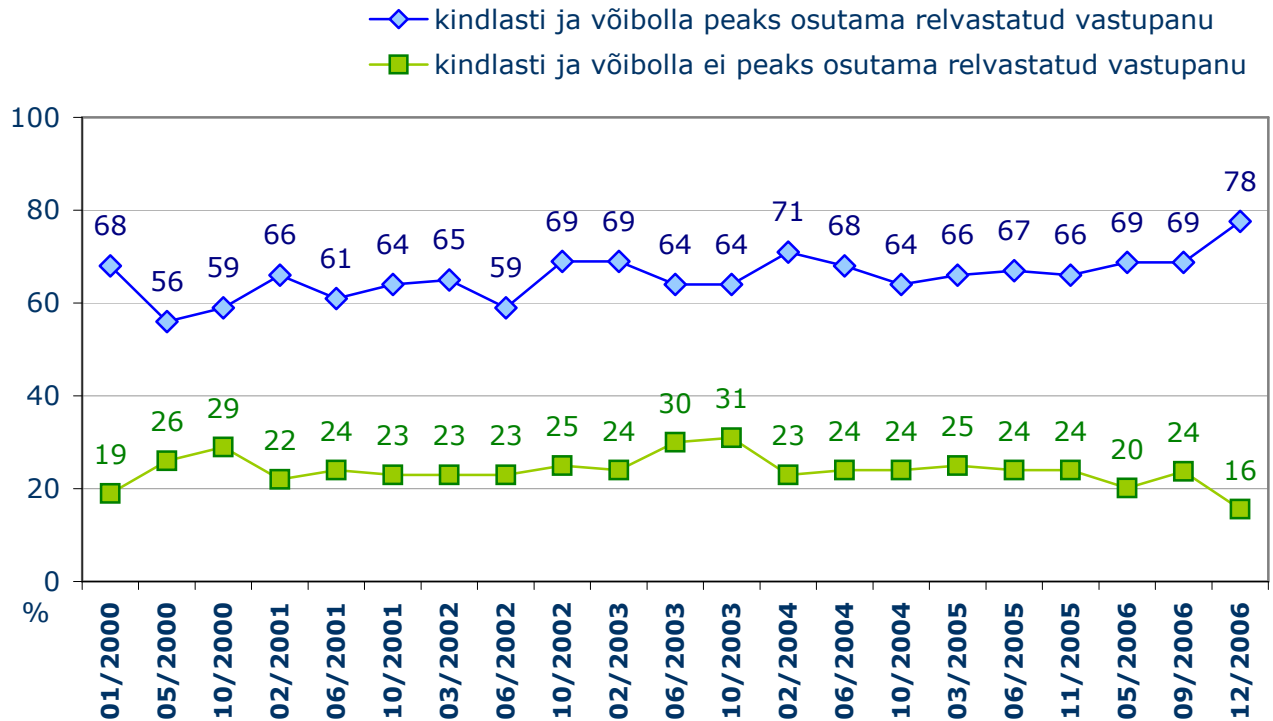
Joonis 34 Relvastatud vastupanu osutamise vajadus rünnaku korral, % n=999

Läbi aastate on Eestile kallaletungi korral relvastatud vastupanu vajalikuks pidajate keskmine osakaal püsinud umbes kahe kolmandiku vastajate tasemel (Joonis 35). Seekordses uuringus on vastupanu osutamise pooldajate osakaal aga selgelt tõusnud, ulatudes tervelt 78%-ni, mis on 8% võrra enam kui kahes eelnevas uuringus. Paralleelselt on langenud nende vastajate osakaal, kes ei pea vastupanu osutamist vajalikuks. Et viimase paari aasta jooksul on elanike kaitsetahe püsinud väga stabiilsena, on seekordne suur muutus mõnevõrra üllatav. Võimalik, et säärase ootamatult suure kaitsetahte tõusu

taga on osaliselt jõulueelse perioodi sesoonne mõju elanike üldistele hoiakutele (küsitlusaeg oli vahetult jõulude-eelne).

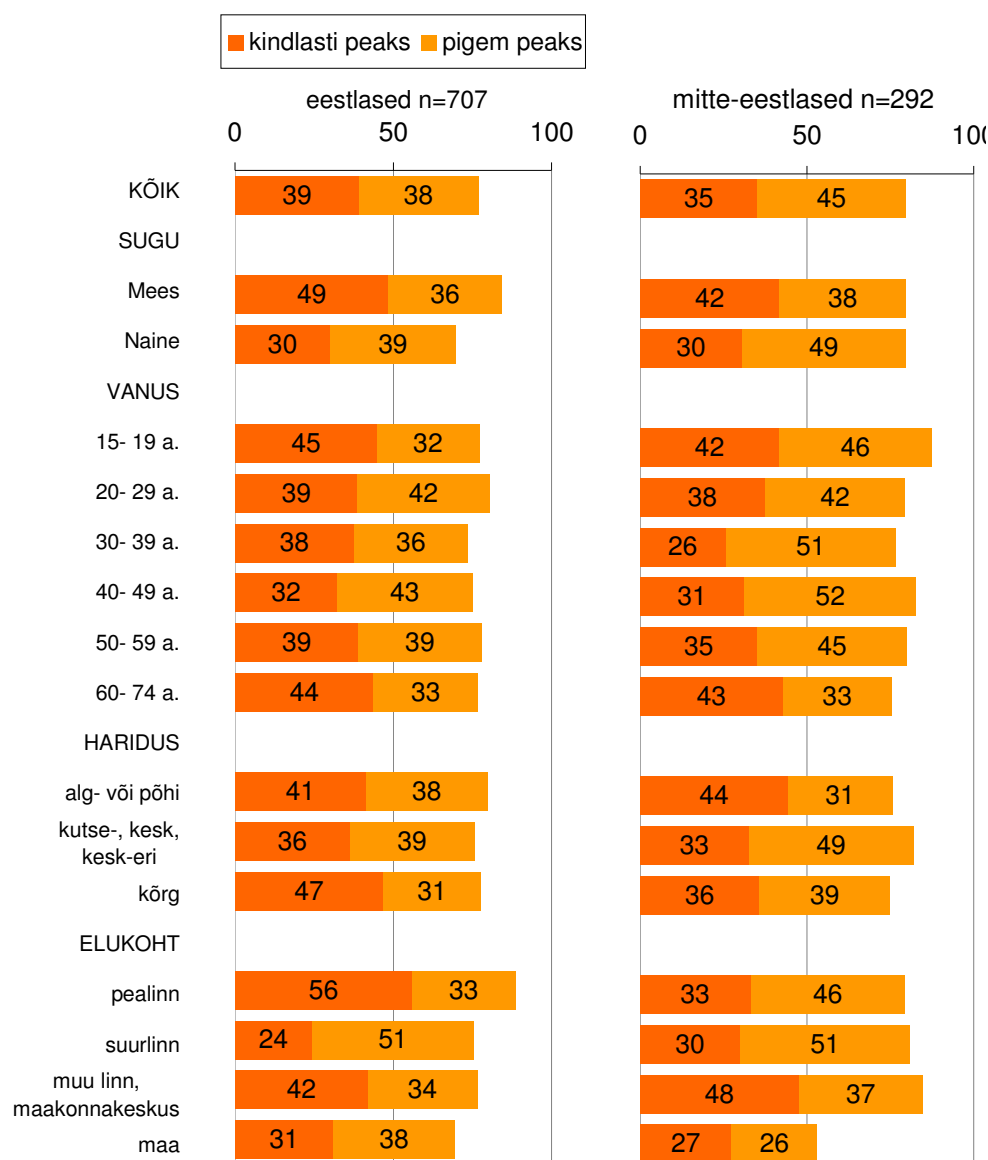
Joonis 35 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, pooldajate ja vastaste muutus ajas, %

Selgub, et vastupanu osutamist pooldavaid vastajaid on sarnaselt eelmisele uuringule eestlaste ja mitte-eestlaste seas pea võrdselt (77% eestlastest ning 80% mitte-eestlastest) Joonis 36.

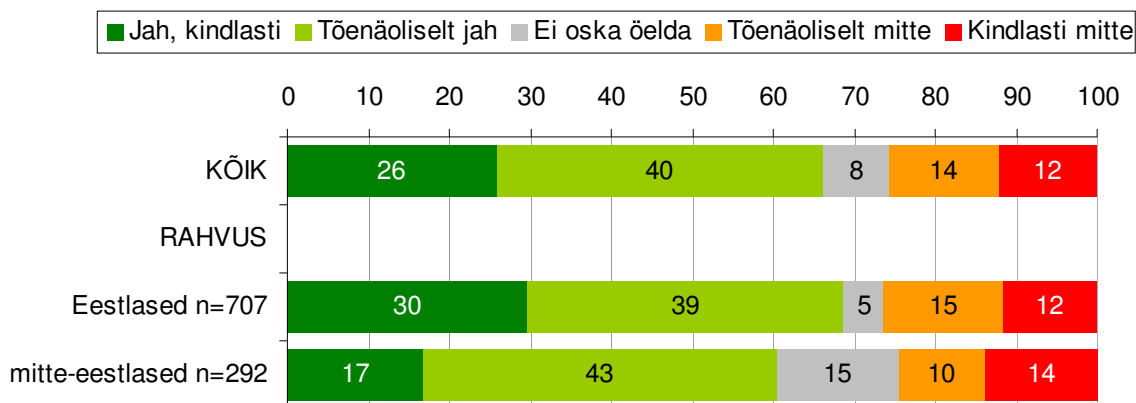
Sarnaselt eelnenud uuringutele võib märgata meeste selgelt sagedasemat toetust vastuhakule.

Joonis 36 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, eestlased ja mitte-eestlased, %

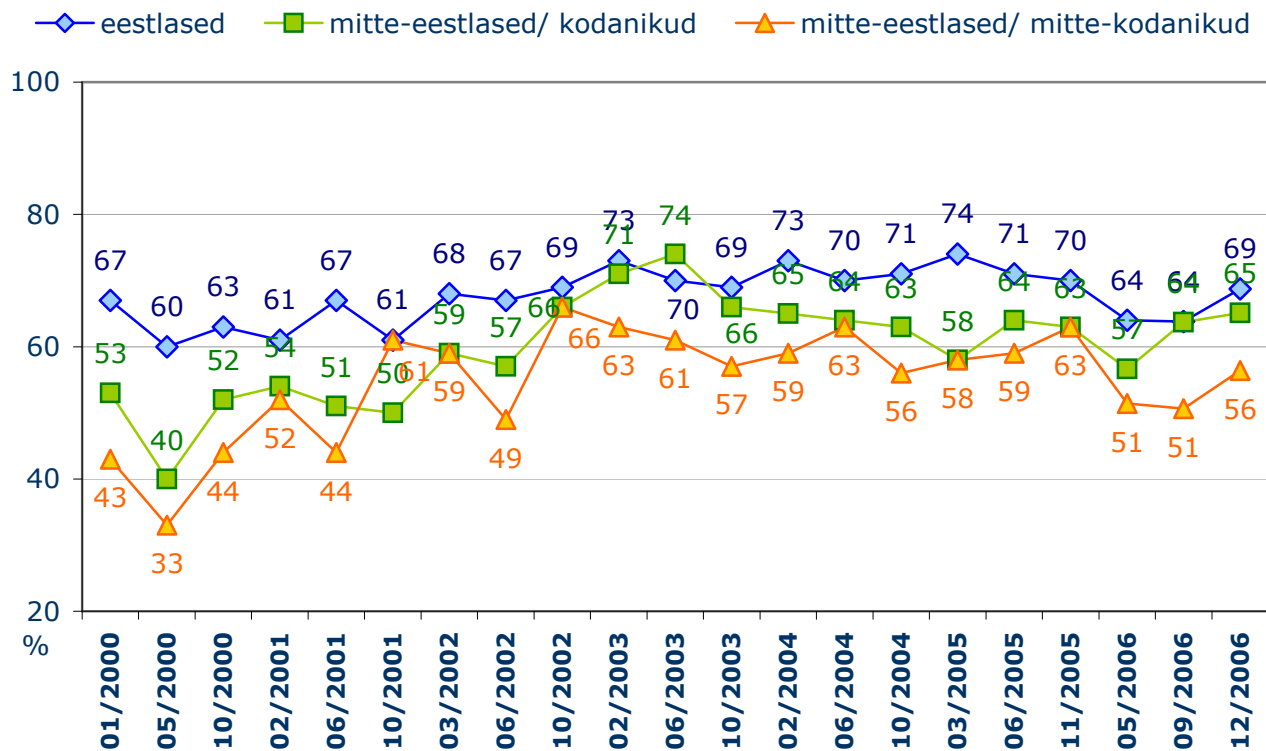
Kui vaadata võimalikku vastupanu isiklikumast vaatepunktist, siis selgub, et 66% vastanutest oleks valmis kaitsetegevuses kindlasti või tõenäoliselt kaasa lööma (Joonis 37). Eestlaste seas on selliseid 69%, mitte-eestlaste seas 9% võrra vähem (60%). Kindlasti on valmis kaitsetegevuses osalema 26% vastanutest, sealhulgas eestlastest 30% ning mitte-eestlastest 17%. Seega on isiklik valmisolek kaitsetegevusega liituda pisut madalam kui üldine hoiak riikliku vastupanu osutamise osas.

**Joonis 37 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, %
n=999**

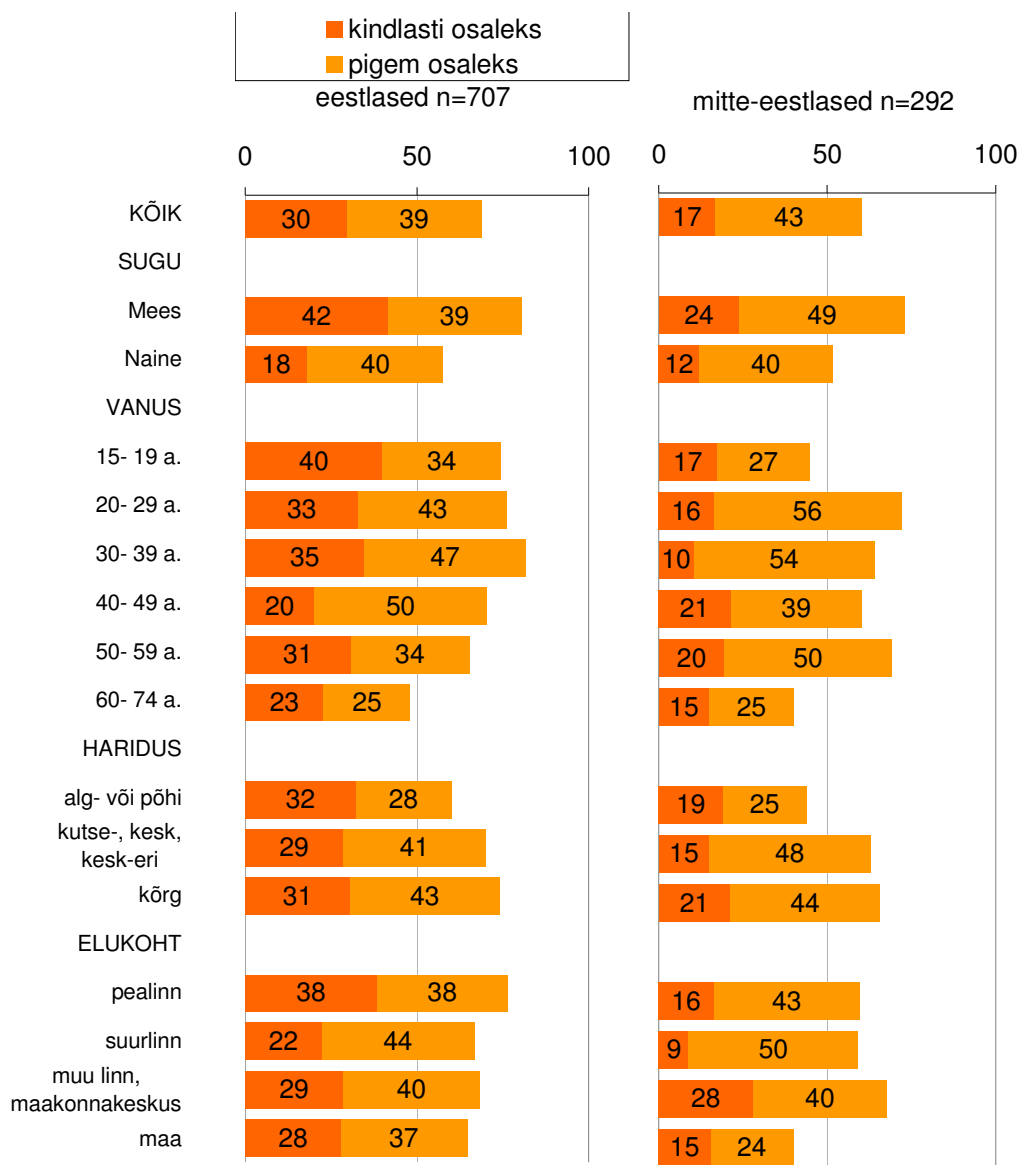

Alates eelmise aasta kevadest on eestlaste seas kaitsetegevuses osalema nõustuvate vastajate osakaal olnud langustrendis. Seekordse uuringu tulemused viitavad langustrendi muutumisele taas positiivseks. Võrreldes kahe eelmise uuringuga on eestlaste valmisolek osaleda kaitsetegevuses tõusnud eelmise aasta sügisele tasemele (Joonis 38). Isikliku kaitsetahte väikest tõusu viimase paari uuringu lõikes võib täheldada ka mitte-eestlaste seas.

Joonis 38 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, kindlasti ja tõenäoliselt osaleksid, %

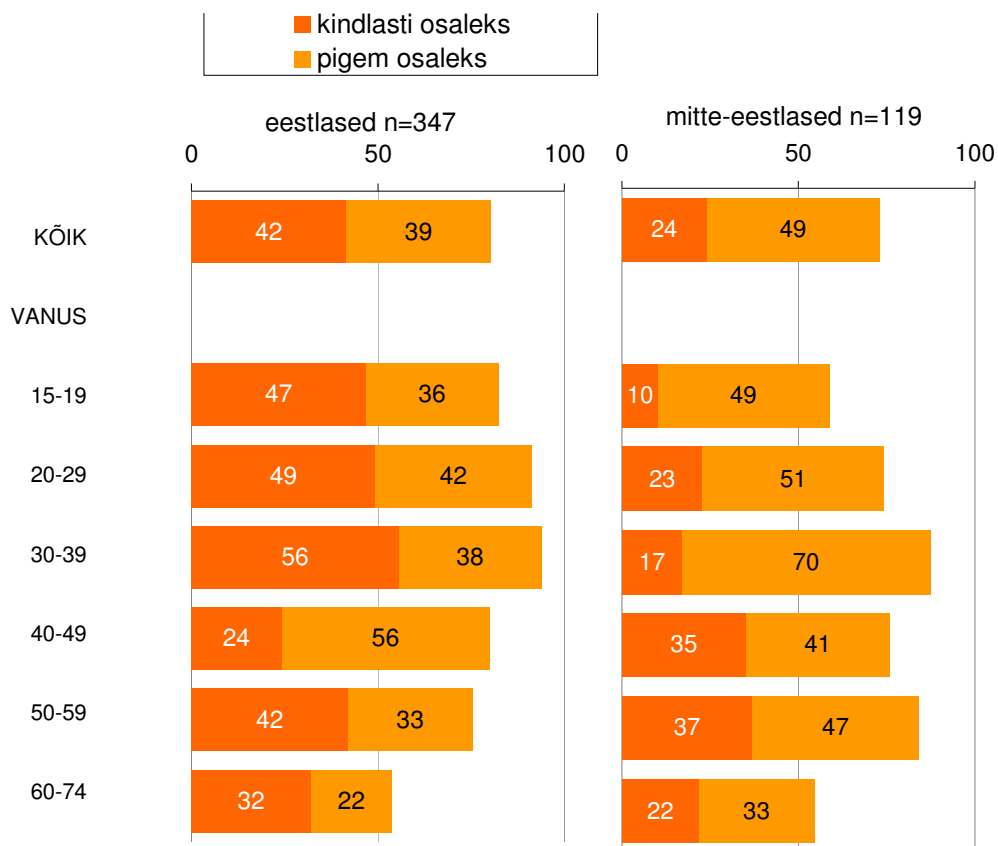

Joonis 39 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, %

Kuna reaalse kallaletungi korral on kõige olulisem meeste valmisolek vaenlasele vastu hakata, siis toome eraldi joonisel ära ka tulemused üksnes meeste lõikes. Eesti meestest on valmis kaitsetegevuses kaasa lööma 81%, eestivenelastest 73% (Joonis 40). Eesti meestest on kõige enam nõus kaitsetegevuses osalema 30-39-aastased, mitte-eesti meestes seas on kaitsetahe kõrgem 30-39 aastaste meeste seas. Kuna uuringu vastanute hulk sel tasandil erinevates vanusegruppides on juba suhteliselt väike, peab arvestama ka suurema võimaliku statistilise veaga.

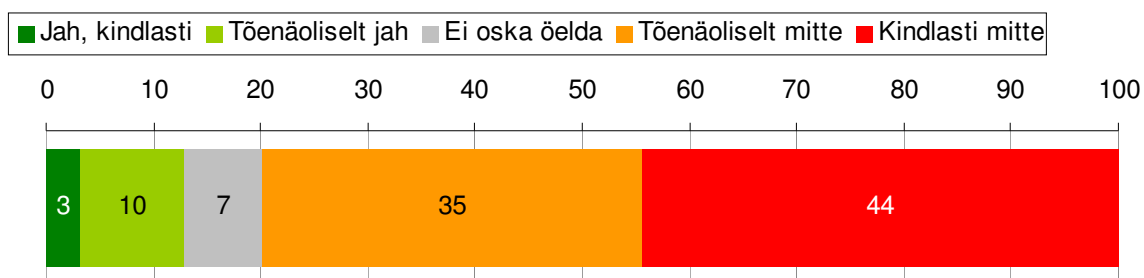
Joonis 40 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, ainult mehed, %

8 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda

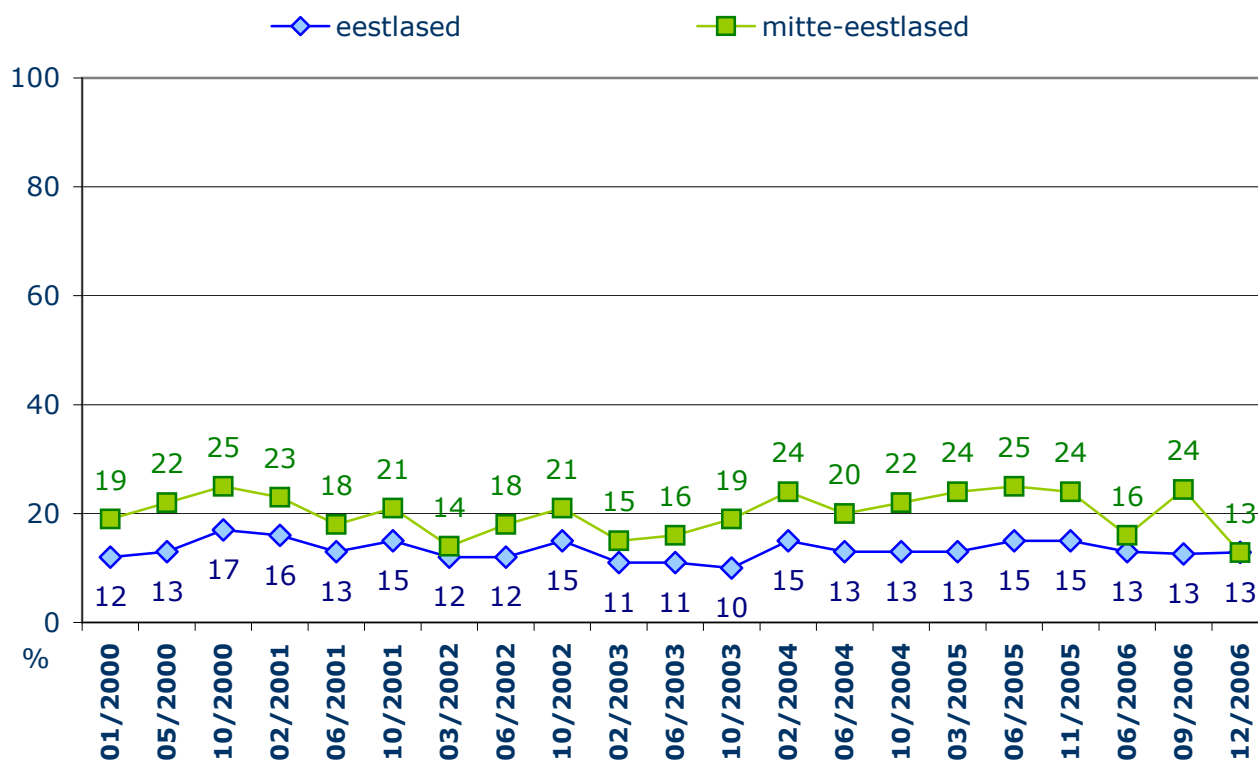
Eestile kallaletungi korral üritaks Eestist kindlasti või tõenäoliselt lahkuda 13% küsitletutest, mida on 3% võrra vähem kui sügiseses uuringus. Muutused kahe viimase uuringu lõikes ei ole kuigi märkimisväärsed. Kindlasti ei lahkuks Eestist sõjaohu korral 44%, tõenäoliselt ei teeks seda 35% (Joonis 41).

Joonis 41 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, %

Eestlaste seas on lahkuda soovijate hulk läbi aastate püsinud suhteliselt stabiilsena, käesolevas uuringus oli eestlaste seas lahkuda soovijaid 13% vastanutest (Joonis 42). Mitte-eestlaste seas on soov lahkuda olnud viimaste aastate lõikes reeglina eestlastest pisut kõrgem. Seekordses uuringus on mitte-eestlaste seas lahkuda soovijate osakaal langenud eestlastega võrdsele tasemele. Võrdlemisi sarnane oli olukord ka selle aasta kevadel tehtud uuringus.

Joonis 42 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, Muutus ajas, %

Lahkuda soovijate hulk on suurem eelkõige nooremate elanike seas, seejuures on trend märgatav nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas. Kõrgeim on lahkuda soovijate osakaal vanusegrupis 20-29 aastat, kellest avaldas soovi kallaletungi korral Eestist lahkuda 21% (üle 60-aastaset seas vaid 5%). Keskmisest enam sooviksid sõjaohu korral lahkuda ka kõrgharidusega inimesed (20%), keskmisest vähem aga maaelanikud (9%).

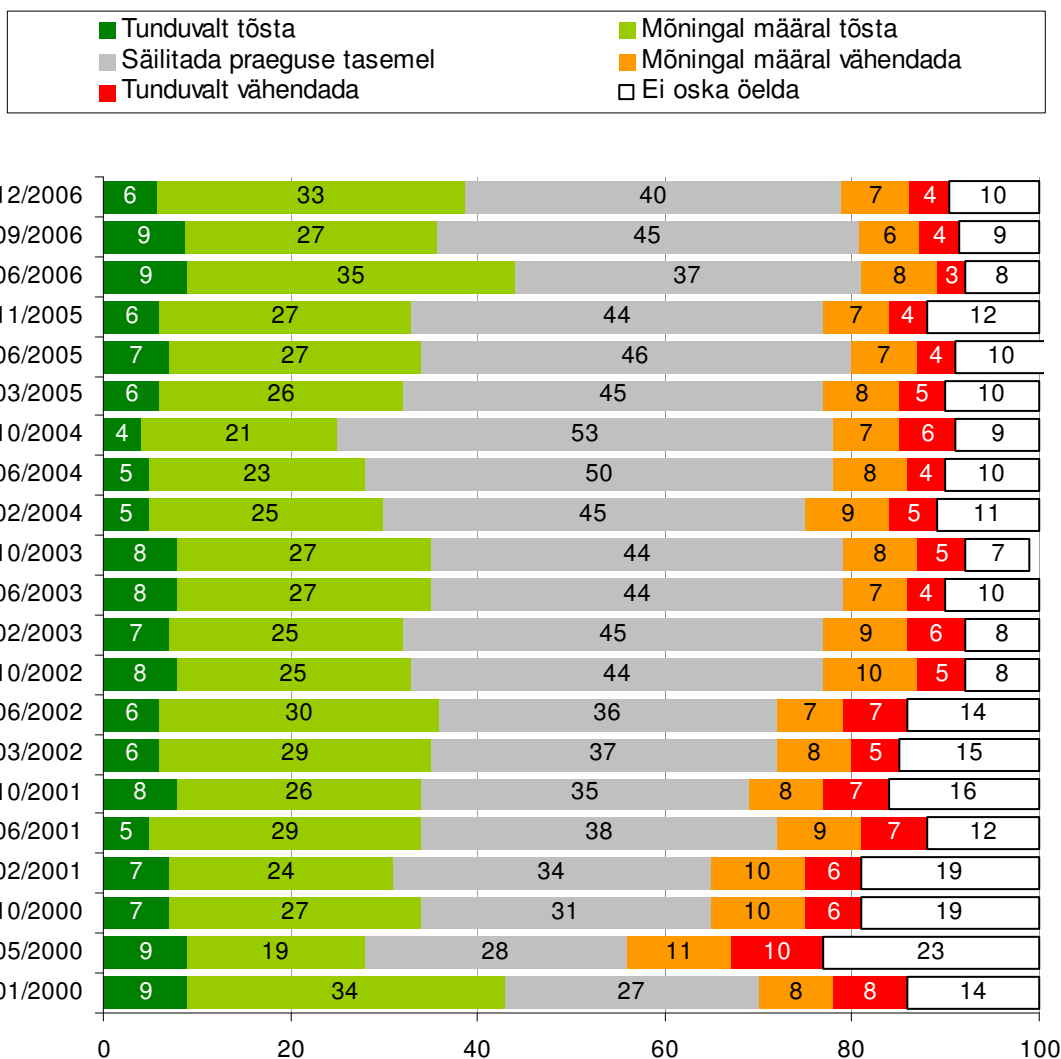
9 Kaitsekulutused

9.1 Suhtumine kaitsekulutustesse

Sarnaselt eelmise sügise uuringuga küsisime kaitsekulutuste kohta mõnevõrra põhjalikumalt. Lisaks lihtsalt hinnangule, selle kohta, kas kaitsekulutusi peaks tõstma või langetama küsisime uuringus veel kaks küsimust. Nimelt selgitame ka seda, kui paljud elanikud on teadlikud meie kaitsekulutuste praegusest tasemest ning mida arvatakse kaitsekulutuste tõstmisest NATO liikmestaatusega kaasnevale kohustuslikule tasemele, mida seniseks veel saavutatud ei ole.

Kaitsekulutuste tõstmist pooldab 39% elanikest, mida on samaväärselt palju kui selliseid vastajaid, kes pooldavad kaitsekulutuste säilitamist praegusel tasemel. Viimase paari aasta lõikes võib märgata kerget trendi kaitsekulutuste tõstmist pooldavate elanike tõusu suunas. Kulutuste langetamise pooldajaid on viimase viie uuringu jooksul olnud stabiilselt 11% (Joonis 43).

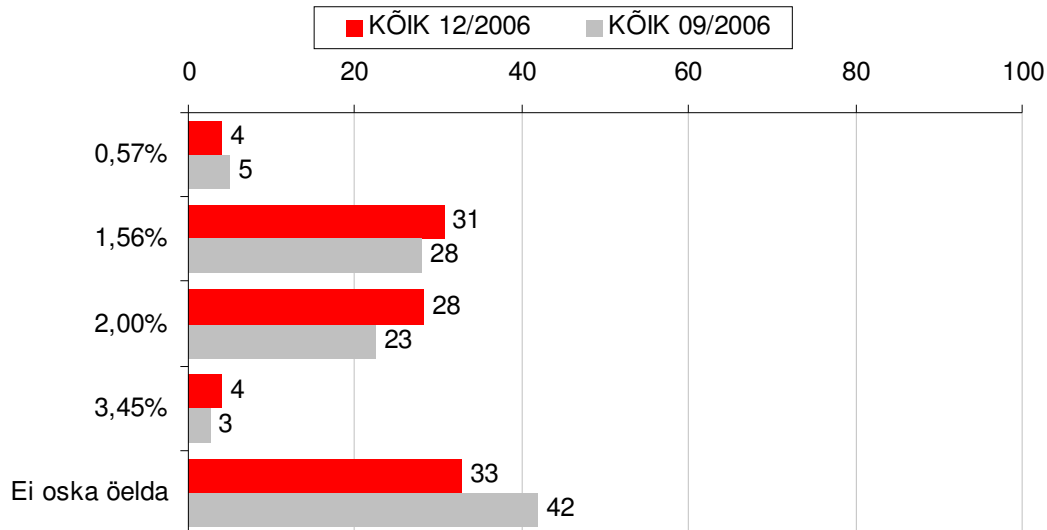
Joonis 43 Seisukohtade jagunemine kaitsevõime tagamiseks tehtavate kulutuste osas, muutus ajas %

Selgelt erinevad siin eestlaste ja mitte eestlaste seisukohad: kui eestlastest pooldab kaitsekulude suurendamist 47% vastajatest, siis mitte-eestlastest on selliseid vastajaid vaid 18%.

Kaitsekulude suurendamist pooldavad sagedamini väiksemates asulates elavad inimesed: maapiirkondades ning väiksemates linnades elavate vastanute seas toetab kulude suurendamist 44-45%, pealinnas ja teistes suuremates linnades aga 31-34%. Samuti on kulutuste tõstmise pooldajaid keskmisest enam meeste seas võrreldes naistega (45% vs 33% naistest).

Kaitsekulutuste praegust täpset suurusjärku teab ligi kolmandik elanikest. Kui esitasime vastajatele küsimuse, kui suureks hinnatakse praeguste kaitsekulutuste osa SKP-st ning andsime valida nelja erineva protsendi vahel, nimetas praegu kehtiva 1,56% SKP-st 31% vastanuist (Joonis 44). Kõige enam (33%) oli selliseid vastajaid, kes ei osanud antud küsimusele vastust anda. 4% vastanutest nimetas praegusest väiksema kaitsekulutuste osakaalu (0,57% SKP-st) ning 32% pidas praegusi kulutusi reaalselt suuremateks (2,00-3,45% SKP-st).

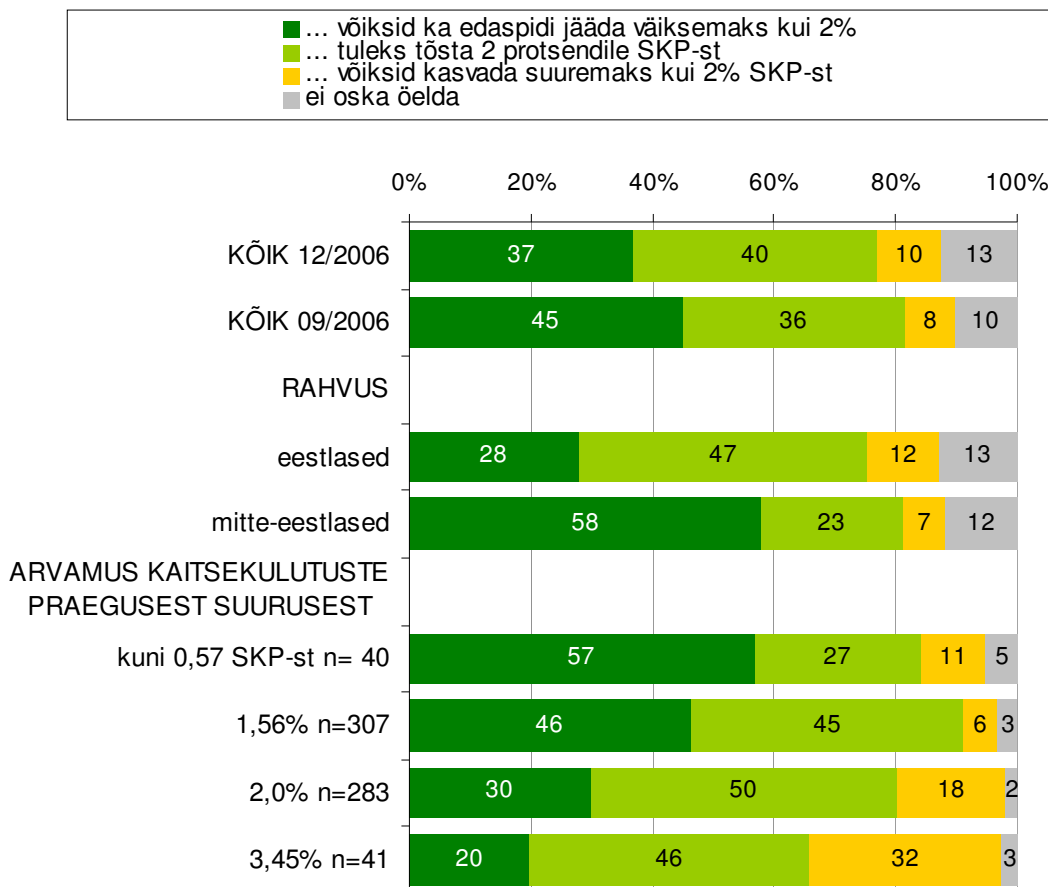
Joonis 44 Teadlikkus kaitsekulutuste osast SKP-st, %

Võrreldes sügisel mõõdetuga on kõige enam muutunud küsimusele vastamata jätnud (*ei oska öelda*) inimeste osakaal. Küsimusele mitte vastata oskavate respondentide suur hulk ning selle suur kõikumine viitab, et küsimus sellises sõnastuses on ilmselt pisut ebaõnnestunud. Olukorras, kus on suur tõenäosus, et respondentil ei ole antud küsimuse osas kindlat seisukohta, võib suureneva intervjuueerija subjektiivne mõju küsimuse esitamisel. Edaspidi võiks kaaluda selle küsimuse sõnastuse mõningast täpsustamist.

Selle küsimuse vastamise järel esitasime vastajatele selgituse: *“Kõik NATO riigid on lubanud kulutada vähemalt 2% SKP-st kaitsekulutustele. Täna Eesti kaitsekulutuste suurus on 1,56% SKP-st”*. Pärast praeguse olukorra selgitamist palusime vastajatel öelda, kas nende arvates peaks Eesti oma kaitsekulutused tõstma 2%-ni SKP-st või mitte.

Selgub, et peale olukorra selgitamist leiab 40% vastajatest, et kaitsekulutused tuleks tõsta kahele protsendile SKP-st. Lisanduva 10% hinnangul võiks kulutused tõsta isegi sellest suuremaks. Vastajaid, kes eelistavad ka edaspidi kulutuste hoidmist alla kahe protsendi on pisut vähem – 37% (Joonis 45).

Allolevalt jooniselt näeme ka, et suurem on kaitsekulutuste tõstmise pooldajate osakaal eestlaste seas. Samuti on toetus kulutuste tõstmisele suurem nende vastajate seas, kes juba eelnevalt uskusid kulutuste taset olevat suurema.

Joonis 45 Hinnangud kaitsekulutuste tõstmisest NATO poolt nõutud tasemele, %**9.2 Ajateenijate toetused**

2007. aasta algusest hakkavad ajateenijad senise 150 krooni asemel saada igakuist toetust keskmiselt 3000 krooni. Sellise suure otsuse jõustumise tõttu palusime seekordses uuringus ka vastajatel anda oma hinnang, mida sellisest otsusest arvatakse.

Selgub, et põhimõttelise toetuse tõstmise poolt on valdav osa elanikkonnast. Tervelt 88% vastajatest pooldab ajateenijate senise toetussumma tõstmist. Samas on 42% elanikkonnast leidnud, et toetuste tõstmine on küll õige, kuid seda on tehtud liiga suurel määral. Siiski on viimastest pisut rohkem (46%) neid, kes antud otsust igati toetavad ([Joonis 46](#)). Vaid 8% elanikkonnast on ajateenijate toetuste tõstmise vastu sh 2% neist leiab, et ajateenijatele ei peaks üldse toetust maksma.

Kõige suuremaid erinevusi võib antud suhtumise osas leida elanike vanusest sõltuvalt. Nii kiidavad antud otsuse igati heaks pigem nooremad inimesed, vanemate seas kasvab aga arvamus, et toetuse tõus ei peaks olema nii suur. Kui alla 30-aastastest elanikest on otsusega igati rahul enam kui pooled (alla 20 aastastest suisa 63%), siis 50aastaste ning vanemate seas on selliseid vastajaid pisut alla 40%.

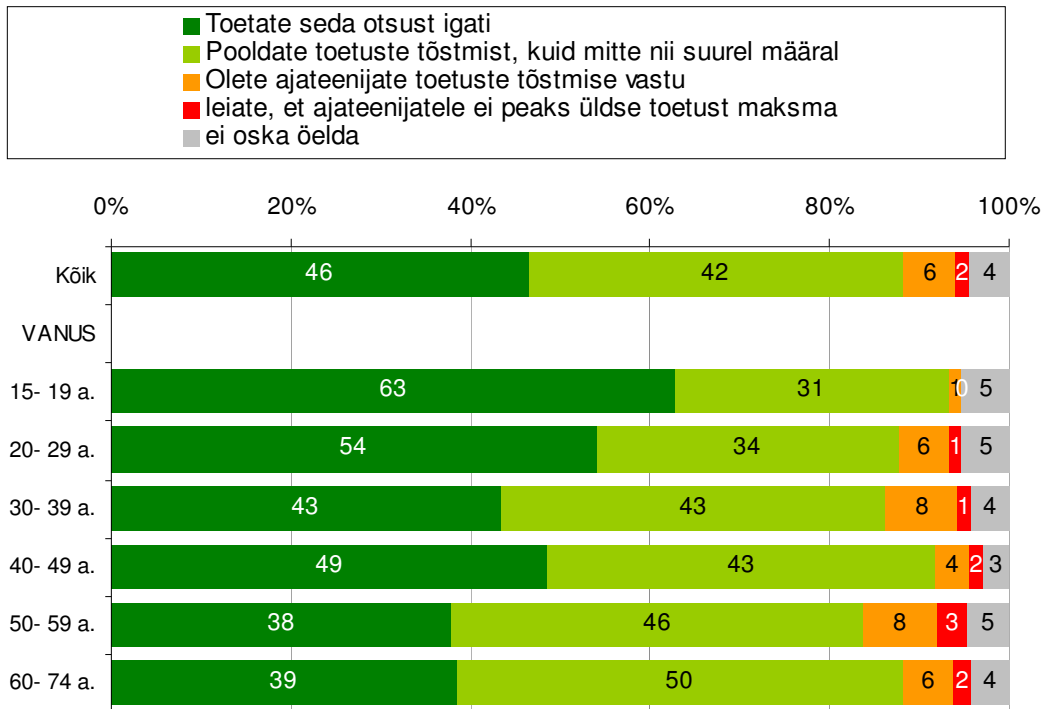
Sarnaselt vanuseliste erinevustele ei ole ka teistes elanikkonna gruppides küsimus mitte selles, kas toetuste tõstmine oli õige tegu, vaid pigem lahknevad arvamusel toetuse tõusu määra osas.

Kui kõrvutada siin reaalselt militaarkogemust omavate vastakate hinnanguid armeeteenistuses mittekäinute hinnangutega, siis selgub, et toetuse säärast tõstmist peavad nõukogude armeeteenistuses käinud vastajad sagedamini liiga suureks (48%) (väheste Eesti armees käinute

hinnangud ei erine oluliselt keskmisest). Armeeteenistuses mittekäinud mehed seevastu on sagedamini nimetatud otsusega igati rahul (54%).

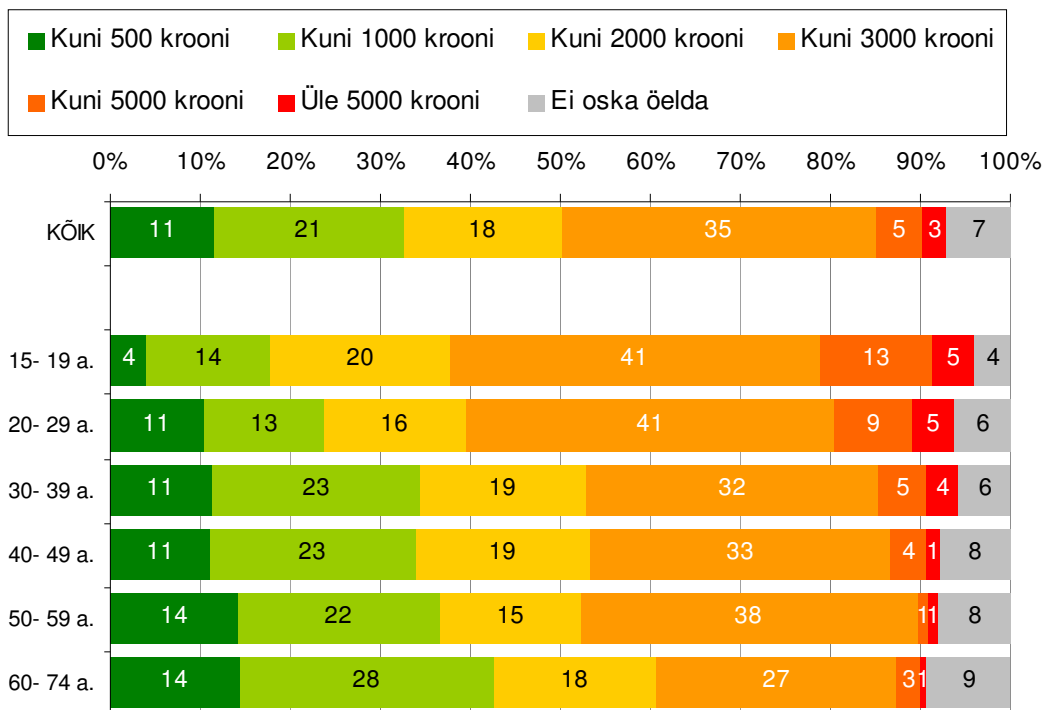
Vastajad, kes peavad sõjaväeteenistuse läbimist noormeeste jaoks kindlasti vajalikuks, toetavad sagedamini toetuste tõstmist väiksemal määral. Seevastu vastajad, kes peavad armeeteenistuse läbimist kas pigem vajalikuks või pigem mittevajalikuks on sagedamini otsusega igati nõus.

Joonis 46 Kuidas suhtutakse otsusesse mis tõstab ajateenijate igakuise toetuse keskmiselt 150 kroonilt 3000 kroonile, %

Lisaks üldisele suhtumisele tehtud otsuse osas palusime kõigil vastajatel öelda ka seda, kui suur peaks ajateenijate igakuine toetus nende hinnangul keskmiselt olema. Selgub, et keskmist toetussummat 3000 krooni või enam sooviks näha kokku 43% vastajatest. Täpselt pooled vastajad leiavad, et ajateenijate igakuine toetus võiks olla keskmiselt 2000 krooni või alla selle. Ka siin on vanemad inimesed andnud noorematest tagasihoidlikumaid hinnanguid (Joonis 47).

Joonis 47 Kui suur peaks olema ajateenijate igakuine toetus, % n=999

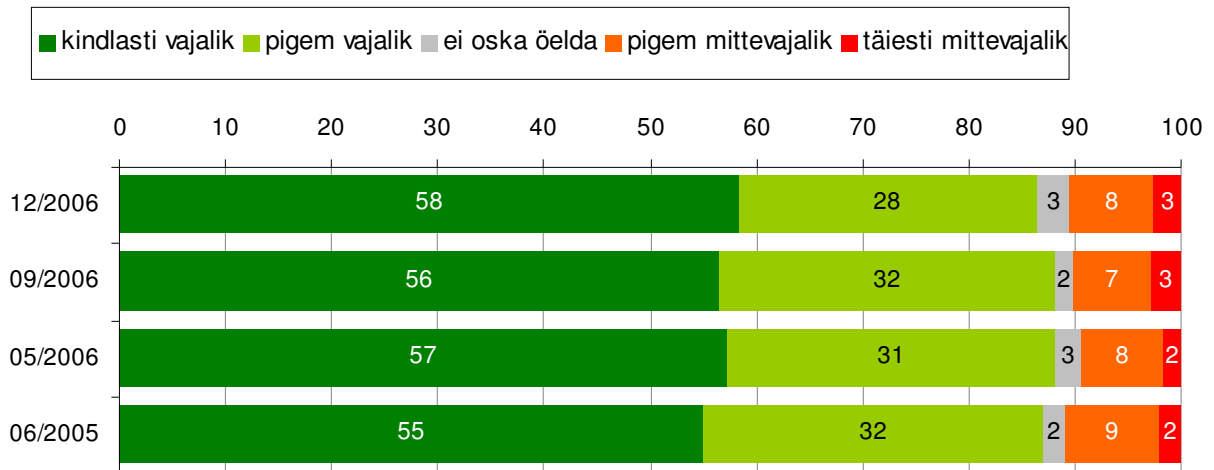

10 Seisukohad kaitsevõime arendamisel

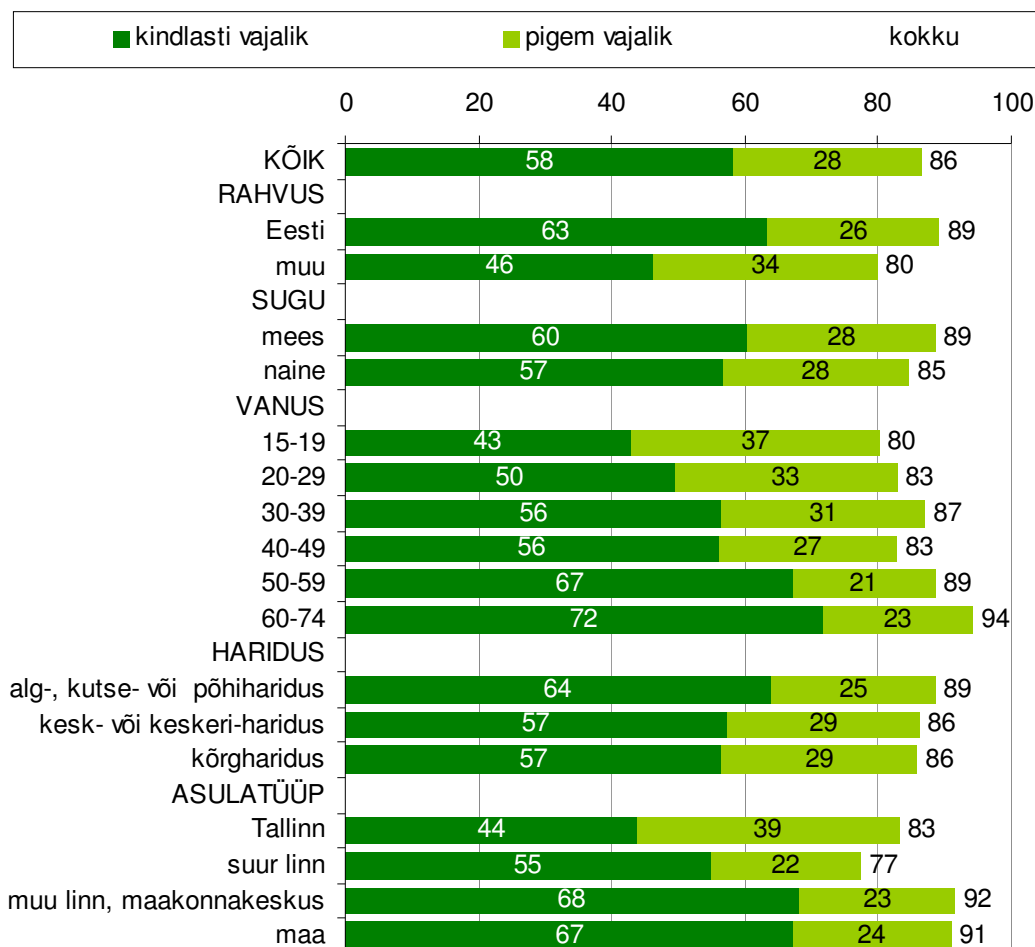
10.1 Sõjaväeteenistuse vajalikkusest

Kaitseväeteenistuse läbimist peetakse noormeeste jaoks valdavalt vajalikuks. 58% vastanutest peab sõjaväeteenistuse läbimist kindlasti ning 28% pigem vajalikuks – seega on kokku 86% vastanutest hinnanud sõjaväeteenistust vajalikuks (Joonis 48). Vaid 11% leiab, et see on kas pigem (8%) või täiesti mittevajalik (3%). Võrreldes selle aasta eelmiste uuringutega ei ole hinnangud oluliselt muutunud.

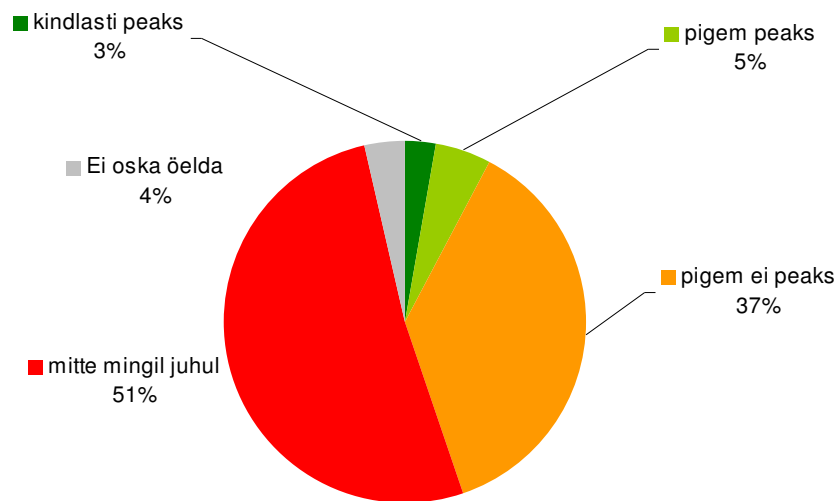
Joonis 48 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse, %

Kui vaadata arvamuste jagunemist taustatunnuste lõikes, siis võib täheldada, et vähem on sõjaväeteenistust vajalikuks pidavaid vastajaid eelkõige nooremate vastajate seas (Joonis 49). Kõige vähem peavad sõjaväeteenistust vajalikuks vastajad vanuses 15-19, keda sõjaväeteenistus ka kõige otsesemalt puudutab. Lisaks on väeteenistust vajalikuks pidavaid vastajaid keskmisest vähem suuremates asulates, kõrgharidusega vastajate seas ning mitte-eestlaste seas.

Joonis 49 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse sihtgruppides, %**10.2 Ajateenistus naistele**

Erinevalt meestest on suhtumine neidude kohustusliku ajateenistuse kehtestamisesse selgelt tõrjuv. 88% elanikest leiab, et kohustuslikku sõjaväeteenistust ei peaks kehtestatama naistele (Joonis 50), 52% arvates ei peaks seda tegema mitte mingil juhul. Naistele sõjaväekohustuse kehtestamist toetab 8% elanikest, neist 3% leiab, et seda peaks tegema kindlasti.

Joonis 50 Suhtumine naiste ajateenistuse kohustusse, % n=993

Suhtumine on suhteliselt üksmeelne enamikes demograafilistes gruppides. Ainsa erinevusena võib välja tuua, et naistele sõjaväekohustuse kehtestamise pooldajaid on keskmisest pisut enam kõrgharidusega vastajate seas (14%).

10.3 Suhtumine ajateenistusest kõrvale hoidmisest

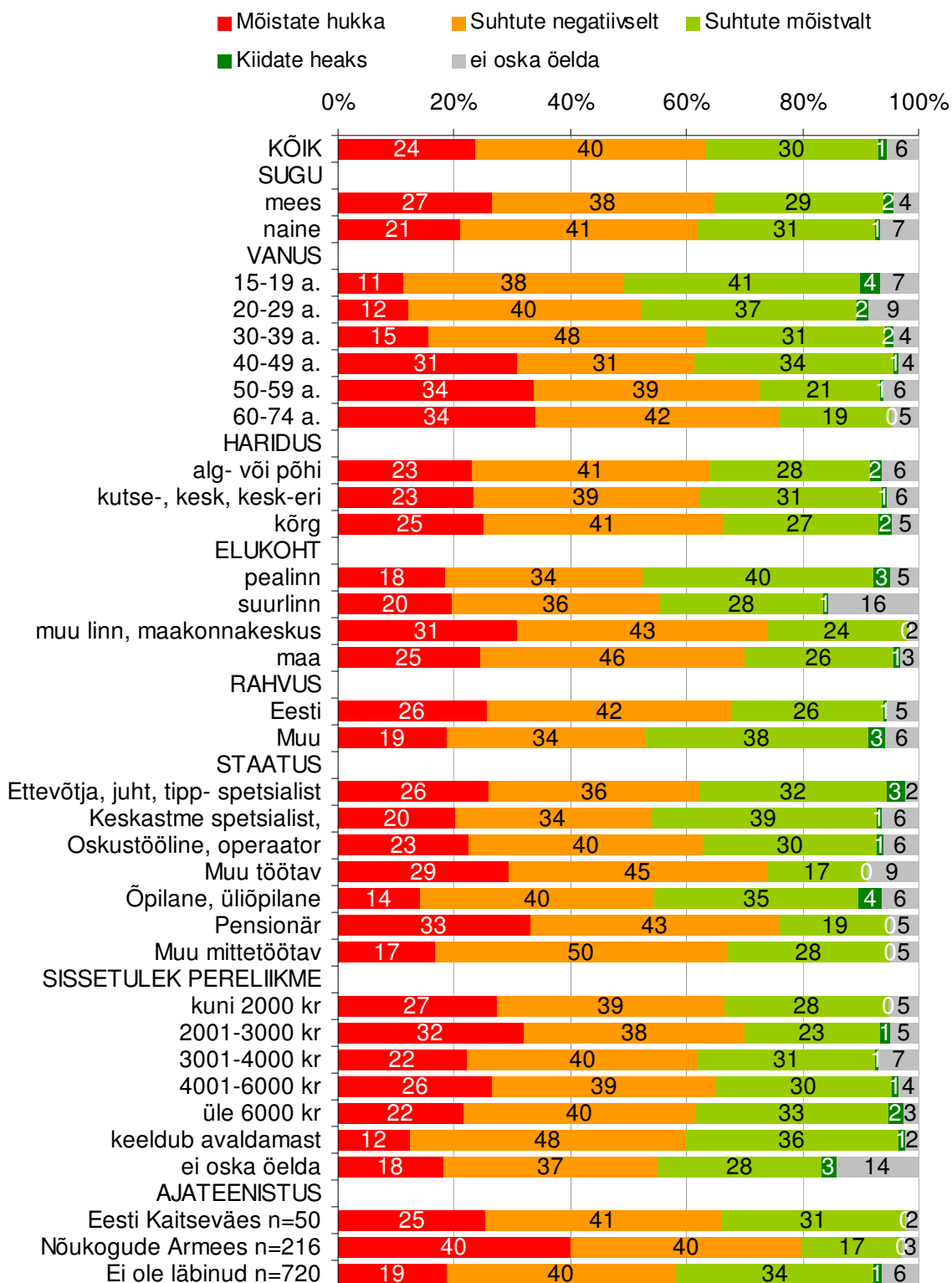
Ka ajateenistusest kõrvale hoidmisest suhtutakse valdavalt negatiivselt. 63% kõigist vastajatest on mõistnud selle kas hukka või öelnud, et suhtub sellesse negatiivselt. Vaid 1% vastajatest kiidab ajateenistusest kõrvale hoidmise heaks ning 30% suhtub sellesse mõistvalt.

Antud küsimuses tekivad suhteliselt selged erinevused sõltuvalt vastajate sotsiaaldemograafilisest taustast. Tulemuste illustreerimiseks on [joonisel 51](#) kõrvuti koondtulemustega toodud tulemused ka detailsemalt erinevates elanike gruppides.

Nagu jooniselt näha võib, suhtutakse ajateenistusest kõrvalehoidmisest selgelt negatiivsemalt vanemate elanike seas (eriti pensionäride seas), väiksemates asulates ning madalama sissetulekuga elanike seas. Negatiivselt suhtujaid on pisut enam ka meeste seas võrreldes naistega ning eestlaste seas võrreldes mitte-eestlastega.

Kõige vähem on kõrvale hoidmisest negatiivselt suhtujaid nende vastajate seas, kellel on reaalne kogemus ajateenistusega kõige lähemalt võtta. Nii suhtub kõrvale hoidmisest 15-29 aastastest elanikest (ehk neist, kelle seas on kõige enam suhteliselt värske kogemusega ajateenijaid) negatiivselt 49-52%.

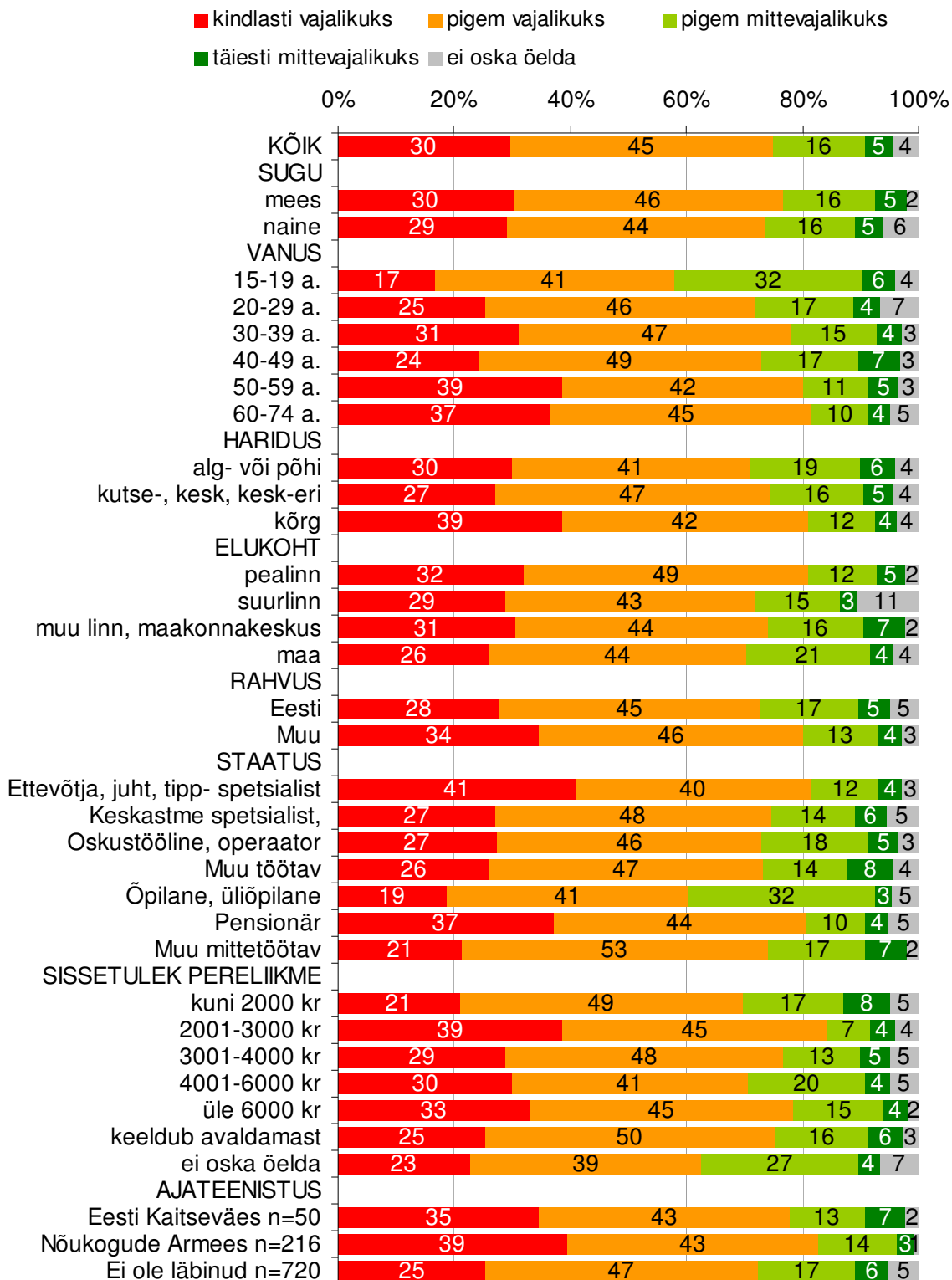
Ajateenistuse läbinud vastajad suhtuvad ajateenistusest kõrvale hoidmisest selgelt kriitilisemalt kui mitteläbinud (eelkõige nõukogude armee käinud).

Joonis 51 Suhtumine ajateenistusest kõrvale hoidmisse, % n=999**10.4 Suhtumine asendusteenistusse**

Suhtumine võimaliku asendusteenistuse vajalikkusesse on elanike seas valdavalt positiivne. Kokku 75% vastanutest peab olukorda, kus sõjaväkke mittesobilikud noormehed kutsutakse asendusteenistusse (rakendades neid päästetöödel, keskkonnakaitstes või mujal), kas väga (30%) või pigem (45%) vajalikuks (Joonis 52). Mittevajalikuks peavad asendusteenistuse rakendamist 21% vastanuist.

Enam on asendusteenistust vajalikuks pidavaid vastajaid vanemate elanike seas: kui kuni 30-aastastest peab seda kindlalt vajalikuks kuni veerand, siis alates 50st eluaastast arvab nii juba 37-39% vastanutest. Samuti tunnetavad asendusteenistuse vajalikkust keskmisest sagedamini kõrgema haridusega vastajad.

Joonis 52 Suhtumine asendusteenistusse, % n=999

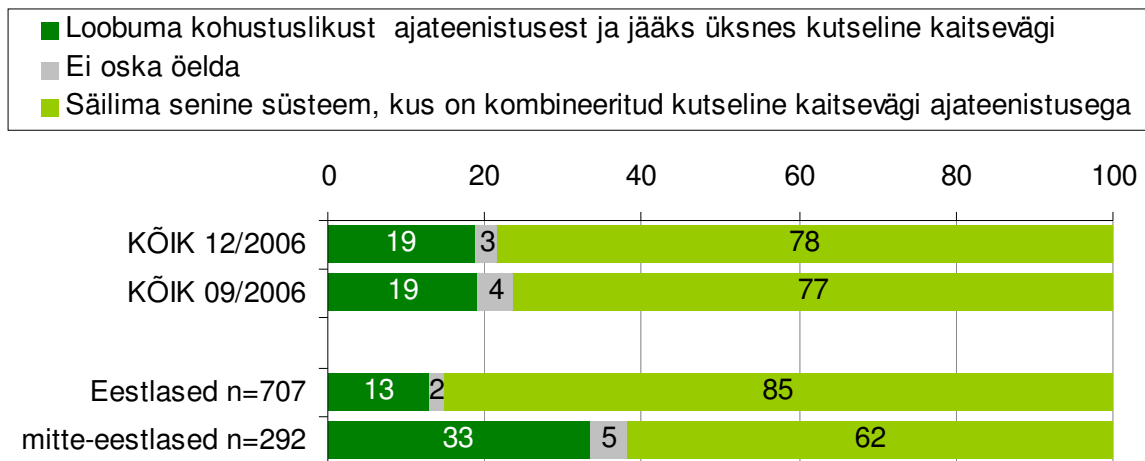

10.5 Suhtumine kutselisse sõjaväesse

Ülekaalukas osa (tervelt 78%) elanikkonnast toetab ajateenistusest loobumise asemel olukorda, kus säilib praegune süsteem, kus on kombineeritud kutseline kaitsevägi ajateenistusega (Joonis 53).

Kompromissvariandi võimaldamine on võrreldes dilemmaga toonud kaasa selge ajateenistuse (kombineeritud kutselise armeega) säilimise pooldajate osakaalu tõusu – kevadel viimati kasutatud ilma kompromissivõimaluseta sõnastus jättis kohustusliku ajateenistuse toetuseks praeguse 78% kõrval 63%.

Joonis 53 Eelistatud variandid Eesti kaitsevõime arendamisel %

Mõnevõrra erinevad siin taas eestlaste ja mitte-eestlaste suhtumised. Kui eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele sõjaväele vaid 13% vastanutest (praeguse olukorra säilimist pooldab 85%), siis mitte-eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele armeele 33% vastanutest.

Kutselisele sõjaväele üleminekut toetavad keskmisest enam pealinlased (29%), keskmisest väiksem on toetus üksnes kutselisele sõjaväele üleminekule vanemate elanike seas (üle 60-aastaste seas 12%) ning maapiirkondades (9%).

10.6 Suhtumine Eesti sõjaväelaste tegevuse jätkamisse rahvusvahelistes missioonides

Eelnenud aastatel on järjepidevalt monitoritud seda, kuivõrd elanikud toetavad Eesti sõjaliste üksuste osalemist (vastavalt oma võimalustele) rahvusvahelistes sõjalistes missioonides erinevates maailma pingekolletes.

Alates eelmisest uuringust on küsimus tehtud konkreetsemaks ning rõhutatud mitte abstraktsele "osalemisele" vaid küsitud toetust käimasolevate missioonide jätkamisele. Küsimuse rõhuasetuse muutuse tõttu ei esita me antud tulemusi eelmiste uuringutega kõrvuti aegreal.

Vastajatele esitati esmalt selgitus: "Eesti Kaitsejõud ja vaatlejad on seitsmes erinevas kriisipiirkonnas koos teiste riikide rahuvalvajatega (Kosovo, Iraak, Bosnia, Afganistaan, Gruusia, Liibanon, Süüria)".

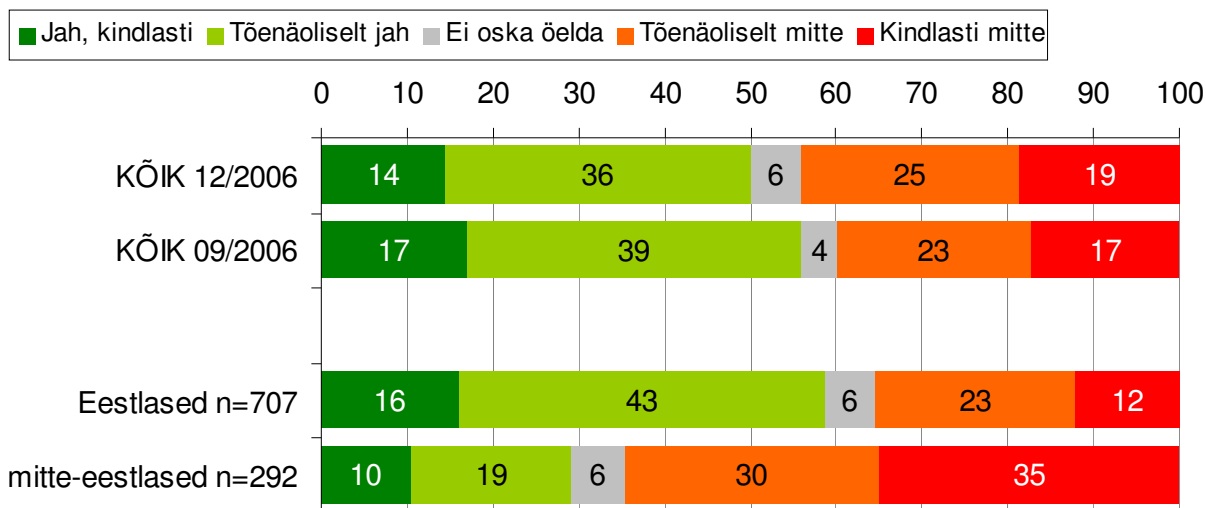
Seejärel küsisime: "Kas Eesti peaks jätkama tegutsemist rahvusvaheliste jõudude koosseisus kriisipiirkondades".

Selgub, et täpselt pooled vastanutest suhtutakse kriisipiirkondade koosseisus tegutsemise jätkamise heakskiitvalt (Joonis 54). Seejuures on toetus rahvusvahelistele missioonidele võrreldes sügisese uuringuga 6% võrra langenud.

Eestlased on selles osas selgelt toetavamad kui mitte-eestlased – eestlastest suhtub sellise tegevuse jätkamise toetavalt 59%, mitte eestlastest 30% võrra vähem ehk 29%. Seejuures on toetuse languse taga (võrreldes sügisega) just eelkõige langus mitte-eestlaste seas. Kui eestlaste toetus on langenud siin vaid 3% võrra, siis mitte-eestlaste seas on langus tervelt 13%.

Sellise tegevuse vastaseid on kokku 44%, seega on toetuse avaldajaid elanike seas vastastest 6% võrra enam.

Joonis 54 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, %

11 Militaarvaldkond elukutsena

11.1 Valmisolek missioonidel ise osaleda

Uurisime seekordses uuringus ka seda, kui palju on elanike seas selliseid inimesi, kes oleksid nõus ka ise mõnel rahvusvahelisel missioonil osalema. Esitasime küsimuse võimaliku missioonil osalemise soovi kohta vaid neile vastajatele, kes olid eelnevalt läbinud sõjaväeteenistuse (ükskõik millises armees) – seega vastas küsimusele kokku 29% vastanutest ehk 272 vastajat.

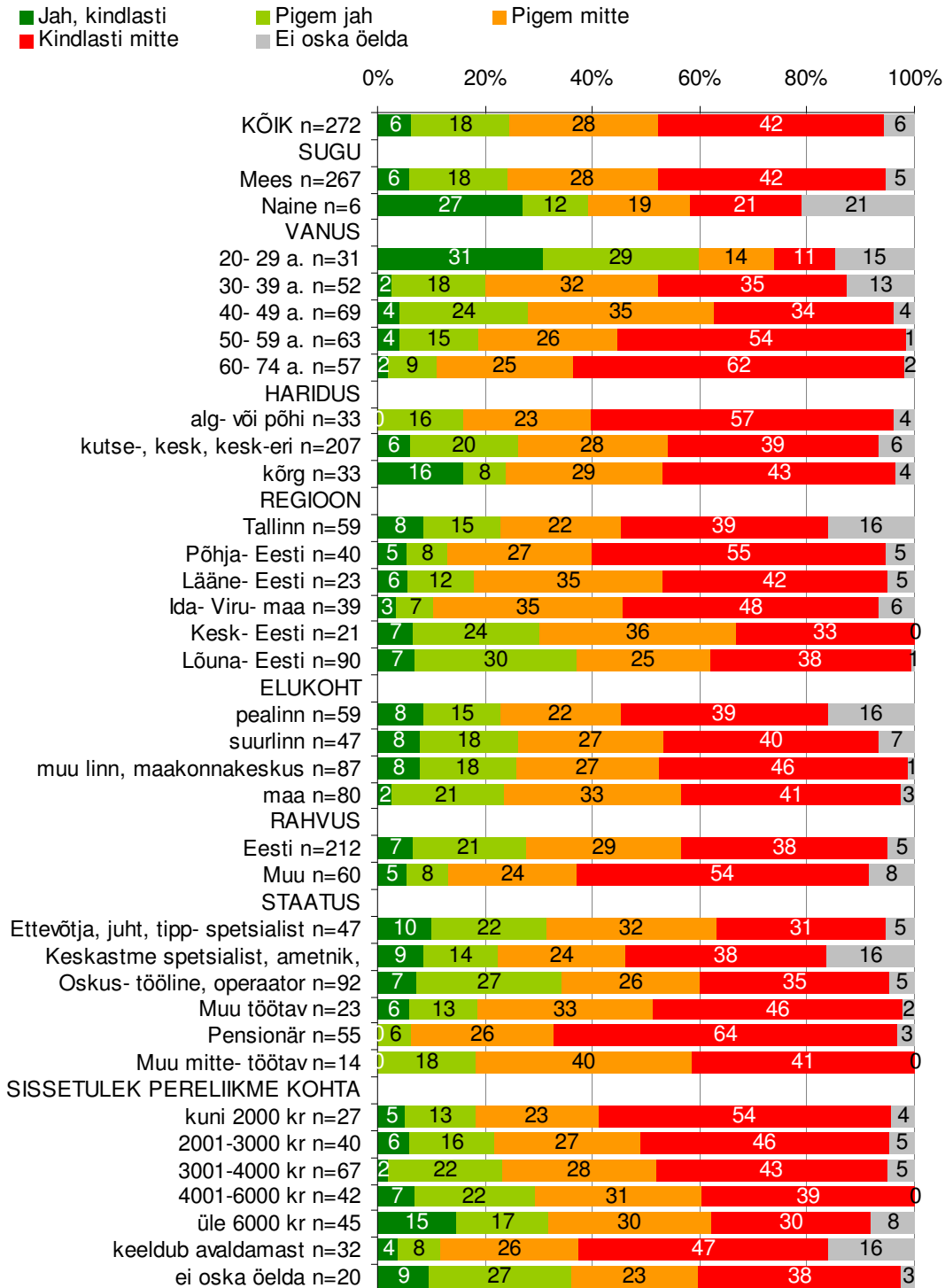
Selgub, et veerand mõne sõjaväeteenistuse läbinud vastajatest suhtuvad positiivselt ka mõnel missioonil ise osalemisse. 6% oleksid kindlasti nõus ise mõnel missioonil osalema ning 18% on pigem pooldaval seisukohal. Kui laiendada tulemust kogu elanikkonna peale, siis võib öelda, et kogu elanikkonnast oleks kindlasti nõus mõnel missioonil osalema 1,9%, pigem pooldaks seda lisanduvalt 5,1%. Kogu elanikkonnast on seega pooldava suhtumisega 7%.

Absoluutnumbrites tähendab see, et 95% tõenäosusega jääb missioonidest kindlasti osa võtta soovinud elanike hulk vahemikku kokku 9 800 – 26 900 inimest.

Pigem on missioonidel osalemise poolt lisanduvalt 37 200 – 65 300 inimest. Kokku on missioonidel osalemisse positiivselt suhtuvaid elanikke 53 400 – 85 800 inimest.

Selgelt kõige positiivsemalt on missioonidel ise osalemise osas meelestatud alla 30aastased vastajad. Sagedamini on positiivse suhtumisega ka suurema sissetulekuga vastajad.

Joonis 55 Valmisolek ise mõnel rahvusvahelisel sõjalisel missioonil osaleda, % n= vastajad, kes on läbinud mõne sõjaväeteenistuse

11.2 Sõjaväelase amet

Seekordses uuringus küsisime esmakordselt ka seda, mida vastajad arvavad mõttest hakata ise tööle kutselise sõjaväelasena. Küsimus esitati kõigile vastajatele ning tulemused on toodud joonisel 56.

Selgub, et vastajate valmisolek hakata kutseliseks sõjaväelaseks on pisut suurem kui valmisolek võtta osa mõnes välismissioonist. Kui välismissioonile mineku osas näitas üles positiivset suhtumist 7% elanikest, siis kutselise sõjaväelase ameti osas on positiivselt meelestatud 10%. Sealjuures 4% elanikest on kutselise sõjaväelase karjääri peale mõelnud korduvalt, 6% on pigem pooldaval seisukohal.

Selgelt suurem on valmisolek sõjaväelase ametiti pidada meeste seas ning nooremate vastajate seas. Samuti aga ka nende vastajate seas, kel on lähedasem side militaarorganisatsioonidega (on käinud ise aremeeteenistuses, mõni tuttav on käinud Eesti kaitseväes või kuulub Kaitseliitu).

Kui tulemusi kogu elanikkonna kontekstis absoluutnumbritesse arvutada, siis jääb 95% tõenäosusega kokku positiivselt suhtuvate elanike hulk vahemikku 89 400 – 129 100, korduvalt on sõjaväelase ameti peale mõelnud 31 300 – 57 500.

Joonis 56 Valmisolek hakata ise tööle kutselise sõjaväelasena, % n=999

Meestest on positiivse suhtumisega kokku 16% ehk 61 700 – 96 000 inimest sh sageli on selle peale mõelnud 6% ehk 19 700 – 41 500 inimest.

12 Suhtumine Kaitseliidu tulevikku

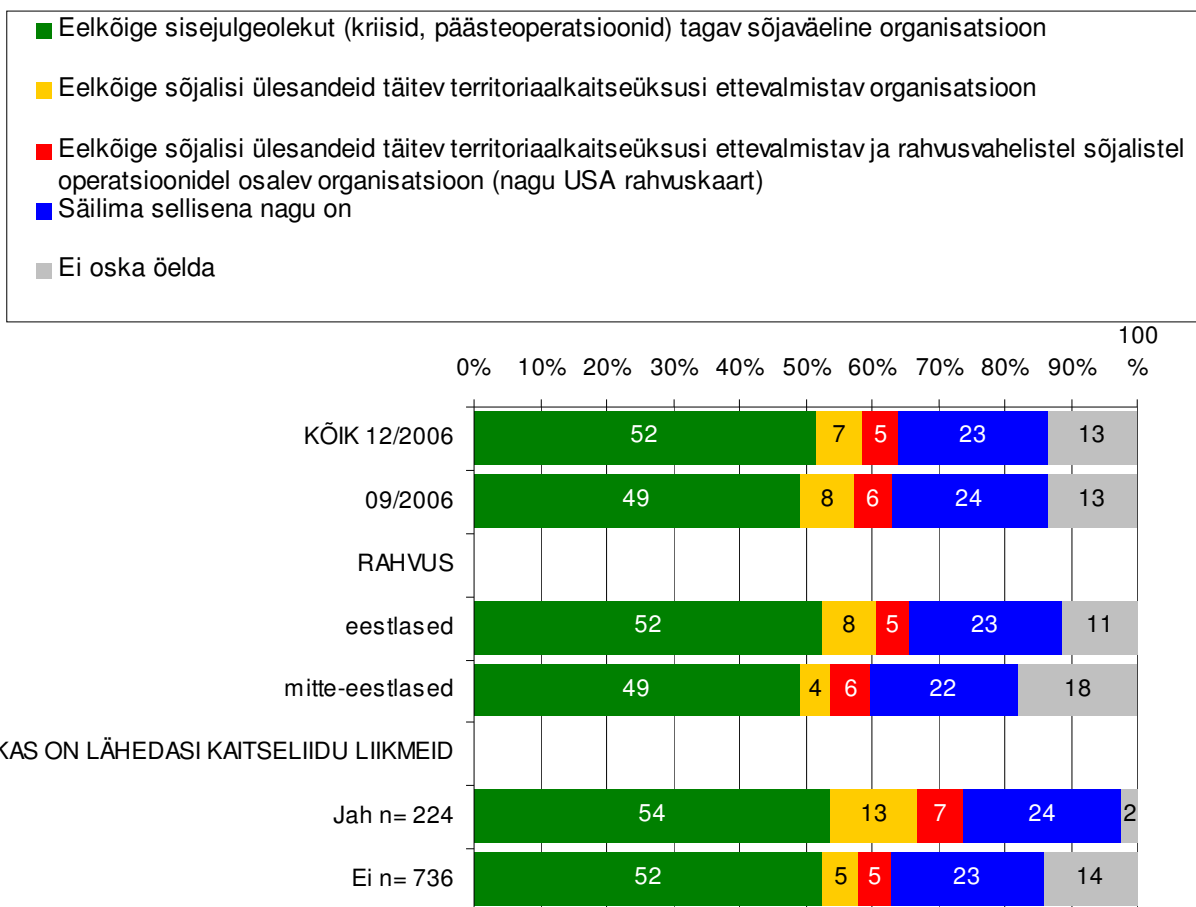
Kuna hetkel on aktuaalsed ümberkorraldused Kaitseliidu moderniseerimiseks, uurisime elanike arvamust ka selle kohta. Esmalt andsime vastajatele teada ümberkorralduste toimumisest ning seejärel küsisime, milline peaks nende hinnangul olema Kaitseliidu peamine roll.

Tulemustest selgub, et kõige enam leiab poolehoidjaid arvamus, et Kaitseliit peaks olema eelkõige sisejulgeolekut (kriisid, päästeoperatsioonid) tagav sõjaväeline organisatsioon. Selle arvamuse pooldajaid on 52% kõigist vastanuist sh 54% neist, kellel on kas peres või sõprade seas mõni Kaitseliidu liige (Joonis 57).

Teisena eelistatud arvamus, et Kaitseliit peaks säilima sellisena nagu ta praegu on, on kogunud 23% vastajate poolehoidu ehk poole võrra vähem. Realsed sisulised alternatiivid esimesena mainitule on kogunud oluliselt väiksema osa elanike toetuse. 7% leiab, et Kaitseliit võiks olla eelkõige sõjalisi ülesandeid täitev territoriaalkaitseüksusi ettevalmistav organisatsioon ning 5% arvab, et Kaitseliit peaks olema eelkõige sõjalisi ülesandeid täitev territoriaalkaitseüksusi ettevalmistav ja rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel osalev organisatsioon.

Võrreldes sügisese uuringuga tulemus märkimisväärselt muutunud ei ole.

Joonis 57 Suhtumine Kaitseliidu tulevikku, % n=999

LISAD

1 Tabeljaotused

2 Küsimustik